

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

820

22. III. 1932.

Dr. Fantasins

1884

Verklighetens Verld

af
O. E. Ringbom.

Åbo Stentryckeri Aktie-bolag.

Mr Fantasins

OCH

Verklighetens Verld

af
O. E. Ringbom.

Åbo Stentryckeri Aktie-bolag.

UR FANTASINS

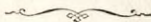
OCH

VERKLIGHETENS VERLD

SKILDNINGAR OCH BERÄTTELSE

AF

O. E. RINGBOM.

ÅBO, 1880.

Författarens förlag.

UR FANTASINS

FÖRKLÄDNINGENS VÄRLD

KÄLLOR OCH BEKÄNNIS

ÅR 1880

ÅBO,

ÅBO BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG, 1880.

Hemlandsbilder.

I. Hvertill den dramatiska konsten duger.

För icke alltför många årtionden tillbaka uppbyros de dramatiska intressena i landet uteslutande af kringresande svenska teatertrupper, hvilka under sina ströftåg besökte landsortsstäderna, liksåväl som hufvudstaden. Den teaterbesökande publiken var likvisst då för tiden, särskildt hvad de mindre städerna vidkommer, vida mer fåtalig än nu, hvarföre det ligger i sakens natur, att medlemmarne af dessa trupper måste underkasta sig idkeligt ombyte af vistelseort. Olika flyttfoglarna, hvilka ju under månadtal uppehålla sig å samma ort samt derunder reda åt sig bon och hängifva sig åt omsorgerna för de uppväxande ungarna, nödgades de arma sceniska representanterna, sedan de jemt och nätt hunnit på någon plats blifva en smula husvarma samt erfara en flägt af hemtrefnad, utan förbarmande bryta upp.

“Ja vandra, vandra kring“ kunde de med fullt skäl om sig sjelfva sjunga.

Men dessa förhållanden, huru litet de än voro egna-
de att befordra personalens vid de forna teatertrupperna
trefnad, hade dock med sig det goda, att skådespelarene
jmförelsevis lätt kunde förvärfva sig människokännedom
och verldserfarenhet, egenskaper, såsom känt, särdeles vig-
tiga hos dem, hvilkas sak det är att beträda tiljan; hvar-
utom det oafåtliga kringflackandet icke sällan framkallade
situationer, understundom visserligen ganska förargliga, men
understundom jemväl roliga och uppiggande.

Hvad i allmänhet sagts om teatertrupperna i landet
under den förgångna tiden, gälde i fullt mått det sällskap,
som efter sin direktör, den nyligen i Uleåborg affidne råd-
mannen Westerlund, benämndes det vesterlundska, hvilket
sällskap för 30 à 40 år tillbaka oförtrutet här i landet
färdades från stad till stad, på uppehållsställena efter bä-
sta förmåga gifvande föreställningar i Thalias sköna konst.
Också på nämnda håll gjorde sålunda anmärkta, än oan-
genäma, än lifvande tilldragelser sig gällande; och i det
följande skall redogöras för en episod af det senare sla-
get, dermed direktören för nämnda trupp under dennas
vistelse i Tammerfors fick göra bekantskap. Sitt äfventyr
har den gamle skådespelaren sjelf berättat på efterföljande vis:

Hemkommen från repetitionen till det stycke, som
påföljde dag gick öfver scenen, hade jag utbytt den till-
sittande bonjouren mot en vid, beqväm nattrock och för
öfrigt inrättat det för mig så treffigt, som möjligt, i hopp
att ostördt få njuta af ett kort förut från mitt hemland

Sverige ankommet tidningsblad. Af den inträdande aftonskymningen påmind att upptaga eld, stod jag just i begrepp att tända ljusen, då i detsamma dörren öppnades och in i rummet steg en man, hvars dräkt angaf att han tillhörde arbetsklassen, på samma gång dock de otrefliga dofter, hvarmed atmosfären i rummet ögonblickligt fylles, vittnade derom att samma person precis icke fick räknas till de snyggare bland medlemmarna af nämnda klass. Jag trädde närmare och fann att jag hade framför mig en bekant. Mannen hade en och annan gång hos mig verkställt vedhuggning, hvarutom hans hustru då och då biträdt vid skurning och andra hos mig förefallna sysslor. I förmodan att besöket gälde förfrågan huruvida hjälp i ett eller annat afseende för tillfället hos mig erfordrades, skyndade jag att underrätta, det sådant för stunden icke var fallet.

Med en viss förlägenhet gaf den besökande tillkänna, det jag misstagit mig i fråga om anledningen till hans påhelsning. Denna afsåg icke begäran om arbetsförtjänst, utan hade han inställt sig hos mig enligt uttrycklig önskan af sin svårt sjuka hustru, som före sitt otvivelaktigt snart timande frånfälle önskade råka mig, — af hvad anledning, skulle hon väl sjelf uppgifva.

Nu är det sant att mina förbindelser med det ifrågavarande hjonelaget varit ganska sparsamma, så att jag just ej ur synpunkten af skyldighet hade skäl att efterkomma den framställda önskan, hvars syfte jag dessutom

ingalunda förmådde utgrunda; men å andra sidan fick jag icke underskatta betydelsen af en döendes begäran, och — huru tungt det än kändes, befriade jag dock mig från den beqväma nattrocken, hvarefter samma, trånga plagg, hvilket nyss förut till så stor lättnad förfäskedats, ånyo af mig påtogs. Onekligen skulle emellertid detta ombyte hafva känts ännu mer påkostande, derest jag ej tyckt mig hafva att försona en mot mannen begången orättvisa. Det förstörda utseende, han för tillfället egde, hade jag i förstone antagit härröra af ifriga bachanalier, deråt han i sjelfva verket plägade tidtals öfverlemna sig; men nu var han ju i stället intagen af plågsam sinnesoro, påkallande andras deltagande.

Snart befann jag mig ute, vandrande gata upp och gata ned i sällskap med min käre Michel eller, såsom han af sina vänner hamnbusarne gemenligen kallades, "Smällar-Mikko." Denna benämning hade han förvärfvat sig dels till följd af seden att vid konflikter gerna vädja till knytnäfvarnas bevisning, och dels med afseende å klangen hos de klatschande örfilar han vid sådana högtidsstunder utdelade och — erhöll. Således, en osnygg fyllbult och slagskämpe, se der — för att tala osminkadt språk — konturerna af den person, i hvars sällskap jag gjorde min aftonpromenad genom staden!

Omsider uppnåddes den afsides belägna gård, der Mikko logerade. Dödsstillhet, tydande derpå att gårdens få öfriga boningsrum för tillfället voro af deras innehaf-

vare öfvergifna, herrskade å stället, — för den sjuka, tyckte jag, till särdeles gagn. Vid det vi inträdde i sjelfva rummet hade skymningen redan öfvergått uti temligen kompakt mörker, hvarföre jag alldeles icke fann det vara anmärkningsvärdt att min synförmåga ej förmådde dess närmare särskilja rummets föremål; men hvad som deremot genast hos mig väckte förundran, var att likalitet min hörsel, som ändå oförhindradt verkade, kunde konstatera någon upptäckt; intet qvidande, intet flämtande eller stönande lät här afhöra sig, således intet af allt det, som vanligen förnimmes uti ett rum, der en svårt sjuk lider. Sedan husbonden uppdragit eld och påtändt stumpen af en uti halsen till en bränvinsbutelj — den välkända doften missleder icke — instucken talgdank, spejade jag nyfiket bort till sängen; men må man föreställa sig min öfverraskning, icke en lefvande varelse, ej så mycket som en katt stod der till att upptäckas.

“Men hvar f—n håller då käringen hus?” utbrast jag temligen omildt.

“Hon ligger i grafven; redan för två veckor sedan fördes hon dit“, upplyste min värd, under det den förlägenhet, han redan hemma hos mig i dagen lagt, märkbart var i tilltagande.

“Hvad tunnor tusan är då meningen med denna komedi?“ utfor jag ganska uppbragt.

“Jo, ser herrn“, förklarade mannen, i det han synbart gjorde våld på sig, “under Lisas långa sjukdom med-

togos våra besparingar och mina förtjenster så noga, att knappast något återstod till begrafningen. Och nu är jag utan, aldeles utan, men hyran måste betalas och Lisas kista likaså, ser herrn likkistan, som jag fick på räkning; och — — — och — — — nu tänkte jag att herrn ville hjälpa — ja jag måste ha hjälp —“.

Äntligen insåg jag det man hade i sinne att med godo eller ondo beskatta mig och att jag låtit narra mig i fällan. Detta förtröt mig så mycket mer, som jag nu erinrade mig hafva någon tid förut hört, att ifrågavarande gumma verkligen affidit. Men ehuru det allaredan visat sig, att min första iakttagelse rörande "Smällar-Mikkos" tillstånd till punkt och pricka var riktig, samt att han således efter hustruns död låtit komma sig till last mer än vanligt flitiga orgier, måste jag likafullt medgifva det han uppenbarade sig såsom en särdeles grannlaga bandit: formligt skamflat hade han ju framställt sitt anspråk. Just denna omständighet ingaf mig någon förhoppning att karlen kunde bringas till reson. Sedan jag derföre på beslutsamt vis tryckt hatten på mitt hufvud och fastknäpt öfverrocken, sade jag:

"Sup mindre och arbeta mer, så behöfver du ej tiggja!"

Och härmed skulle jag utan vidare omsvep vandra mina färde. Men detta var lättare tänkt än gjordt, ty den enträgne värden stälde sig som en mur framför dörren, och denna mur var ingalunda lätt att nedbrytas, emedan

“Smällar-Mikko“, oakadt sina orgier, innehade särdeles aaktningsbjudande gestalt. Enär jag nu ej fick förbise att mannen, som jag måste kalla min motståndare, för utförandet af sin brottsliga afsigt valt den stund af dagen, då ggården, der han bodde, var folktom och den omgifvande ttrakten mer än vanligt litet trafikerad, kunde jag ej heller aantaga annat, än att han utan betänkande skulle bruka ttill och med det gröfsta våld, såframt hans syftemål anmorlunda ej vunnes. Med hänsyn till hans förtretligt respektabla muskulatur fann jag derföre det vara rådligast att icke inlåta mig i ojemn strid, utan beslöt jag, huru fförarglig saken än syntes mig, att så godt först, som ssist uppgöra densamma på fredligt vis. Och efter ömse-sidigt prutande stannade man vid 10 rubel silfver, såsom utgörande den talisman, hvilken skulle förmå upphäfva dörrens blockad. Med sjudande sinne öfverlemnade jag se-dleln åt Mikko, som dervid sade:

“Herrn skall nu blott icke vara ledsen. Om jag ej hade så svårt, som jag för närvarande har det, skulle jag ingalunda ha begärt hjälpen af herrn, som alltid varit så god mot Lisa och mig. Herrn skulle nu bara förlåta!”

Öfverraskning på öfverraskning: en röfvere, som icke aillenast skändes för sitt beteende, utan ännu på köpet tiiggde om ursäkt derför! Just vid det jag emellertid ärmade begagna mig af den ändtligen fria passagen, intogs jag af en idé; — må ske! tänkte jag, försöka duger.

Jag framtog för andra gången börsen och frågade, efter att hafva försett mig med en 10 kopeks slant, om ej Mikko ville i närmaste bod, belägen åt motsatt håll till det, ditåt jag skulle vandra, köpa åt mig några cigarer och sålunda förskaffa mig nöjet att få röka under den långa hemvägen. Den tillfrågade emottog slanten och begaf sig af, synbarligt glad för det honom bereds tillfälle att kunna visa mig — återtjenst.

Så snart jag blifvit ensam egnade jag rummet en hastig, spejande blick. Och ganska riktigt! der i ett hörn hängde ju en hop qvinnokläder. Jag skyndade fram och nedtog från spiken en del af dessa paltor, men lät förskräckt dem nedfalla på golvet, — så ampra dofter hade från dem utvecklats sig. Dock, mod! Efter förnyad attack utvalde jag en klädning och en halsduk bland de minst tilltygade, hvarefter jag drog klädningen på mig, fäste duken om hufvudet och tog plats på en pall alldeles invid den gent emot dörren befintliga sängen.

Sålunda utstyrd och af lycklig ingifvelse förmådd att i besittning taga en position, som den afidna gumman i lifstiden icke sällan plägar innehafva, afvaktade jag Mikkos återkomst. Han, som i glädjen öfver sin lyckade affär sannolikt tittat in på något vänligt ställe, der man naturligtvis trakterat honom med en och annan "naggare", lät vänta på sig tillräckligt länge för att min heroism beträffande munderingen hann blifva stäld på det starkaste prof. Dröjsmålet var emellertid gagneligt af det skäl, att

Å ljuset bildade sig en lång, rykande veke, hvilken åt rummer förlänade det mest magiska halfdunkel. Ändtligen hördes steg i förstugan och jag sammanknäpte mina händer samt begynte vagga på min kropp fram och åter alldeles så, som äldre qvinnor vid det de äro sysslolösa icke sällan pläga göra. Dörren öppnades och husbonden steg in.

“Här har jag nu herrns —“
“Mikko, Mikko!” afbröt jag i dof, graflik och den aflidnas röst härmande betoning, hvilket med min skådespelarevana föll sig så mycket lättare, som gumman hade egt en utbildad nasalstämma.

Verkan af dessa tvenne ord var nästan förfärlig. Den tilltalade föll ned på sina knän och sträckte händerna fram emot mig, under det hela hans kropp skälvde konvulsiviskt. Det beständiga supandet hade verkat dertill, att han nu befann sig uti tillstånd af halft delirium, hvilket gjorde honom särdeles mottaglig för andesyner.

“Du skall icke stjäla!” fortfor jag i samma dofva, men nu derjemte hotfullt förebrående stämma.

“Förbarmande, förbarmande!” qved den marterade karlen.

För en ande, till och med om en hop stinkande paltor icke skulle omgjorda honom, kan det vara vådligt att inlåta sig i långa diskussioner. I ändamål att afbryta uppträdet och frambringa den effekt jag dermed åsyftat, bifogade jag derföre endast dessa ord:

“Fort, fort; för åt herrn tillbaka hans penningar!”

Den skälfvande Mikko rullade sig ut genom dörren och vidare nedför trappan. Äfven jag hade i nästa ögonblick frigjort mig från den vedervärdiga duplettbeklädnaden och hastade ut, sedan ljuset släckts. Snart fick jag sigte på den med vacklande steg sig framåtrörande mannen. Undvikande dock att sälla mig till honom, följde jag honom på ett afstånd, tillräckligt långt att ej göra mig upptäckt, men tillräckligt nära för att tillåta mig observera hans förehafvanden. Icke många ögonblick hade sålunda vandringsen pågått, då Mikko plötsligt stannade. Jag behöfver icke säga att detsamma egde rum äfven med hans skugga, som iakttog, att han från springan till en sten fot framkrafade ett mindre föremål, hvilket, otvifvelaktigt den ifrågavarande sedeln, instoppades i hans ficka. Jag förstod, att, huru förvirrad han än var, det dock hade kommit honom före hvad för fara han löpte genom att hos sig bära vittnet af sin förbrytelse, hvilket derföre gömtes på antydt ställe.

Åter vidtog promenaden. Men efter en stunds förlopp begynte Mikkos steg blifva allt trögare och slutligen stannade han ånyo, d. v. s. stannade vi. Anföraren framtog ur fickan det omnämnda lilla föremålet, hvilket nu vid skenet från en nära brinnande gatlykta tydligt visade sig vara min frånröfvade tillhörighet. Men den fördes icke vidare tillbaka i mannens ficka, utan instacks i ett hål å hans trasiga tröjärm, således ett säkrare gömställe, hvarjemte han tycktes göra sig beredd att — vända. Jag

fann att minnet af uppenbarelsen till god del förbleknat i den slöe karlens själ och att åter allt stod på spel. Lisa måste således för andra gången frambesvärjas. Och i ett nu gömmande mig bakom en bredvid varande bodtrappa samt i anspråk tagande hela min dramatiska färdighet ropade jag återigen med Lisas hotfulla stämma:

“Mikko, Mikko!”

Åsyftad verkan uteblef ej heller denna gång. Såsom jagad af en furie gaf sig kamraten att springa åt det håll af staden, der min bostad var belägen, och jag, som blott med möda kunde följa honom, kom följaktligen att finna det ganska fatigerande att spela rollen af ande. Sedan omsider målet uppnåtts, hastade jag upp till mina rum en annan trappa än den, min följeslagare begagnade.

“Se här; tag emot för Guds skull, tag emot!” utropade den sistnämnde, vid det han flämtande instörtade i rummet och framräckte min sedel.

Sedan ändtligen den återfångna egendomen hamnat i min ficka, sade jag, läggande handen på axeln till det brännvinets offer jag hade framför mig:

“Att ditt biträde aldrig hädanefter hos mig erfordras, behöfver jag väl icke förklara. Men hvad jag vill betona, är att du må söka undertrycka den olycksbringande smak för brännvin, hvilken i dag förledt dig att begå ett afskyvärdt brott, dertill jag dock icke vill söka binda dig. Gif emellertid akt på dig sjelf! Ty du kan icke räkna derpå att ständigt en varnande Lisa skall finnas till hands

för att återföra dig.“ Och härmed öppnade jag dörren, hvarefter den supige karlen fick försvinna.

Med afseende derå, att kränkning af eganderätten i förening med större eller mindre grad af personligt våld, äfven för det fall att attentatet icke afser något till uppskattningsvärdet betydligt, måste betraktas såsom mycket farligt, kände jag mig särdeles belåten med sakens lyckliga utgång. Men tillfredsställelsen i anledning deraf, att jag återfått en i sjelfva verket ju ganska ringa penning var, jag tillstår det, skrymmande liten i jämförelse med vissheten, att just den dramatiska talang jag kan besitta blef i stånd att förhjelpa mig till min rätt. Nämnda glada medvetande var det väl äfven, som vid representationen påföljde dag så eldade mitt spel, att jag kunde uppträda med större framgång än någonsin tillföre.

II. ”Fyra rubel åttio kopek.”

I.

Ännu för tjugu år tillbaka samt till och med något närmare vår tid blomstrade i Åbo uti fulla tillämplighetens kraft det, såsom vi tro, fortfarande vid giltighet bibehållna, men numera faktiskt eluderade förbudet mot tobaksrökning å gata. Detta stadgande gick och gälde nästan som livsvilkor

för gamla Åbo samt upprätthölls derstädes med den mest minutiösa noggrannhet och utan all hänsyn till för handen varande förhållanden. Man kom ej att draga sig till minnes, det tillfälligt undanskjutande af ett polismandat någon gång kan vara ganska nödvändigt. När till exempel under tider af svårare epidemier medlemmarne af stadens läkarekår, under sjelfva färderna inom staden, ansågo sig böra begagna det desinfektionsmedel cigarren erbjuder, så tvekade man ej att med ängslig laglydnad och i strid mot de sanitära intressenas kraf beifra suspensionen af förbudet. Så erinrar sig förf. huru hans affidne fader, hvilken tillhörde sagde kår, under ett sådant kritiskt skifte endast genom den fatala pliktens erläggande kunde bereda sina af farsoten icke angripna sjuka det sinneslugn den af honom begagnade cigarren skänkte dem.

Otillgängliga för exemplet från andra länder, hvarest man oförhindradt och utan försporda menliga följder fick tillfredsställa det af vanan fostrade behovet att röka, voro tvärtom vi i Åbo angelägna om att också gent emot personer, från utrikes ort anlända, få ådagalägga vår aldrig hvilande omsorg att förekomma eldfara. Ty med största påpasslighet bötfäldes för öfverträdelse af berörda förbud till och med den om tillvaron deraf okunniga främlingen, hvilken naturligtvis påräknat gästvänligt emottagande. Då sålunda en per ångbåt till oförmälda stad ankommen utländig landsteg med blossande cigarr i munnen och denna förnöjda min, som man understundom finner hos resande,

så huru bidrog man väl till realiserande af hans förväntan om trefnad? Jo, första person, med hvilken vår förbluffade resenär, omedelbart efter det han satt foten på finsk jord, blef nödsakad att kommunicera sig, var — en polisbetjent; och första handling å främlingens sida måste bestå uti fullgörandet af den visserligen föga roliga skyldighet att med 4 rubel 80 kopek silfver — försona en begången lagöfverträdelse!

Men om också polispersonalen uti den gamla Aurstaden egde och begagnade befogenheten till förfång för vederbörande rökare, så underlåto ej heller en och annan af de sistnämnde att, under inflytelse af en viss afvoghet mot samma personal, spela enskilda medlemmar deraf hvarjehanda spratt. Och bedja vi att få upptaga läsaren med berättelsen om en sådan drift, hvilken med den mest eklantanta framgång och på särdeles fiffigt vis fullföljdes samt på sin tid väckte den gladaste uppmärksamhet. Förrän vi dock skrida till förtäljandet deraf, skola vi, i ändamål att visa det tilldragelsen icke framstod såsom något enstaka undantagsfall, utan att ifrågavarande rönkningspanik jemte dermed förknippade åstundan att utöfva repressalier jemväl annorstädes i landet herrskade, omtala ett annat, också mot en polisuppsyningsman riktadt puts, hvarvid man med särdeles fördel kom att använda en af de bruna sockeriegarrer, hvilka ega så förvillande likhet med vanliga påtända och halfrökta — lysbussar, om vi så få uttrycka oss.

Andra våningen uti det stenhus, som reser sig i sydvestra hörnet af Senatstorget i Helsingfors, upptogs fordom af ett hotell, vid namn Bellevue. En vacker vårdag för ett artigt antal år tillbaka befann sig derstädes ett sällskap unga studenter. Frukosten var redan gjord, och under det man lät blicken då och då omfatta den med etablissementets benämning harmonierande präktiga öfversigten af nya lutherska kyrkan, senatshusets fasad och universitetsbyggnadens ena gavel, njöt man i godan ro af det Sinebrychoffska ölet och cigarrerna. Allt tydde derpå, att den anspråkslösa kollationen ej så snart skulle upphöra. Icke dess mindre bröt sällskapet plötsligt upp, rusande i bokstafig mening hufvudstupa ut. Den ouppgjord lemnade liqviden vittnade emellertid derom, att man hade i sinnet att snart återvända, och äfven en annan omständighet utvisade, att en alldeles särskild anledning vållat det oförmodade uppbrottet. Vid det nämligen cigarrerna bortställdes för att å restaurationen kvarlemnas, hade en af sällskapet insupit röken i långa, djupa drag, utan att dock omedelbart derefter utblåsa densamma ur munnen, hvaremot han från rockfickan framtagit en af de omnämnda sockercigarrerna. Restauratören och hans kypare hastade fram till det af matsalsfönstren, som var öppet och hvarinvid gästerne innehaft plats, samt funno, att första person, som det redan ute å gatan befintliga sällskapet skulle möta, var — en polisbetjent. Allt detta sammanlagdt upplyste fullständigt åskådarne om beskaffenheten af det

upptåg, som de skulle få bevittna och nu för läsaren skall beskrivas.

Hufvudpersonen bland de ifrågavarande studenterna eller han, hvars läppar omslöt oqvasicigarren, tågade främsst i ledet och efterföljdes i hamn och hæl af alla de öfriga, pratande, skrattande, stojande, såsom sedvanan hos dem sorglösa ungdomen gerna vill vara, till och med då han står invid förderfvets brant. Och i samma stund putsmakaren befann sig ansigte mot ansigte med ordningens upprätthållare, ryckte den förre med hela ifvern hos en person, som önskar komma i ostörd besittning af sin respiration och som önskar till godt slut befordra ett mot en misshaglig riktadt spratt, sockercigarren ur munnen och lät den derstädes koncentrerade rökmassan spruta ut — polismannen rakt mot synen. Med fortfarande väl spelad roll stannade sällskapet, liksom förstenadt af bestörtning öfver den dumhet här begåtts; men i nästa ögonblick satte man af, utan att akta å den fnysande, spottande, smått svärjande poliskarlens anrop.

Redan på tredje dagen efter detta uppträde hade vår putsmakare nöjet att emottaga kallelse till poliskammaren. Men då han med väl låtsad förvåning förklarade sig alldeles icke hafva begått den förseelse, hvarför man ändå syntes vilja åtala honom, och att han följaktligen ej vore sinnad att godvilligt erlægga plikten, måste man å andra sidan vara betänkt på att låta saken hafva sin lagliga gång och åberopa vittnen. Sjelfskrifna härtill voro

följeslagarene vid det öfverklagade tillfället. Men emedan desse bodde i de mest skilda delar af staden voro angifvaren och hans åtföljande stallbröder nödsakade att underkasta sig ganska fatigerande promenader, från Kampen till Sandviken, derifrån bort till trakten af Rödborgen och så upp till Kronohagen, alltså genom hela Helsingfors. — Nu omsider ansågo våra kunder det komedin var bragt till önskvärdt slut: å utgångspunkten för uppträdet, det förenämnda hotellet, underrättade man antagonisten om verkliga förhållandet. Underrättelsen blef af tit. Oelze och hans kypare bekräftad, hvarföre den ur brädet slagne polismannen måste öfvergifva hvarje förhoppning om utfående af bötesandelen, hvilken således uppgick i samma ämne, som några dagar förut i så riklig mängd utfallit, nemligen — rök!

Ännu några ord såsom tillägg härtill. Sedan saken hunnit till sitt nu beskrifna slut, lät den stackars polisbetjenten blicken helt sorgset förflyttas från sina under stämmingsvandringarna i bekymmerfull grad förslitna skodon upp till sockercigarren, hvilken såsom segertrofé af vår upptågsmakare svängdes högt i luften. Studenten, anande den andras tankegång frågade:

"Är ni gift?"

"Ja".

"Och har små barn?"

"Halfva dussinet!" ljöd svaret, ehuru fadersglädjen denna gång uttryckte sig i nästan qvidande tonart.

“Nåväl, min vän“, fortför studenten, framräckande den lilla sockerpjesen, “medtag hem denna leksak åt de små“.

Många och långa år hafva förflutit sedan det här förtäljda tilldrog sig! Men likvisst kan förf. ganska lifligt, ehuru icke utan ett visst vemod, erinra sig den fattige polisbetjentens barnsliga belåtenhet vid emottagandet af den ringa, för honom dertill om så mycken smälek påminnande gåfvan, hvilken fick helt varsamt dyka ned i hans rockficka. Just denna omständighet gjorde, att studenterna icke voro så alldeles säkra derpå om ej till slut det anspråkslösa, ödmjuka sinnet tagit segerpriset.

På samma gång det ofvanför gifna löftet skall uti det följande infrias, komma vi i tillfälle att upplifva minnet af några numera bortgångna personer, hvilka vid tiden för teckningen ännu lefde i Åbo och intogo, en hvar på sitt håll, en ställning, som gjorde att de kommo uti mer eller mindre intim beröring med icke så få af sagde samhälles öfriga medlemmar.

2.

Den, som för par tiotal år sedan bodde eller tillfälligtvis någon tid uppehöll sig i Åbo, måste ganska ofta hafva sammanträffat med en man, som, ehuru då redan gammal, likvisst flitigt deltog i umgängeslifvet och besökte de offentliga förströelserna. Ännu på ålderdomen i besitt-

ning af gladt lynne och öppen blick för lifvets komiska sidor, hvarmed förenades förmågan att åskådligt kunna framställa emottagna intryck och gjorda iakttagelser, var denne man, öfverhofjägmästaren baron Axel Cedercreutz, gerna sedd i sällskapskretsarne, der hans qvicka, tokroliga infall mestadels rönste odeladt bifall. Hvarhelst den resliga gestalten med det långa silfverhvita håret rörde sig fram, rätt ofta, åtminstone under senare år af sitt lif, klädd i blå frack med förgyllda knappar samt, för att tala om ytterplaggen, grå kalmuckskinnspels och hög mössa af silkesfelb, — der rådde trefnad och munterhet, på sätt tillstädesvarande personers retade skrattmuskler vanligen gifvo tillkänna. Endast den surmulna eller bigotta tog anstöt af den gamle baronens infall, hvilka, huru uppslupna, ja understundom verkligt sjelfsvåldiga de än voro, dock icke røjde cynism eller vanställdes af elakhetens skärpa, utan tvärtom afspeglade det goda hjertat. Å den ort, der ifrågavarande redan för två decennier tillbaka ur tiden bortgångne man vistades eller för det mesta vistades, ty under hela den vackra årstiden residerade han på sitt präktiga fideikommiss Kjuloholm, fortleva ännu en mängd anekdoter rörande honom. En af dessa, karakteriserande på samma gång den affidnes uppslupna lynne jemte hans välvilliga hjertelag, bedja vi att få meddela.

Under påstående halka hände sig att en tjensteflicka å en af gatorna i Åbo snafvade omkull alldeles i närheten af det ställe å gatan, der gamle Cedercreutz för tillfället

promenerade. Nu tog flickan väl ej någon skada af fallet, emedan den del af hennes personlighet, som bland meniskogestaltens partier skoningslösast behandlades inom det äldre uppfostringsväsendet, kom att företrädesvis pröfvas. Men just samma omständighet hade ingifvit den förskämt fallne baronen lust att gyckla, och i sin vanliga fria ton ropade han:

“Aj, aj, gick spegeln i kras?”

“Ånej; åtminstone finnes qvar en bit, god nog för baron att spegla sig i“, lydde det icke mindre fria svaret, uttaladt i rätt mokant ton.

Se här blef gubben Cedercreutz trakterad med en invändning, riktigt i hans smak! Ty den gamle ädlingen misstuckte alldeles ej att också personer, hörande till de lägre samhällslagren, gåfvo honom svar på tal. Infallet belönades derföre med ett godt skratt och, hvad som för flickan sannolikt var ändå välkomnare, en blank silfverrubel, hvilken dock ej skulle få af henne användas, förr än hon komme att fira sitt bröllop.

“Då behöfver jag ej vänta länge, emedan jag är redan tre gånger föreläst brud“, förklarade gåfvotagerskan glad. “Emellertid passar det bra att härmed bekosta min gamla mammas resa till Åbo; hon bor i Lundo, halfannan mil härifrån, och önskar gerna öfvervara min vigsel, men har af ålderdom och sjuklighet svårt att till fots tillryggalägga den långa vägen.“

Vid tillfällen, sådana som det förevarande, framstod tydligt huru grundligt de hade misstagit sig, som trodde att den gamla skämtarens natur så fullständigt uppgått i nojs, att han blifvit otillgänglig för ädlare intryck. Ty knappast voro förestående, om barnslig kärlek vittnande ord uttalade, innan baronen, hvars gamla öga begynt stråla af varm glans, raskt framräckte åt den förvånade och förtjusta flickan ännu ett rubelstycke jemte det han sade:

"Låt i Guds namn gumman åka, men här skall hon ha sig en slant för egen räkning."

Om vi tillägga, att baron Cedercreutz var en passionerad vän af tobak samt att han ofta, utan hänsyn till tid och ort, tillfredsstälde smaken att röka, hvarigenom han emellertid under den rådande rönkningsfobin icke sällan kom att ådraga sig olägenheter, så hafva vi framställt de bjertast framträdande konturerna af en man, som uti det samhälle, der han företrädesvis lefde, var väl känd af både hög och låg.

Men äfven Gustaf Wilhelm Nomell, en af Cedercreutz' samtida, var på sin tid bekant inom de vidaste kretsar i Åbo. Redan såsom köpman kom Nomell i beröring med ett talrikt antal personer, hvilka plägade göra sina uppköp ur hans rikt och elegant furnerade manufakturlager, ehuru egentligen hans personliga egenskaper gjorde honom mera bemärkt inom samhället. Han tillhörde nemligen dessa naturer, som, fastän uppväxta i tarfliga förhållanden, besitta väsendets finhet och denna blick för det behagliga,

det vackra i lifvet, som gör att allt, hvarvid sådana naturer lägga hand, erhåller en viss angenäm prägel. Nämnda hos Nomell medfödda egenskaper hade han vidare utbildat under resor i Europas stora kulturländer, derifrån han hemförde icke allenast efterfrågade handelsvaror, utan ock det allt mer förfinade sinnet. Detsammats tillfredsställande gjorde dock behöfligt ett visst mått af tillgångar, och jemväl dessa förefunnos, åtminstone under en tid af hans lif. Ty det vakna affärssinnet verkade dertill, att hans ekonomiska ställning uppblomstrade och omsider, vid det han hade uppnått mannaålderns mognad, syntes vara baserad på solid grund, hvarigenom han med lätthet sattes i stånd att förskaffa sig det, som naturligt och odlad smak gjorde honom böjd att eftersträfvat.

Hvad Nomell i afseende å finhet kunde och ville åstadkomma, derom vittnade, bland annat, hans präktiga ungarlshem, upptagande en af de vackrare lokalerna i Åbo, och hans magnifika handelsbutik. Den sistnämnda, som vid dess inredning för några decennier tillbaka var Åbos och måhända Finlands propraste salubod, utmärker sig ännu den dag som är genom prydlighet och har traditionellt bibehållit namnet att innehålla varor, godkända af smaken och modet. Huru skarpt ifrågavarande köpmansbod fordom föll menige man i ögonen samt hvilka pompösa föreställningar den på detta håll var egnad att uppväcka, skola vi genom anförandet af en anekdot visa.

En höstafton efter det mörkret inbrutit och ifråga-
varande försäljningsbod såsom vanligt upplysts af briljant
ekläring, ännu för ett och annat tiotal år tillbaka icke
förekommande i öfriga öppna utställningslokaler i Åbo,
hade tvenne upplandsbönder stannat å gatan utanför butiken.
Beundrande prakten och glausen, som rådde derstädes, kunde
gubbarne blott icke förstå hvad det nu egentligen var,
som här tedde sig för deras förtjusta blickar. Ty att den
stora med bildhuggerier och förgyllda ornamenter prydda
salen, i hvars fönster slipade kulörta glas voro inlagda,
skulle vara ett sådant ställe, der man kunde erhålla till
och med sin pikanelltobak, samt att de skimrande kristal-
lerna och bronserna jemte öfriga i rummet befintliga prak-
tiga föremål vore rätt och slätt handelsvaror, hade rakt ej
fallit dem in. Men huru det nu funderades, tyckte sig
ändtligen den ena af gubbarne hafva kommit på det klara
med saken. Då för tiden hade nemligen ej ännu folksko-
lan för allmogen öppnat andra vyer, än dem religionsun-
dervisningen förmådde meddela, hvarföre den vid detta till-
fälle bländade åskådaren, ihågkommande beskrifningen om
den praktfulla mosaiska helgedomen i Jerusalem, med tvär-
säker stämma utropade: "Se on juutalaisten kirkko!"

Ganska varaktiga minnen af Nomell eger man i
Åbo. Hans skönhetssinne, omfattande äfven trädgårds-
skötsel och trädplantering, hade till mål att bereda
icke allenast hans egen person, utan ock allmänheten tref-
nad och behag. Sålunda lära åtskilliga af de i Åbo be-

fintliga öppna platser, hvilka till icke ringa prydnad för staden äro med träd och buskväxter planterade och som åtminstone delvis ersätta dess kända brist på egentliga promenader, hafva Nomell att tacka för sin försköning. Åtminstone torde detta kunna sägas om de på hvardera sidan om Aurajoki löpande gatorna, hvikas lummiga, vackra trädskola genom Nomells försorg och på hans bekostnad vara ditplanterade.

Vi sade att Nomell syntes med åren hafva kommit i besittning af stadgad affärsställning. Sålunda lär äfven förhållandet hafva uppfattats både af honom sjelf och af andra. Men plötsligt uppstod en af dessa hemska stormvindar, som, krossande och förstörande, periodiskt hvina fram öfver affärsverlden. Äfven Nomell drogs in i hvirfveln och — blef nödsakad att göra cession.

Någon tid derefter finna vi honom boende på landet och besittande en mindre lägenhet. Redan förut under sina välmaktsdagar hade han innehaft än en, än en annan possession invid Åbo. Men medan han då, utan att behöfva taga hänsyn till profiten, omfattade agronomin hufvudsakligast såsom ett rekreationsmedel, erbjudande honom anledning att uppföra nätta byggnader samt syssla med trädgårds- och parkanläggningar m. m., var han deremot numera nödsakad att betrakta afkastningen från den arrenderade eller på skuld köpta jordlappen såsom sitt enda bergningsmedel. Huru han fördrog förändringen i sin ställning kunna vi ej med visshet uppgifva. Men då man

lägger märke dertill, att han vid katastrofens utbrott icke mera var i besittning af ungdomssinnets spänstighet samt att hans robusta gestalt jmförelsevis tidigt sträcktes i grafven, kan man knappast värja sig från föreställningen, att hans ofall gick honom mycket djupt till sinnes. Slumre han i frid!

Ännu om en tredje person bedja vi att få påminna läsaren, en person, som jmförd med de två redan omnämnda erbjöd många kontraster. Medan nämligen de båda andra tillhörde det bildade elementet i samhället och innehade, den ena under hela lifvet och den andra åtminstone under en del deraf, ett rundligt mått af det som kallas "nervus rerum gerendarum" samt slutligen voro, för att tala om sjelfva apparitionen, till växten resliga män, räknades den person, af hvilken nu ett och annat drag kommer att återgifvas, till de lägre klasserna, jemte det han beträffande lefnadsomständigheterna och kroppsbeskaffenheten var fattig och kortväxt. Uti ett afseende förefans dock samstämmighet. Ty likasom Cedercreutz och Nomell hvardera på sitt håll voro i stånd att bidra till andras trefnad, så egde något härmed liknande rum äfven med nu ifrågavarande person, hvilken i hög grad besatt förmågan att gagna och intressera samhällsmedlemmarna, i det dessas välbefinnande, ja rent af säkerhet till person och egendom af honom uti icke oväsentlig mån berodde. Denne person var polisgevaldigern i Åbo Johan Tornberg.

Ett godlynt sinnelag, yttrande sig genom tjenstvillighet och en till ödmjukhet gränsande höflighet mot andra, var det utmärkande draget hos gevaldigern Tornberg. När derföre den till sitt yttre ganska oansenlige mannen, på sin tid känd af nästan hvarje Åbobo, i säflig gång rörde sig fram å gatorna, oupphörligt helsande och af detta skäl hållande uniformsmössan så godt som hvarje ögonblick i handen, så icke kunde de, som beträffande hans förhållande i tjensten saknade närmare kännedom, förmoda annat, än att han var en för samhällets fredsstörare föga farlig polisman. Skenet var dock missledande. Ty Tornberg, särskiljande sin offentliga person från allt som angick hans förhållande i det enskilda lifvet, var i tjensten lika obeveklig och sträng, som han för öfrigt visade sig medgörlig. Kort om godt blefvo personer, hvilka voro okunniga härom, men som på bekostnad af hans tjenstpligt sökte utverka sig en eller annan eftergift, afspisade, icke sällan med veteranen Munters odödliga ord: "pass, ursäkta!"

Huru allvarligt Tornberg tog sina tjänståligganden framstår redan af det anseende han åtnjöt hos dessa subjekt, hvilkas sjelfskrifna plats är eller borde vara — bakom lås och bom. Ty på detta håll hade man alldeles icke lust att gyckla med hans eljest föga skrämmande person, hvilken på samma håll åtnjöt den mest odelade respekt, ja beundran. "Onpa koko pääpiru!" skall en gång en gynnare vid sitt inträde i det häkte, dit han genom Torn-

bergs nitiska försorg befordrats, hafva om den sistnämnde utropat.

Erkännsamma mot den outröttlige polismannen tyckte vi här i Åbo blott att hans vaksamhet, beträffande öfverträdelserna af räkningförbudet, tryggt hade kunnat en smula blunda. Nämnda uppfattning delades likväl ej af Tornberg, som uti ifrågavarande afseende fullgjorde sina skyldigheter med sådan påpasslighet, att man nästan misstänkte det karlen var i besittning af förmågan att dela sin person. Nå, icke intogs man ändå af agg mot den godmodiga själen, ånej! Men när det en vacker dag blef bekant, att denne ordningens upprätthållare sjelf ett obehagadt ögonblick blottat köttets svaghet just i sådant, som rörde hans tjänst, så nog var det, vi säga icke med skadefröjd, men med en viss tillfredsställelse man fäste sig vid det roliga i saken. På samma gång vi härom förtälja, fullgöra vi ock den redan i början af bilden påtagna förbindelsen.

En vinterdag, medan de tre här skizzerade personerna lefde i Åbo, promenerade gamle Cedercreutz ute å gatorna, såsom vanligt med den påtända cigarren i munnen. Ehuru målet, kommerserådet Dahlströms vid Slottsgatan belägna gård, redan vinkade så nära, att endast några få steg af spatsergångaren återstodo att uttagas, skulle likväl den förnärmade rättvisan ännu hafva tid att utkräfva satisfaktion. Ty plöstligt, alldeles framför trappan till Nomells omförmälda propra butik, hejdades baronens fortskridande af den lille polisgevaldigern, som med mössan i handen framstälde

den vanliga påminnelsen: "det skulle icke vara tillåtet att röka å gata."

"Nog f—n vet jag det, utan att han behöfver göra sig besvär att derom underrätta", brummade vresigt den komprometterade rökaren. "Emellertid kan jag väl förstå att han skall ersättas för underrättelsen; taxan är ju 4 rubel 80 kopek silfver?"

"Ja, till detta belopp stiger plikten för öfverträdelse af rökningförbudet".

"Och denna plikt skall på ögonblicket erläggas, så att jag åtminstone ej behöfver besvära mig upp till poliskammaren. Men medan penningarna uppräknas, kan han hos sig hålla min cigarr."

Och härvid öfverräcktes cigarren åt Tornberg, som äfven mottog densamma.

"Ett förb. göra", fortfor Cedercreutz, sedan portmonnän väl var öppnad, "att af alla dessa slantar få ihop 4 rubel 80 kopek. Måhända kommer räkningen att påstå så länge att cigarren, i fall den åt sig sjelf lemnas, derunder slocknar; detta kan han emellertid förekomma, så att jag åtminstone får röka till slut den nyssbörjade, dyrköpta kanaljen. Tjugu kopek — fyratio — sextiofem".

Vi hafva redan sagt att den gamle, erfarne polis-
mannen plögade hålla ögonen öppna. Ehuru således förestående uppmaning uttalats i markeradt kärf och oafsigtlig ton samt dessutom omedelbart efterföljts af de första slantarnas framtagande ur penninggömslet, förklingade dock

uppmaningen utan vidare påföljd. Tornberg stod så stel och passiv som möjligt.

"En, femton — en, tjugu — en, trettiofem" fortgick penningräkningen, "en, femtiofem — en, sjuttiofem, men så se då till att cigarren ej slocknar".

Var det nu skymten af medlidande gent emot den ifriga rökaren, deraf polismannen kände sig intagen, eller hade han fäst sig vid den omständighet, att för tillfället inga andra personer rörde sig å ifrågavarande punkt af den i allmänhet temligen lifligt frekventerade gatan, eller blefvo slutligen hans luktorganer på alltför oemotståndligt vis berörda af rökdoften från den fina, ännu glödande cigarren, alltnog, pligttroheten mattades och — under ett försvinnande hastigt moment hade cigarren innehaft plats mellan hans läppar.

Endast den, som noga studerat gamle baron Cedercreutz' ansigtsspel, skulle för ögonblicket deri hafva kunnat upptäcka ett flygtigt uttryck af förnöjelse, hvilket emellertid helt och hållet undföll den eljest skarpsynte polisgevaldigern, som naturligtvis ej varit i tillfälle att utöfva ett sådant studium och i stället, med en viss belåtenhet, lade märke till baronens, i den andras tycke, oförändrade surmulenhet.

"Två rubel — två, tio — två, femton," fortsattes uppsummeringen, "två sextiofem — rök, rök — två sjuttiofem, — två nittio."

Medan de två sistnämnda beloppen framräknades, hade Tornberg, af njutningslystnaden eggad att upprepa pligtöfverträdelsen och derföre ögonblickligt efterkommande den förnyade uppmaningen, med en viss ängslig brådska dragit några djupa rökar ur cigarren. Härunder kastade Cedercreutz en flygtig, förstulen blick upp till förut nämnda handelsbutik, innanför hvars med fönster försedda dörr ganska riktigt upptäcktes husbonden, åskådande med glad blick frispektaklet å gatan.

Den emellertid pågående penningräkningen afbröts efter några ögonblicks förlopp åter igen af omförmälda påminnelse. Dock — påminnelser började blifva öfverflödiga! Den stackars fattige polismannen, som i det dagliga bruket fick lof att åtnöjas med "Proberaren" och de "Blåa bröderne" och som väl föga vågat ens drömma derom, att hans läppar någonsin skulle komma att omsluta en sådan cigarr, hvilken nu dock tilljudits honom, kände sig helt berusad af den fina smaken och lukten. Det gälde blott att så länge som möjligt kunna njuta deraf. Med högra handen omslutande cigarren, hvilken numera nästan utan afbrott hölls i munnen, hade den förblindade mannen mekaniskt upplyft venstra handen liksom till ett varningstecken, att penningräkningen icke skulle forceras. Några farhågor i detta afseende behöfde minsann ej heller hysas, ty gubben Cedercreutz hade funnit sig alltför road af uppträdet, för att icke undvika onödig brådska. Minspelet mellan honom och Nomell kunde redan helt oförbehållsamt försiggå, hvar-

jemte den sistnämnde skridit något närmare skådeplatsen, i det han, efter att först en stund hafva hållit hufvudet framsträckt genom den till hälften öppnade dörren, slutligen förflyttat hela sin kolossala gestalt ut å bodtrappan.

Ändtligen nådde uppsummeringen af bötesbeloppet sitt slut och med hög, eftertrycklig stämma ropade Cedercreutz: "fyra rubel åttatio kopek." Nu åtminstone hade, skulle man tycka, Tornbergs förtrollning bort brytas. Detta var likväl så litet fallet, att han med om möjligt ännu mer feberaktig ifver fortfor att röka medan Cedercreutz och Nomell syntes vara intagna af den mest uppsluppna glädtighet, — dock, situationens närvarande läge i dess helhet skola vi rekapitulationvis för läsaren framställa.

Vi finna en polistjensteman, som i förbidan på betalning af plikt för öfverträdelse af gällande lagbud, sjelf gör sig skyldig till enahanda förseelse och detta med sådan ifver, att han befinner sig uti ett formligt, af honom sjelf frambragt moln af det slags rök, som främst genom hans försorg bör från öppna platser vara bannlyst. Vi finna vidare en man, som genom fintlighet försatt saken i det antydde läget, hvarigenom han ofelbart skall undslippa olägenhet af berörda förseelse, en man, som, icke i glädjen öfver utsigten att befrias från utbetalningen af en penning, hvarpå han ej behöfver räkna och i sjelfva verket ej heller räknar, utan i glädjen öfver det med framgång drifna putset, derpå han sätter oskattbart värde, råkat i en sinnesstämning, hvilken åt hans godmodiga an-

letsdrag förlänat ett riktigt skinande uttryck. Och slutligen finna vi huruledes åskådaren af den oförlikneliga komedin, i besittning äfven han af öppen blick för livvets roliga sidor samt vinterdagen till trots stående på den öppna bodtrappan utan öfverplagg och hufvudbonad, beherrskas af en munterhet, som synes blifva allt svårare att kunna dämpas.

Det rådde emellertid absolut tystnad å ifrågavarande plats af gatan. Men plötsligt afbröts denna tystnad af ett starkt, skallande skratt, ett riktigt gapskratt. Nomell hade slutligen, ur stånd att vidare kunna undertrycka den stormande munterhet, som svallade inom honom, med hela det breda bröstets styrka utbrustit i skratt. Tornberg ryckte cigarren ur munnen och blickade uppåt, liksom afvaktande ofvanifrån straffet för sin pligtförgätenhet; men i nästa ögonblick upptäckte han Nomell och — cigarren slungades häftigt bort mot den vid trottoaren uppskottade snövallen. Innan ännu den förbryllade mannen kommit sig före till någon slags förklaring, erhöll han ett kraftigt slag på sin axel af Cedercreutz, som med oförargligt maliöös röst frågade:

“Hur är det, gamle gosse, måste vi nu båda plikta för oloflig tobaksrökning?”

Den öfverlistade polismannens enda svar bestod uti en afvärjande rörelse med handen och ett hviskande långdraget “sch,” hvarefter han smög sig bort — skamflat.

Med ett triumferande småleende lät segervinnaren det uppräknade skiljemyntet glida tillbaka i portmonnän.

Det berättades, att samma dag sent på qvällen en mensklig gestalt, nedåtböjd, spejande, rörde sig fram och åter å det ställe af gatan, der ofvan skildrade komiska upptråde passerat, och att denna gestalt efter en stunds letande från snön upptog ett mindre föremål, hviket instoppades i hans ficka, hvarefter gestalten hastigt försvann.

Var det lilla Tornberg, som uppsökt återstoden af den fina, förföriska cigarren i ändamål att förskaffa sig helst någon ersättning för den ur hans händer borttrollade bötesandelen?

III. Huru nya slupen fick namn.

Såsom bekant räknar Åbo skärgård en mängd natur-sköna belägenheter af särdeles tilltalande slag, och numera, då så många ångbåtar äro uteslutande afsedda att underhålla förbindelsen mellan den gamla aurastaden och närmaste omnejd af skärtrakten, saknas icke utväg att vid öppet vatten kunna bekvämt uppsöka dessa ställen. Men huru olika gestaltade sig ej förhållandet i nämnda afseende ännu för fyra à fem decennier tillbaka? Då förefunnos hvarken större eller mindre ångbåtar, hvilka skulle haft till uppgift att på längre eller kortare utflygter befordra de

af stadsluft och stadslif förtröttade, hvarföre det närapå inträffade, att medlemmarna af Åbo kommun voro hänvisade till valet, att antingen försaka alla lustfärder, eller ock underkasta sig det knappast mindre oblida ödet att en hvar för sig i egenskap af båtegare frigöras från vidare beroende häri.

Man redde sig dock ur detta dilemma derigenom, att till bistånd togs det medel, som ganska ofta förmått med framgång kröna till och med företag af den mest svårlösta art, nemligen associationen. Denna, som, i stort använd, plägar åstadkomma de mest förvånansvärda resultat och som förlänat omförmälda åldriga samhälle en uti merkantilt, nautiskt och industrielt hänseende obestridd öfvervigt framför många andra med jemväl betydliga, ehuru slumrande hjälpkällor försedda orter i landet, — detta samma hjälpmedel, den förnuftiga sammanslutningen, frambringade nu, tillämpad i smått, sina goda verkningar och upphäfde förlägenheten. Ty hvad den enskilda, ensam för sig, icke mäktat eller velat tillvägabringa, det blef för samma enskilda i förening med andra en lätt sak. Man grupperade sig uti en mängd båtlag, af hvilka hvarje sådant anskaffade och underhöll en för hela gelaget gemensam segelslup; och på detta sätt hade man löst uppgiften samt med en jmförelsevis ringa kostnad beredt sig utväg att då och då under sommarmånaderna kunna göra små utfärder till sjös.

Men fastän denna anordning visade sig tjenlig att i vida kretsar befordra trefnad, qvarstodo dock många, hvilka icke räknade sig såsom delegare i båtar, samt följaktligen vanligen ej heller förunnades delaktighet i lustfärder. Dock fick också denna uteslutna del sig beskärd en, om ock ringa, "släng af slefven". Liksom nämligen nu folk gerna samlas å strandgatorna för att taga i ögnasigte ankommande eller afresande ångbåtar, det par preference kallade ångbåtsspektaklet, så utgjorde äfven fordom samma gator, isynnerhet heldagsqvällarna, samlingsplatsen för en mängd skådelystna, hvilka, sammanträffande och samtalande sinemellan, åsågo de från lustfärder återvändande, understundom med brokiga vimplar försedda sluparna, derifrån icke sällan ljödo glada sånger, beledsagade af flöjtens eller gitarrens toner. Och innan vi gå att närmare sysselsätta oss med det ämne, som egentligen utgör föremål för teckningen, skola vi, såsom parallel till våra dagars sjöförlustelser, redogöra för den plägsed, som beträffande lustfärderna till sjös egde rum i Åbo för ungefär ett halft sekel tillbaka. Digressionen är i sjelfva verket icke främmande för ämnet.

Under det man nu med ledning af tidningsannonser begifver sig ned till en ångbåt för att på viss, till minuten bestämd tid afresa samt å jemväl temligen fixerad tid återvända, utan att behöfva betungas med omsorgen att medtaga förfriskningar, hvilka under färden eller vid framkomsten stå att erhållas vid välförsedd restauration, sakna-

des fordom eller före ångbåtarnas tid hvarje skymt af dessa välordnade bekvämligheter. Man måste då, för att kunna roa sig, på samma gång mycket oroas, underkasta sig omak, ja understundom till och med verkliga förtretligheter, och det någon gång i sådan myckenhet, att sannolikt många af vår tids blaserade lustfarare känna sig helt tack samma för det de förskonas från alla så beskaffade nöjen, hvilka dock ingalunda voro främmande för den uppfri skande glädjen. Och tro vi oss, genom att uppdraga de yttre konturerna af en under dåvarande förhållanden företagen, från morgon till qväll räckande lustfärd, bäst kunna åskådliggöra den sedvana vi lofvat teckna, helst vi skola icke allenast framhålla förströelsens gladare sidor, utan jemväl infläta antydning om en del af de förvecklingar och missöden, som, framkallade af omständigheternas sär- egna gestaltning, emellanåt plägade hemsöka lustfararne. Öfverflödigt vore dock att erinra läsaren derom, att sjö- förlustelserna fordom, enär variation i plägseder under alla tider och förhållanden måste förekomma, icke ständigt kunde hafva aflupit precis på nedanbeskrifna vis.

Ett känt ordstäf förstodo tvifvelsutän äfven våra föregångare att praktiskt tillämpa uti förvrängd, så lydande form:

Morgon blund

har guld i mun,

hvarifrån dock afvikelse vid tillfälle af ifrågavarande slag måste ega rum, enär man vanligen tidigt om mor-

gonen, nästan med solens uppgång, satte sig i rörelse, eller — skulle hafva gjort det, i fall öfverenskommelse troget tjenat till efterlefnad. Men då en hvar visste det med sig att ingen obeveklig ångbåtskapten, utan blott goda, medgörliga vänner, skulle styra och ställa å skutan, iakttogos icke så noga minuterna, knappast ens timmarna. Sedan man omsider samlats å stranden, yppades icke sällan ny anledning till dröjsmål. Än hade brodern Kleen försummat att medtaga öfverrock, än hade man skamligen bortglömt cigarrerna eller kanske till och med jamaikakuttingen, och än slutligen hade den i elfte stunden med långa steg tillstädeskomne vännen Abrahamsson haft orådet att uppenbara sig uti en för lustfärdande alltför ovanlig och otjenlig hufvudbonad, — nattmössan. Att godtgöra alla dessa försummelser och misstag, dertill åtgick naturligtvis tid, och sålunda kunde solen stå högt uppe nog, innan sällskapet slutligen fick lägga ut. De öfver "slarf och söl" svärjande blifva dock ganska lätt försonade; den gungande färden å böljan, i sjelfva verket mera sällan återkommande, stämmer desto säkrare sinnet för glädjen, ja till och med förtretligheterna erbjuda slutligen ämne för munterhet, — endast vid den roliga sidan af hvarje sak vill man fästa sig.

Icke länge varar seglatsen innan man börjar känna sig sugande; det tidiga uppstigandet i förening med den friska sjöluften bidraga att framkalla detta resultat. Å första holme, der ett inbjudande tjäll mellan barr- och

löfträden skymtar fram, landstiger man samt requirerar och erhåller årstidens efterfrågade godbit, nya potåter, hvilka serveras med gös eller gädda så färsk, att man af prisvärd omtanke finner sig böra medelst "en på fisken" muta henne till stillhet. En af sällskapet komplimenterar värdinnan för det välsmakliga, nyss kernade smöret, en annan klappar hennes blomstrande dotter å kinden, en tredje slutligen tager sig en måltidslur i gröngräset, — man roar sig efter lynne och böjelse; och belåtna till kropp och själ bryta våra resenärer ånyo upp.

Snart befinner man sig ute å en större fjärd, Erstan, Vapparn, Gullkronan, — hvad veta vi. Borta på en aflägsen holme höjer sig ett litet rödmåladt hus; det är dit man sträfvar, der man skall intaga middagsmåltiden. Men himlen mulnar! Ett hotande moln stiger allt högre upp, och — nu ljungar blixten, dånar åskan och hållregnet störtar ned i vildaste fart. Ingen komfortabel salong slår upp sina dörrar för våra lustfarare, intet skyddande regntak breder sig ut öfver deras hufvuden, och när derföre det vänliga landet ändtligen uppnås, är brodren Kleen den enda som på sin kropp har en och annan torr tråd, — de öfrige förete ett utseende såsom hade de inspekterat sjöbotten. Dock, åt fanders med all missmodighet! Ty molnen skingras, solen blickar fram, så het och fet, och hvad bättre är den mojnande vinden synes raska sig igen. Man afkastar den våta beklädnaden och tager sig ett bad af ganska respektabel varaktighet, hvarunder de utbredda lätta

nankins eller lärfts sommarkläderna torkat, — nästan för mycket, tycker en af de hurtigare. Sedan den anspråkslösa toaletten blifvit undanstökad, hastar man upp till gården, rusar in i stugan och — skriker till högt af glädje vid den syn, som möter blicken. Här har nemligen uppenbarat sig något just enkom för våra resenärer, ett fat upprågadt med färska ärter, sommarens förstlingsskörd. Gårdens inträdande matfriske dräng blir fasligt lång i ansigtet vid åsynen af de objudne gästerne; men hvad kan han göra? De "klingande skälen" utöfva sin trollmakt och slå den stackars karlen ur brädet.

Efter intaget kaffe, af en och annan utspädt med en tår skeppargrädde, begifver man sig åter åstad, sträckande färden tillbaka mot hemmet, men landstigande ännu en gång, då den infallna toddytiden påminner om behovvet af hett vatten. Nils Petter Cajanders förträffliga jamaika upphöjes till skyarna; isynnerhet försäkrar en af sällskapet sig hafva lyckats åstadkomma en brygd, alldeles makkalös. Efter förnyade och åter förnyade profningar ställes slutligen glaset med sitt dyrbara innehåll bort å relingen. Men ack, huru ofta händer ej att just då människan tror sig skola famna lyckan och njutningen, alltsamman i en handvändning undanryckes. Detta sorgliga förhållande upprepas också här, ty båten gör en olycksdiger krängning, och — pladask blandar sig den ljufva nektarn i hafsskummet, under det glas och sked med all fart vandra af rakt ned till aborriket. Förlusten af de båda sistnämnda ådra-

ger sig ingen uppmärksamhet, men så mycket mera väsen åstadkommer den förspilda drycken. Förtviflan målar sig i den nyss så sällas anletsdrag, han vet att den lyckade, men förlorade brygden icke mera kan framtröllas och är därför otillgänglig för alla tröstegrunder. Abrahamsson, sällskapet mest handfaste medlem, griper i den olyckliges rockskört; man börjar frukta det värsta! Emellertid har en af de mera "praktiska" ibrygt ett nytt glas, hvilket framräckes åt den pröfvade vännen; denne gör med venstra handen en likgiltigt afböjande rörelse, men — fattar ifrigt glaset med den högra. Han smuttar å innehållet, tager sig en annan klunk och så en tredje ännu djupare, och — ett solsken af gladaste öfverraskning efterträder den fördrifna dysterheten. Ty hvilket underbart taskspeleri har icke här bedrifvits? — den i böljan nyss förrunna ädla saften är ju intrölad, precis densamma, tillbaka i glaset. Och nu bryter glädjen riktigt lös! Den musserande episoden framkallar en storm af applåder, skrattsalvor, hurrarop, och dessa olika fröjdebetygelser gå slutligen upp i en gemensam, munter sång. Och när denna väl förklingat, uppstämmer en annan och så gungar båten in i Aurajoki. Man nickar åt sina å stränderna promenerande bekanta; dessa, lifvade af våra återvändande lustfarares muntra uppsluppenhet, vifta med näsdukarna sina välkomsthelsningar; glädjen elektriserar. Och nu är man hemma och vet det med sig att man tillbragt en dag, som varit rik på upptriskande förströelser.

Ja, ungefär sålunda roade man sig fordom! Men ehuru likformighet, på sätt redan antydts, icke ständigt egde rum, allraminst i de afseenden som voro beroende af vår Herres väder och vind, bör man dock af det anförda finna, det ifrågavarande förströelser fordom gestaltade sig himmelsvidt olika våra dagars lustfärder. Och då den, som sjelf upplefvat endast de sista försvinnande spåren af ofvan uppdragna sed, afhör gamla personers berättelser i saken, kan han knappast undgå att för ett ögonblick intagas af en viss vemodsfull längtan, att förhållandena fortfarande måtte vara lika gestaltade. Men också endast för ett ögonblick beherskas han af denna längtan, och i nästa sekund tvingar den nyktra eftertanken honom att åt närvarande tid med all sin enformighet och brist på idyll förläna det afgjordaste företräde. — Må vi dock redan träda uti intimare beröring med ämnet.

Vid förut omförmälda tidpunkt eller för några och fyratio år tillbaka, hade jemväl ett antal yngre tjenstemän i Åbo förenat sig om anskaffandet af segelbåt för samfälda exkursioner å det våta. Der låg nu, en vacker somardag, förtöjd i Aurajoki vid dess södra kaj och gent emot förra Gylichska huset eller något lägre ned, en den allra nättaste jakt, färdig tacklad och uppmålad, endast afbidande tillfället att få bereda sina intressenter ett länge efterlängtadt nöje. Också var denna samma dag bestämd till båtens invigning och dermed förenade första, ehuru denna gång blott helt korta, utflygt. Man skulle, sådan

var öfverenskommelsen, strax efter intagen middagsmåltid sammanträffa å stadens societetshus och der

Under skämt ett grand

invid bälens rand

utse namn åt den nyssfödda, hvarefter sällskapet borde begifva sig ned till stranden för att, sedan en tillkallad målaradept å tjenligt ställe af farkosten anbragt det utkorade namnet, oförtöfvadt lägga ut och anställa profseglingen.

Å utsatt tid och ställe samlades de glada vännerna. Att skämta och glamma vid bälens befans vara ganska lätt och några svårigheter yppades just ej heller vid det man skulle göra sig förtrogen med dennas innehåll. Men omsider erinrade man sig att hufvudändamålet med sammankomsten afsåg beredandet af namn åt det omhuldade skötebarnet, hvarföre man ej fick skolkas, utan måste en hvar göra sitt bästa för målets uppnående. En af sällskapet uppmanas att framställa sitt förslag i saken; han efterkommer denna önskan och projekterar ett namn — riktigt kompakt dumt, hafva de öfriga uppriktigheten att försäkra. Den underkända propositionen framkallar allmän munterhet, hvari motionären sjelf icke minst hjertligt deltagar. Kommer så ordningen till en annan att visa hvad han är i stånd att åstadkomma; men resultatet blir alldes detsamma: en korg och högljudda fröjderop. Och sedan försöker sig en tredje och så en fjerde — med precis lika ringa framgång. "Nej", förklaras det slutligen, "för tillfället måste allt gyckel bortlemnas och saken behandlas

med det allvar, hon kräfver“. — Ja, "allvar — allvar", men just allvar betyder en hvar sig hafva iakttagit. Och ånyo tager man vid saken, ehuru med något vingskjuten munterhet. Ånyo föreslås och granskas namn efter namn, men — det ena är trivialt, det andra braskande, det tredje åter behäftadt med annat fel: man blottar otrolig brist på fyndighet.

Här röstas det för "gåsen",

Der åter för "fiskmåsen";

En kallar båten "storken",

En annan skriker "korken".

Jag döper honom "hvalen"

Hörs dundra långa Hahlen.

Men huru det sökes,

Och huru det skrålås

Och huru det rökes

Och huru det skålas;

Så fås ej passligt namn till sist

Att präntas uppå skutans list.

Ja, så förhöll det sig verkligen; icke något enda namnförslag kunde såsom antagligt godkännas! Under stegrad misslynthet beslöts derföre att sällskapet genast skulle begifva sig å väg för att, derest under vandringen till stranden den enas eller andras uppfinningsförmåga ej blefve erforderligt stegrad, vid framkomsten öfverlemnna åt målaren att upprita hvilket namn som helst denne kunde anse vara lämpligt. — Men här böra vi för en stund

lemna de rådlösa vännerna och sysselsätta oss med en till ämnet hörande episod.

Då nemligen fråga först uppstod om bildandet af ifrågavarande båtlag, förnummos ganska energiska protester emot saken. Fruarna till de af de blifvande intressenterne, hvilka genom hymens band gjort sig ofrie, påyrkade med ifver det de respektive männen måtte frånsäga sig all delaktighet uti ett företag, som i annat fall skulle bereda fruarna rågadtt mått af obehag. Enär de ömma besvären likvisst hade oturen att stöta på döförat, hänvände man sig till det föreslagna båtlagets öfrige, ogifte delegare, i hopp att dessa åtminstone af artighet skulle låta inverka på sig. Åberopande de mest bevekliga skäl, anhöll man att vederbörande måtte låta det så många farhågor väckande projektet helt och hållet förfalla.

Man anförde: att en sorlig mängd af timade sjöolyckor alltförväl rättfärdiga hemmavarandes oro, då familjfadern befinner sig ute å sjöfärd; att denna oro nödvändigt måste stegras i samma mån den bortfarnes hemkomst fördröjes; och att hemkomsten just i de fall, som hafva endast nöjet till mål, kan rätt länge försinkas, enär, om man också är nog försiktig att undvika en i skymning och mörker alltid vådlig seglats, likväl lustfärders vanliga följeslagare, en öfverdrifvet upprymd sinnesstämning, bortvänder hågen från hemmets stilla härd och manar till förlängd glad sammanvaro, hvilken efter landningen vanligen vidare utsträcket, understundom långt in på natten. Men emedan

den hemmablifna makan icke kan ega kännedom af verkliga förhållandet, utan med ömhetens oro befarar det värsta och tänker sig den bortfarne käre fortfarande ute å vilande sjö eller måhända gången i qvaf, så huru kontrasterar ej uti dylika fall hustruns kvalfulla ångest emot mannens, kanske bullersamma glädje?

De, till hvilkas behjertande förenämnda skäl öfverlemnades, ansågo sig dock icke böra, med bifall deraf, öfvergifva tanken på ett, såsom det framhölls, också i sanitärt afseende särdeles tjenligt rekreatjonsmedel, helst man genom detsammans förverkligande beredde sig tillfälle att kunna vederlägga de uttalade farhågorna. Man utbad sig nemligen att få försäkra, det hvarje segelfärd komme att inskränkas till en den allra lillaste tripp och att följaktligen de af mörka aningar intagna skulle en hvar på sitt håll få nöjet att emottaga den återvändande klenoden, innan ännu ölostskålen blifvit framsatt å matsalsbordet. Och måhända skulle det icke illa upptagas om understundom en eller annan af de från familjlifvets lycka utstängde toge sig friheten att medfölja den lycklige bemväntade, för att åtminstone under några glada ögonblick bergas undan det ödsliga ungarls hemmet.

Med riktig uppfattning af förklaringen insågo de, till hvilka densamma var stäld, att man med de galanta fraserna blott velat förtaga sträfheten af ett nej: och hvad särskildt vidkom det plötsligt vaknade intresset för ölostbålar, så — så — alltnog, ett bleklagdt afslag hade följt

å den bevekliga framställningen och förslaget realiserande kunde icke förhindras. Men saken skulle ej få härvid afstanna. Tvärtom borde de omedgörlige männen och deras vänner, så föresatte sig de alltför behändigt afvisade, bestraffas med ett litet spratt, som icke finge sakna sin tillbörliga sats sälta. Och huru detta spratt kom att forma sig, följer nu att berätta.

Vi återfinna båtintressenterne på vandringen till stranden. Men deras chanser voro ingalunda förbättrade, ty det förargliga båtnamnet höll sig fortfarande envist undan och förstämningen hos båtens egare hade öfvergått uti en viss retsamhet med den påföljd, att skarpa stickord då och då blefvo vexlade. Man ansåg att felet för den oefterrättliga trögheten borde tillskrifvas hvarje medlem af sällskapet, — en sjelf naturligtvis undantagen. Och under inflytelse af denna sinnesstämning, som bådade allt annat än godt för den blifvande lustfärden, hade man gått öfver bron samt inträdt, nej förlorat sig bland en mängd nästen, hvilka numera lyckligtvis äro bortsopade, men då förtiden upptogo det nuvarande packhustorget och de lägre afsatserna af Samppalinnabacken. Efter en stunds trefvande å gränderna inom denna, allt annat än vackra, men också allt annat än vackert, nämligen "kattsvansen", benämnda stadsdel, lyckades det slutligen vårt sällskap att leta sig ut i det fria. Härvid meddelade en af vännerna de öfriga den iakttagelsen att, på sätt en svajande vimpel angaf,

det låg en främmande båt alldeles i närheten af intressenternes slup.

“Och denna vimpel“, anmärkte en annan, “denna vimpel, fäst der uppe vid masttoppen, erbjuder onekligen en ståtlig anblick. Hvad mena herrarne, skola ej också vi för vår båt anskaffa en dylik flagga?”

“Försedd med det fiffiga namn, min bror haft genialiteten att för båten påfinna“, fortsatte spetsigt en tredje. Sottisen skulle just gendrifvas, då i lagom tid och till lycka för den undergräfdade freden det åter gjordes en upptäckt, hvilken åt sinnena gaf en annan riktning.

Ifrån det ögonblick vimpeln varsnats och den allmänna uppmärksamheten koncentrerats å det angifna båtstället hade en af sällskapet, utan att akta å de andras anmärkningar, låtit blicken oafbrutet och forskande hvila å denna samma punkt, båtplatsen. Och just då samtalet antagit den farliga vändningen samt distraktion således var väl behöflig, meddelade han den öfverraskande underrättelsen att i sjelfva verket blott en enda båt fans förtöjd invid det ställe af kajen, der intressenternes slup borde uppsökas.

“Ganska riktigt“, bestyrkte en annan, “och denna enda båt med sin svajande vimpel kan icke tillhöra någon annan än oss, är just vår jakt.“

“Alldeles rätt“, medgäfvode de öfriga.

“Och, hvad ser jag, hvad ser jag!“ utropade den mest långsynte, “vimpeln är ju försedd med namnskription“.

“Hvem af herrarne har då åstadkommit allt detta?”
frågades härvid.

“Icke jag”,

“Icke jag heller”.

“Icke jag, icke jag, icke jag”, ljöd det i korus.

“Alltför besynnerligt!”

“Verkligt trolleri!”

Ja i sanning trolleri! Ty under det man förgäfves ansträngt sig med att utfundera namn åt sin båt, men ej ens varit betänkt på att för densamma anskaffa vimpel, så har likafullt både det ena och det andra tillvägabragts. Oförmodadt finner man denna båt dekorerad med en svajande, ståtlig, liksom från skyarna nedfallen flagga, hvilken är märkt just med det fatala båtnamnet. Hvilket trolleri!

Under dessa betraktelser, hvilka till sin höjd uppsporrade sällskapets nyfikenhet, hade man hunnit så nära målet, att den långsynte redan trodde sig kunna taga reda på vimpelns inskription.

“Gör det, gör det!” ljöd kamraternes stormande uppmaning.

“Jo, men tyst!” lydde domen.

I förbidan på det otåligt väntade meddelandet skred man fram helt långsamt, ljudlöst. Och äntligen vidtog den betydelsefulla stafningen:

“N— a, nat — natt, hvad för tusan — nattlappen!”

Sällskapet stannade; man såg på hvarannan och — brast ut i ett skallande skratt. Tillkomsten af den präk-

tiga vimpeln med sin stickande påskrift blef för en hvar tydlig: de ur humör bragta fruarna hade på detta sätt med qvinlig fintlighet uttryckt sitt misshag och uppsökt den, i deras tycke, mest sårbara punkt hos de så föga tillmötesgående båtintressenterne.

Men ur de sistnämndes led var numera all förstämning bortblåst; vid det förträffligaste lynne i världen, under skratt och stoj, uttogos de återstående stegen. Och då man vid framkomsten fann det nykreerade namnet med prydliga bokstäfver färdig uppmåladt, steg sällskapet glädje till sin höjd, och man gaf luft åt sin belåtenhet med det lyckade skämtet genom ett dånande: "hurra för Nattlappen!"

Något dröjsmål behöfde ej vidare ifrågakomma, man tog plats i slupen och lade ut, och åter ljöd det skallande: "hurra för Nattlappen!"

Och så bar det af, för fulla segel och under hurtig sång! Och ännu många, många gånger derefter förde "Nattlappen" sina glada kunder ut på uppfriskande lustfärder! Men huruvida också dessa kunder, i gengäld för sålunda åtnjuten trefnad, betygade sin erkänsla mot båten på ett sätt, hvarigenom densamma slutligen kom att göra skäl för namnet, derom vet legenden ej något att förtälja.

IV. God vilja.

1.

1845.

Tredje dag jul det år, här ofvan står tecknad, rörde sig fram å allmäna landsvägen i en af östra Finlands socknar en släde, dragen af en mager hästkrake och inrymande, förutom den å slädens ena kant sittande och emot en liten kappsäck sig stödjande skjutsbonden, en person, rörande hvars ställning i lifvet tvifvelsmål ej kunde uppstå, enär hans mössa var prydd af den välbekanta lyran. Det karelska julklimatets bisterhet, till sin potens stegrad af en skarp nordost vind, rakt emot hvilken de båda resande måste streta, hade hos den unge studenten framkallat tydliga tecken af kyla och otålighet. Han blåste i sina rödfrusna händer, tryckte den lilla klädesmössan, hvars ingalunda öfverdrifvet värmande egenskap likväl något förstärkts af en i mössan instoppad näsduk, djupare ned på hufvudet och tillsnörde hårdare klädeslisten, hvilken tienstgjorde såsom bälte och följaktligen hade till uppgift att sammanhålla de tarfliga öfverplaggen, bestående af en vaderad sars-nattrock och derofvanpå en af de då brukliga storkragiga, vida kapporna, benämnda kapprockar. Ropande, än ett — "hopp, hopp" — för hästens, och än ett — "ajakaat päälle" — för körsvennens räkning, tog slutligen vår unge man, hvars alla maningsrop tillbaka-

studsat från fyra, för tillfället döfva öron, sitt parti och begynte springa invid släden, för att sålunda återställa sinnets förlorade jemvigt och fötternas förlorade värmegrad. Men hvarken det ena eller det andra tycktes hafva dess bättre lyckats, ty efter en stunds förlopp kastade sig den springande tillbaka i släden, slog fötterna några gånger häftigt emot hvarandra och frågade med nästan grälig betoning i rösten:

“Hinna vi ej fram redan?”

“Nog återstår ännu en god half timmes färd“, lydde det torra, föga tröstefulla svaret.

“Men det är också ett fasligt lunkande, det här; kan då farten alls icke ökas?”

“Att i detta Herrans väder köra fortare vore det samma som att taga lifvet af hästen. Märker herrn ej huru Brunte flåsar?”

Vid tjugu års ålder är människan vanligen ej tyrann eller långsint. Af de förebrående, ehuru saktmodigt uttalade orden, väckt till medkänsla för det ädla djuret och till deltagande för detsammas egare, förklarade den blidkade studenten sig vara fullkomligt nöjd med farten. Och då skjutsbonden med en hos allmogen väl icke sällspord, men derföre icke mindre beundransvärd förmåga att fördraga klimatets ytterligheter, uppslog sitt eget öfverplagg och bredde en flik deraf såsom fäll öfver den andras, endast af dubbla yllestrumpor och vanliga becksömsstöflar mot kölden skyddade fötter, framräckte den tacksamme

resanden sin tobakspung och uppmanade skjutskarlen att derutur förse sig. Sedan man istoppat och påtändt piporna å ömse sidor samt från den öppna slättmarken hunnit in uti en tät barrskog, hvars höga, präktiga kronor förlånade välkommet skydd mot den genomträngande blåsten, syntes belåtenheten vara allmän. Sjelfva Brunte lunkade fram helt villigt.

“Men huru länge ämnar herrn dröja på prestgården?” började skjutsbonden samtalet ånyo.

“Par veckor eller kanske längre tid, i fall jag trifs väl.”

“Nog är prosten gästfri, men knappast tror jag ändå att herrn kommer att finna sig särdeles väl å stället.”

“Huru så?” frågade studenten; “prosten Käckman är ju en förträfflig man.”

“Åja, men han är ålderstigen, enkling och barnlös. För herrn, som ung, blir väl tiden derföre lång nog i den gamles sällskap.”

“Åldersskilnad i och för sig behöfver icke utgöra hinder för öfverensstämmelse och trefnad, såframt ej andra omständigheter störande mellankomma.”

“Såframt de ej mellankomma“, upprepade med eftertryck den skjutsande.

Studentens nyfikenhet hade blifvit sporrad. “Vet du far“, sade han, “det är såsom anhörig till prosten jag ärnar besöka prestgården; men då jag känner högst litet,

jag kan säga allsintet om husbonden å stället, så vore det för mig kärt att få höra ett och annat om honom.“

“Hm, nog lär sig herrn snart att känna prosten; han är mycket uppriktig.“

“Men jag ville höra äfven andras mening om honom.“

“Hvad skall jag då säga? Visst tala människorna godt om vår gamle kyrkoherde och nog förtjenar han det äfven, men ändå är åtminstone jag liksom litet rädd för honom.“

“Rädd för den, som erkänts vara förträfflig“, invände studenten.

“Ja, ser herrn, vår prost är så olik andra människor. Men sedan nu jag berättat så mycket om honom, kan väl herrn också meddela något om sig sjelf.“

Studenten smålog. “Detta kan visst gå för sig“, sade han, “ehuru man icke blir mycket klok på mina förhållanden, i fall jag iakttaget samma förbehållsamhet som ni gjort det i fråga om prosten Käckman. Jag vill dock vara mera uppriktig, helst jag har ingenting att fördölja, men ganska litet att omtala. Jag heter Bodén och är student, en fattig student; och då jag nämde det skyldskapsförhållande eger rum mellan prosten Käckman och mig, redogjorde jag på samma gång nära nog för hela mitt slägtregister. Ty så ensam står jag i världen, att han är min nästan enda, ehuru därför ej dess närmare frände, med hvilken jag dessutom, såvidt jag mins, aldrig förut sammanträffat. Men enligt inbjudning af denne min skyldeman

har jag företagit resan för att hos honom tillbringa julhelgen eller det återstående deraf. Och häruti innefattas det hufvudsakligaste af hvad jag rörande min person har att meddela.“

“Att uppehålla sig i Helsingfors blir väl ganska dyrt?” sporde bonden.

“Åjo, men när penningarna, såsom fallet är med mig, börja taga slut, har man alltid qvar utvägen att genom skuldsättning bereda sig medel till studiernas fortsättande. I detta afseende ärnar jag anlita just prosten —“

“Hm, hm, hopp Brunte!”

“Men är då ej prosten uti omständigheter att kunna hjälpa andra.“

“Han är rik.“

“Välän, vill han då ej hjälpa?“

“Att prosten är välgörande“, lydde svaret, “kan väl icke nekas, ehuru nog enhvar i det längsta vill slippa att komma uti belägenhet att göras till föremål för hans välgörenhet.“

Bodén, som fann att det icke lönade mödan att anställa vidare förfrågningar rörande den person, han stod i begrepp att besöka, ombytte samtalsämne; och efter en stunds förlopp tillkännagaf den skjutsande att man redan var målet helt nära och att prestgårdsbyggnaderna vid dagsljus kunde skönjas från höjden af den backe, uppför hvilken våra resande nu färdades. Sedan backens spets uppnåts, blef den lefnadsglade studenten ganska behagligt

öfverraskad af den rika belysning, som utstrålade från den långa raden af boningshusets fönster. "Präktigt!" ropade han, "främmande å prestgården. Låt gå på fyren, far, och drickspenningar skola ej uteblifva!"

Efter framkomsten skyndade sig Bodén att uti det åt honom anvisade vindsrummet uppacka de för toaletten erforderliga klädespersedlarna. Långe hade han ej häräp upptagits, då i rummet inträdde én man, iklädd den af prester ännu dåförtiden allmänt brukliga kaftanen. Inseende att denne man var husets värd, hastade Bodén att helsa, på samma gång han nyfiket beskådade den inträdande.

Prosten Käckman — gästen hade icke misstagit sig — var, ehuru kortväxt och mager, likväl en person, som ovilkorligt drog blicken till sig. Egnadt att frappera var redan den snart sjuttioårige mannens nästan ungdomliga utseende, vittnande fördelaktigt om kroppens och själens helsa. Men ännu mer fängslades uppmärksamheten af detta uttryck af orubblig principtrohet, som hvilade öfver anletsdragen, ett uttryck, mildradt likvisst af särdeles humant väsen, hvilket erbjöd garanti därför att karaktersfastheten icke fick antaga brutal form. Också vid förevarande tillfälle tog det belevade väsendet ut sin rätt i det värden, den aflägsna landsförsamlingens prest, på särdeles förbindligt vis välkomnade sin unge frände.

"Jag behöfver icke", sade Käckman bland annat, "försäkra att detta sammanträffande skänker mig mycket

nöje, helst jag redan började förlora hoppet om din hitkomst. Särskildt fögnas det mig att du råkat anlända just nu, då här gästande sockenbor väl skola bidraga dertill, att åtminstone ej det första intrycket af den gamle enstöringens hem kommer att förefalla dig alltför oangenämt. Emellertid hoppas jag att du icke ålägger dig många omständigheter i afseende å omklädandet; vi här på landet göra ej mycken affär af garderoben."

Sedan Bodén tackat för det gästvänliga emottagandet samt några ord ytterligare blifvit vexlade, aflägsnade sig värden, hvarefter Bodén fullföljde toaletten och begaf sig ned, helt upprymd i förkänsla af det nöje han väntade sig.

Icke många ögonblick härefter befann sig den glada studenten af själ och hjerta inne i de lekar, hvarmed sällskapet roade sig. Härunder försummade han likväl ej att observera de öfriga församlade. Men huru hans blick än irrade från den ena personen till den andra, återkom den dock ständigt till samma föremål, en ung man och ett ännu yngre fruntimmer, med hvarandra, såsom Bodén fått höra, genom äktenskaplig förbindelse förenade. Tvifvelsutän förefans äfven hos dessa personer mycket, som var egnadt att väcka intresse.

Mannen, föga mer än trettio år gammal, var en lång, kraftfull gestalt med obesvärad hållning och ett gladt, sorgfritt uttryck i de öppna anletsdragen. Detta uttryck af sorgfrihet antog likväl icke sällan ett visst obehagligt drag af sorglöshet, som dock synbart mildrades hvarje gång

den unge mannen nalkades sin intagande maka, vid hvilken han syntes vara fäst med största tillgifvenhet.

Den unga hustrun åter, som var mycket vacker, erbjöd vid första anblick den älskligaste företeelse. Hon egde detta fina behag, som hos qvinnan utgör frukten af yttre belevfvenhet, parad med själens adel. Men sedan Bodén erhållit tillfälle att förnyade gånger samtala med fruntimret, fann han att det första gynsamma intrycket dock i någon mån stördes. Ty detta hofsamma sjelfförtroende, som, uppenbarande sig jemväl i det yttre väsendet, är så förenligt med sann qvinlighet, saknades här och den unga frun röjde i stället någonting vacklande, obestämdt, tveksamt, hvilket hade bort vara främmande för hennes egenskap af hustru och hennes ålder, — mer än tjugu år gammal antog Bodén henne vara. Denna tveksamhet eller brist på sjelftillit, härflytande af felaktig uppfostran eller missriktning i mannens ömhet, föll så mycket skarpare i ögonen, som den unga qvinnan ådagalade omisskänligt bemödande att undertrycka sin svaghet; och huru litet än den oerfarne studenten kände sig böjd för reflekterande slutsatser, kunde han ej undgå att bilda sig den öfvertygelse att fruntimret, derest hennes ansträngningar med tillhjälp af någon kraftig väckelse slutligen lyckades, på samma gång sannolikt skulle förvärfva sig utsigten att kunna uppnå qvinnans och makans rikaste mognad.

Af värden hade Bodén underrättats derom, att den unge mannen, som hette Klint, var possessionat och se-

dan några år tillbaka bosatt i socknen, men att han endast ungefär ett års tid varit gift med det älskvärda unga fruntimret. Af bekantskapen med dessa personer lofvade sig Bodén under vistelsen å orten mycket nöje, och det var derföre med särdeles tillfredsställelse han emottog inbjudning att i sällskap med prosten Käckman och åtskilliga öfriga sockenbor tillbringa följande qväll hos herrskapet Klint.

Sedan gästerna skingrat sig och Bodén åter tagit i besittning sitt logi, en af dessa treffiga vindskamrar, som icke sällan förekomma å herrgårdarna på landet och särskildt å prestbolen, dessa vindskamrar med sina hvitmålade möbler, rosiga sängtäcken och svällande kuddar, beredde han sig på att gå till hvila vid den allra förnöjdaste sinnestämning. Föga hade han fäst sig vid skjutsbondens utrop och halfva yttranden, hvilka han ansåg innefatta antydning derom, att den förmögne prosten Käckman endast med en viss njugghet vore fallen att åt andra dela med sig af sitt öfverflöd. Den gamle mannen hade ju i dagen lagt den mest öppna välvillighet, så främmande för egoistens väsen; och påtagligen måste derföre det af en församlingsmedlem mot dess själasörjare insinuerade betraktas såsom någonting helt och hållet öfverlagadt, röjande endast klandersjuka.

Sjelffallet skulle Bodén också stanna vid detta antagande. Ty att Käckman, om ock hans karakter af skjutsbonden riktigt uppfattats, ändå kunde vara odeladt akt-

ningsvärd, eller med andra ord, att hushållning med denna världens goda på ett sätt, hvilket studenten för sin del tyckte sig böra ogilla, likvisst vore i stånd att fylla måttet af till och med strängare granskning, — detta var för honom ofattligt. Ännu var han för ung för att hos sina medmänniskor kunna i ett eller annat afseende godkänna någon annan förträfflighet än den, som passade in i hans eget föreställningssätt, likasom han ej heller hunnit tillegna sig den insigt, att skenbara öfverdrifter vid närmare aktgifvande understundom noga sammanstå med grundsatserna för det moraliskt rätta. När derföre, såsom läsaren snart får erfara, prosten Käckman uttalade åsigter, alldeles stridande mot den unge studentens uppfattning af det rätta och hvilka åsigter dessutom öfverkorsade den senares, medgifvom det, egennyttiga förhoppningar, samt när vidare den vördnadsvärde gamle mannen visade sig besitta själsstyrka att i omutlig konsekvens tillämpa dessa åsigter till och med gent emot personer, som han värderade, så intogs studenten af en känsla, liknande afsky för sin frände, som han trodde lida af hjertats mest ogenomträngliga hårdhet. Oförmögen att kunna höja sig till Käckmans ståndpunkt och alltför sjelfklok att vilja låta sig undervisas af dennes under lång och aktgifvande lefnad förvärfvade erfarenhet deraf, att icke sällan rika frukter för tid och evighet i motgångens bittra skola bringas till mognad, greps Bodén af nämnda ogynsamma föreställning med sådan styrka, att han derifrån ej

förmådde frigöra sig ens då, när den gamle mannen, efter att hafva blifvit djupt förnärad, till sitt försvar åberopade handlingar, vittnande om ögonskenlig menniskokärlek och oegennyttan.

Men, vi upprepa det, ungdomen och — vi må tillägga — den hop af äldre personer, hvilken är otillgänglig för livvets lärdomar, vilja nu engång vara sådana, att hvarje afvikelse från det af dem uppställda mönstret lätt löper fara att missförstås samt att till och med de äldste handlingar, utgångna från en föga omtyckt person, icke sällan förbises eller misstänkas härflyta af orena motiv.

Tillsvidare var dock allt godt och väl; ännu hade ej verkligheten skoningslöst rifvit i kras den unge studentens illusioner. Han hoppades att under sin vistelse på landet få njuta af den mest oblandade julfröjd; och behagligt utskräckande sig mellan de fina lakanen insomnade han, sakta mumlande: "här är mig godt att vara".

Påföljde dag, då värd och gäst efter frukosten förtroligt samtalade med hvarandra, dröjde ej den senare att söka komplettera sin kännedom af den nya bekantskapen, herr och fru Klint. Värden undandrog sig ej heller att gå de uttalade önskningarna till mötes.

"Possessionaten Klint", sade Käckman, "är en rätt-skaffens och bildad man med särdeles gladlynt natur, som gör honom till uppiggande sällskap för både ung och gam-

mal. Men på samma gång jag funnit att tilldragaude egenskaper icke saknas hos denne min närmaste granne, som med ifver omfattar jordbruket, hvars befrämjande ligger äfven mig om hjertat, har jag med ledsnad iakttagit att den unge mannen lider af ett fel, som, derest det icke qväfves, utan får vidare rotfästa sig, slutligen kan alstra de allra svåraste följder.“

“Hvad för fel menar farbror?”

“Felet att taga lifvet alltför bekymmerlöst. Gladt lynne är tvifvelsutän en ovärderlig gåfva; naturer, som besitta denna gåfva, pläga jemförelsevis lätt bära svårare pröfningar och erfara knappast alls känning af de ringare vedervärdigheterna. Men det lätta sinne, som icke uppbares af tillräcklig karaktersfasthet, löper alltid fara att öfvergå uti lättsinnighet. Och något sådant fruktar jag att här är fallet, särskildt uti de afseenden, som röra den unge mannens sätt att umgås med penningen.“

“Männe jag misstager mig,” anmärkte Bodén, “då jag förmodar, att alltför sträng hushållsaktighet i yngre år har en viss benägenhet att vid mognare ålder slå öfver uti penningsnikenhet?”

“Det är icke öfverdrifven hushållning jag förordar, utan verklig misshushållning som jag klandrar. Men till ämne, rörande umgänge med penningen, ber jag att få återkomma, sedan den unge possessionatens älskliga maka med några ord af mig uppmärksamats. Du har väl ej något häremot?”

“För ingen del“, medgaf Bodén lifligt.

“Då jag kallade fru Klint “älsklig“, gaf jag henne ett epitet, som hon i ordets fullaste mening förtjenar. Men att uppräknat alla hennes goda sidor skulle dock falla sig alltför tröttsamt, hvarföre jag föredrager den vida lättare utvägen att redogöra för hennes karakter, genom att omtala det enda nämnvärda fel jag efter ett helt års intimare bekantskap med den unga frun kunnat hos henne upptäcka. Och då detta fel, åtminstone delvis, härrör af en för henne kär persons — jag menar hennes egen mans — ofördelaktiga inflytande, så finner du att jag måste ställa hennes företräden ganska högt. Likvisst kan jag icke undgå att djupt beklaga tillvaron af denna brist, som består uti förherrskande passivitet, röjande sig företrädesvis uti för mycket bortseende från all ihärdigare verksamhet, särskildt i de husliga förhållandena, hvilken verksamhet likvisst vore så mycket mer på sin plats, som den unga qvinnan besitter arbetsamhetens vilkor — helsan, och herrskapet Klints ekonomiska ställning skulle erfordra ofafåttlig husmoderlig tillsyn“.

“Man har väl anledning att hoppas det tiden skall förmå utplåna antyddad brist“, anmärkte Bodén medlande; “men äfven om fru Klint icke skulle förmå fullständigt frigöra sig derifrån, så vore väl denna omständighet egnad att förringa hennes värde? Är då icke en gång för alla ofullkomlighet förenad med allt människoväsen och böra ej i hvarje händelse de moraliskt förträffliga egen-

skaperna tillerkännas företräde framför den icke sällan i vinningslystnad öfvergående förmågan att på ett i allo tillfredsställande vis handha näringsomsorgerna?“

“På samma gång jag liffigt delar ditt hopp att den unga frun med tiden skall lyckas afägga det omtalade felet, kan jag deremot icke godkänna de öfriga af dig ytttrade åsigterna. Ty ehuru människoväsendet lider af ofullkomlighet, följer deraf ingalunda, att de enskilda individerna vore fritagna från skyldigheten att så mycket som möjligt söka inskränka denna ofullkomlighet. En sådan skyldighet förefinnes verkligen och företrädesvis vid fall, som uteslutande äro beroende af den, jemväl i Guds uppenbarade ord högt skattade goda viljan, hvars betydelse särskildt framhålles uti den himmelska lofsång, som ljud vid försonarens ankomst till jorden. Och i sjelfva verket fattas fru Klint endast god vilja för att kunna framstå i fulla glansen af qvinlig förträfflighet. — Men beträffande det af dig berörda sambandet emellan praktiska förtjenster och moraliskt höga egenskaper, så betingas de senare rätt ofta af de förstnämndas samvetsgranna iakttagande. Ty — för att hålla oss till förevarande fall — skulle ej fru Klint genom att ådagalägga en, jag upprepar det, oundgängligt nödvändig huslig verksamhet, också derigenom visa sig vara pligttrogen maka?“

“Äfven om jag medgäfvade allt detta, så lär farbror dock ej vilja bestrida att den ifriga, vid alla tillfällen vaksamma hushållningen, som så lätt löper fara att falla

in i vinningslystnad, med någon försigtighet bör förordas“. Dessa ord upprepades af Bodén uti en viss förnöjd tonart, emedan han trott att Käckman af tyst medgifvande till förmån för maximens riktighet underlätit att bemöta den förut gjorda anmärkningen härom.

Den gamle mannen smålog. “Jag vore beredd“, sade han, “att enligt löfte redogöra för mina åsikter rörande ifrågavarande ämne. Men docerande och pratsam, som gubben är, kan han icke lofva att fatta sig så alldeles kort och måhända skulle han derföre genom sitt andragande trötta sin unga gäst.“

“Det vore ledsamt om farbror verkligen trodde detta.“

“Må jag då vidtaga. — Menniskans välbefinnande såväl i fysiskt, som i andligt afseende, betingas ju af en mängd behof. Vi behöfva sund, tjenlig föda, ändamålsenlig beklädnad, efter klimatet afpassad bostad, böcker, ja till och med förströelser, — dessa och en mängd andra förmåner behöfva vi för vårt välbefinnande, vår trefnad, med ett ord för att kunna på tillfredsställande vis fylla den mission, som vi en hvar hafva oss ålagdt att här på jorden utföra. Undfå vi nu emellertid dessa förmåner i otillräcklig grad eller, hvad som naturligtvis är än värre, uteblir en eller annan af dem helt och hållet, så måste vårt kroppsliga eller andliga tillstånd eller ock beggedera lida deraf och vår förmåga att fylla måttet på jorden försvagas. Pligten emot oss sjelfva ålägger oss således att söka anskaffa dessa

behof, eller, hvad som är detsamma, medlet för deras tillfredsställande — penningen.“

“Men samma pligt ålägger oss jemväl att undvika öfverdrifterna.“

“Afbryt mig ej. Borde likväl omförmälda skyldighet, — förvärfsskyldigheten, om jag så får uttrycka mig, inskränkas derhän, att endast de egna intressenas befrämjande afsåges, så skulle understundom det, hvilket jag framhållit såsom förtjenst, såsom pligt, i stället antaga karakteren af fel. Ty personer finnas ju, hvilka äro så lyckligt begåfvade eller, oberoende deraf, lefva i så gynsamma förhållanden, att de med jemförelsevis ringa eller utan något arbete alls hafva sin bergning, hvarföre, om blott det egna jagets fromma borde afses med hela deras verksamhet, en verksamhet, hvaraf jag påstår att den rika, såväl som den fattiga, den med snille begåfvade, såväl som den styfmoderligt lottade skall träget upptagas, här uppstode ett öfverflöd, sjelffallet framalstrande njutningslystnad och flärd. Men ehuru jag icke kan förorda, det människokraften skall förnötas i ändamål att befordra dylika syften, så upprepar jag icke dess mindre det sagda och fordrar, att enhvar på sitt håll i oafåtlig verksamhet använder sitt pund till anskaffande och utvecklande af det, som länder människoslägtet till båtнад.“

“Men det sålunda uppstående förrådsöfverskottet —“

“Bör användas i det godas tjenst. Ty det beklagligtvis icke ringa antalet medmänniskor, som lider af till-

fällig eller beständig oförmåga att verka och som i detta tillstånd ej heller gynnas af lyckliga yttre omständigheter, ställer på oss öfriga anspråk, hvilka just ur det nämnda öfverskottet böra fyllas, — detta dock ingalunda att förstås så, som skulle jag ifra för socialistiska tendenser eller beherskas af denna dystra verldsåskådning, som fordrar att människan skall afsäga sig oskyldiga njutningar. Nej, de lyckligare lottades pligt att utöfver de till den legala fattigvårdens vidmakthållande aflemnade bidragen understödja nödstälda likar, fattar jag uteslutande såsom en moralisk, en kristlig pligt, hvars iakttagande helt och hållet bör få bero af den enskilda individens fria vilja, vägledt blott af de sedliga buden, hvarutom jag icke missunnar dem, som genom omtänksam hushållning eller gynsam tillfällighet bekommit rundligare mått af denna verdens goda, att måttligt njuta deraf. Det är endast mot overksamheten, håglösheten på ena sidan samt sjelfviskheten, njutningslysnaden och hjertlösheten på den andra, som jag opponerar mig. — Men på samma gång jag ur denna allvarliga synpunkt bedömer förvärfsskyldigheten, hvaraf jag dock ingalunda påstår att människan bör så uteslutande upptagas, att hon derigenom göres främmande för de ojemförligt högre religiösa och intellektuella intressena, hvilka dock, uti icke oväsentlig mån, äro beroende af de sega materiella trådarna, fordrar jag, för att ej ondt i stället för åsyftadt godt må framalstras, att välgörenheten förståndigt, men icke tanklöst tillämpas. Och om jag slutligen tillägger,

det jag i konsekvens med omförmälda åsigter håller före, att individen ingen rättighet eger att af sofistiska skäl söka afskudda sig åliggandet att samvetsgrant verka icke blott i andens, utan ock i materiens rike, så finner du, att jag icke är i stånd att tillmäta befarade vådor af vaksam hushållning synnerlig betydenhet. Ja, skall verkligen omtänksamheten, för det den kan slå in i öfverdrifter och ovedersägligen understundom äfven gör det, af sådant skäl till större eller mindre del åsidosättas samt skola, såsom följd häraf, äfven öfriga förtjenster, så snart blott farhåga förefinnes att desamma genom oriktig tillämpning blifva skadliga, icke vidare utöfvas, så säg mig: huru många dygder skulle under sådana omständigheter i verlden kultiveras?"

Med tillfredsställelse hade Bodén lagt märke till sin skyldemans åsigter, i det sjelfviskheten, som icke minst i ungdomsåldern beherskar människan, äfven här tog ut sin rätt. Läsaren mins ju huru studenten för skjutsbonden annonserat sin afsigt, att hos den förmögne prosten anmäla sig till erhållande af studieunderstöd, och utsigterna att framställningen i detta syfte skulle villfaras, tyckte Bodén numera vara särdeles ljusa. Huru gerna han därför än önskade, att man skulle sysselsätta sig med ämne, som rörde hans nya intressanta bekantskap, så ville han likväl tillsvidare undertrycka sin längtan i nämnda afseende, äfvensom han, i ändamål att ännu närmare sondera terrän-

gen, ledde samtalet in på det område, som för tillfället låg honom närmast om hjertat.

“Jag delar fullkomligt farbrors åsigt i fråga om den moraliska pligt, som de i ekonomiskt afseende mera lyckligt lottade hafva att bispringa sina nödställda likar. Många af mina från denna verdens goda afskilda studiekamrater hafva sålunda uteslutande ädla människor att tacka, för det de äro i tillfälle att fortsätta arbetet i vetenskapernas tienst.”

“Men äro också dessa unge män värdiga detta bistånd? Hafva de genom flit och omtanke, ja ännu mer, genom dygden att umbära, ådagalagt att hjälpen varit på sin plats?”

“De äro icke oordentliga och ej heller slösaktiga; men sina studier forcera de ej och den bildade samhällsmedlemmens behof lemna de icke åsido.”

“Medan således främmande, kanske till och med mindre bemedlade personer, iklädt sig förbindelser, hvilka måhända någon dag skola ådraga dem känbara, med försakelser förbundna olägenheter, så äro dessa unge män, som utan arbete och endast genom sjelfkänslans tillbakasättande åtkommit icke så obetydligt, i stånd att i allsköns bekvämlighet, ja lättsinnigt njuta deraf. Eller måhända har jag ändå misstagit mig, i det de unge männen alldeles icke åsidosätta försakelsens höga dygd?”

“Jag tror knappast att farbror misstagit sig.”

“I sådant fall“, genmälde Käckman med sträng röst, “hafva de personer, hvilka lockat andra och måhända karakterssvaga in på skuldsättningens förderfliga bana, dragit öfver sig ett tungt ansvar.“

“Huru skall jag egentligen“, utbrast Bodén ytterst obehagligt öfverraskad, “kunna sammanjemka det nu sagda med hvad farbror kort förut i så menniskovänlig anda yttrat?“

“Till motsägelse har jag icke gjort mig skyldig; som du erinrar dig, yrkade jag ju med bestämdhet derpå, att strängaste samvetsgranhet vid fördelningen af understödsmedlen bör iakttagas.“

“Men just beträffande de personer, om hvilka fråga nu är, förefinnes ju en, för att begagna farbrors egna ord, “tillfällig oförmåga“ till produktiv verksamhet.“

“Blicka omkring dig i världen och du skall finna till och med tolfåriga barn, hvilka sjelfva måste försörja sig. Bör då icke detta ännu hellre gälla personer, redan omkring 20 år gamla och i besittning af starka armar? Handelen och sjöfarten, jordbruket, fabrikerna stå öppna för dessa unge män och erbjuda dem platser, till en början visserligen anspråkslösa, men tillförsäkrande dem tarflig bergning“

“Ej kan farbror dock på fullt allvar underskatta kunskapernas och bildningens betydelse eller anse det vara förmånligt, att tillträdet till dem försvåras?“ invände Bodén icke utan bitterhet.

”I detta liksom i många andra fall håller jag före ingenting annat, än att människan måste böja sig under omständigheterna, såframt hon ej genom stark vilja, genom den goda viljan, gör sig till dessa omständigheters herre, här — naturligtvis utan att påtaga sig öfverdrifter — förmedelst flit och försakelser. Endast de ynglingar, hvilka besitta nämnda dygder, äro således förtjenta att understödjas, ty endast derigenom hafva de förvärfvat sig någon rättighet att draga vaxel å en framtid, hvaraf de likvisst måhända aldrig undfå del.“

”Jag tror emellertid att de personer, hvilka välvilligt underlätta fattiga studerandes fortkomst, betrakta saken ur en mindre kärf synpunkt“, inföll Bodén med en viss skadeglädje.

”Jag åter tror att personer, som med ekonomiskt bistånd bispringa andra, utan föregången undersökning, huruvida hjälpen verkligen är nödvändig och ändamålsenlig, drifvas härtill, mindre af medlidsamhet, än af sorglöshet. Ty om samma personer, då det för dem gäller att för ifrågavarande ändamål utlåna penningar eller ikläda sig ansvarighet för på annat håll upplånade sådana, insåge, det sannolikhet förefunnes därför, att efter så och så lång eller — så och så kort tid, i förra fallet penningarna vore förlorade och i det senare förbindelserna skulle måsta infrias, så säg, hvad tror du väl att resultatet då skulle blifva? Menar du att dessa personer likafullt, jemte det de föresatt sig att manligt bära möjligen uppstående ofördel-

aktiga följder af sin mellankomst, vore benägna att tillhandahålla den åskade hjälpen? Du må icke öfverlemna dig åt denna illusion! Var tvärtom förvissad derom att de, som visa sig så färdiga att stå till andras och måhända ovärdigas tjänst, göra det under viss förhoppning att undslippa olägenhet deraf och att, derest risken framstode rätt klar, nittionio bland hundra af dessa "välvilliga" skulle stryka på foten, såframt ej — alla hundra försigtigtvis föredroge att göra det. Huru riktig denna förutsättning är, ådagalägges bäst af den bitterhet, att icke säga förbittring, hvarmed förlustelserna vanligen bäras, förlustelser —

"Som i sjelfva verket mera sällan torde inträffa —"

"Som allför ofta upprepas. — Men beträffande åter de af mig ponerade fallen, då sådana yngre personer, som varit förtjenta att hjälpas och jemväl åtnjutit hjälpen, redan tidigt, innan de ännu hunnit göra rätt och skäl för sig, bortkallas, — så hvad skall jag väl härom tillägga? Herren öfver lif och död har så förordnat och de, som till följd deraf få vidkännas ekonomiska olägenheter, skola helt visst tåligt böja sig under den högsta viljan."

Tre år förut hade Kurt Bodén blifvit föräldralös. Någon tid derefter förvärfvade han sig akademisk medborgarerrätt medan han var i besittning af ett arf, visserligen icke betydligt, men ändå tillräckligt stort för att, i händelse omtänksam hushållning iakttagits och studierna bedrifvits med raskhet, kunna förslå intill dess tid blefve att infria

valuta för inhemtadt kunskapsförråd. Men Bodén hade, utan att ådagalägga absolut overksamhet eller göra sig skyldig till sedliga förvillelser, lefvat bon samt idkat studierna planlöst, hvarigenom inträffat, att arvet vid den tidpunkt, då besöket hos prosten Käckman aflades, var i det närmaste åtgånget, utan att kunskapsintyg förvärfvats. Under sådana omständigheter ärnade han genom skuldsättning bereda sig medel till studiernas fortsättande. Då han likvisst var för svag att underkasta sig Käckmans jernhårda grundsatser, måste han, ehuru med grämlöse, uppgifva hoppet om bistånd från detta håll. Icke förty önskade han, fångslad som han blifvit af den ovanlige mannen, lära sig närmare känna dennes åsigter. Han sade därför:

“Bör jag ock medgifva att personer, hvilka modigt underkasta sig försakelser, beredande dem intellektuel förkofring, på samma gång förvärfva sig ett deras sjelfkänsla stärkande medvetande, så kan jag å andra sidan icke undgå att befara, det ur dessa samma försakelser måste, kunskaperna till trots, uppspira en grofhet, att icke säga råhet i tänkesätt och seder, hvilken måhända under hela återstoden af lifvet troget skall sitta kvar.”

Åter lägrade sig det stränga uttrycket öfver Käckmans drag. “Också här borde således“, utropade denne, “förtjensten, dygden öfvergifvas af feg fruktan! Och hvad är det man egentligen befara? Jo, att sedernas förfining tillbakasättes. Men bör då det vekliga ropet tillmätas så-

dan betydenhet, att derföre höga intressen skola vedervägas? Och vill man ej jemväl uti ifrågavarande afseende hysa förtroende för den goda viljan? Kan man icke inse att denna, som förmår motverka inflytandet af mångt och mycket ofördelaktigt i verlden, också härvid är i stånd att utöfva sin trolldom? Med exempel ur lifvet kunde jag visa att ansträngningar och umbäranden, parade med fast föresats att i förtröstan på Guds bistånd bryta sig fram, alldeles icke äro förlamande och att uti deras sköte ej heller behöfva uppspira grofva seder, utan att menniskan tvärt om, medan hon drager mödans och försakelsens strå, är i stånd att skaffa sig framstående mått af bildning och kunskaper. I fall du det önskar, vill jag meddela dig nämnda exempel.“

“Jag vore farbror särdeles förbunden derför.“

“Godt! — För hundra år tillbaka“, började Käckman, “innehade vicepastorn Johan Avellan kapellanstjensten i St. Karins socken invid Åbo. Denna lägenhet, hvarmed ännu för närvarande åtföljer ganska begränsade intrader, beredde naturligtvis fordom, då församlingens folkstock var ansenligt lägre, sin innehafvare vida vägnar ringare vilkor, hvarföre Johan Avellan, som var gift och hvars äktenskap välsignats med icke mindre än sju barn, alla söner, befann sig uti högst tarfliga lefnadsomständigheter. Men inseende att den värdefullaste förmån föräldrar kunna tillförsäkra sina barn består deri, att dessa beredas tillfälle att få inhemta bildning och kunskaper, försummade den fattige presten icke sina söner, utan följde han med omsorg de-

ras uppfostran. Att denna omständighet dock betingades af kånbar sjelfuppoffring, finner man allt för väl. Likvisst var det icke ensamt husfadern, som måste vidkännas svårigheterna häraf, utan fingo äfven de öfriga medlemmarna af familjen, de yngsta såväl som de äldre, draga sin anpart af bördan; och sålunda var jemväl gossarnes skolgång i Åbo förenad med förhållanden, för dem högst betungande. Husets snäfva vilkor tillåto nemligen ej att man för de skola freqventerande sönernes räkning höll sig rum i staden eller ens häst, utan måste piltarne under skolterminerna fyra gånger om dagen till fots tillryggalägga vägen emellan skolhuset i Åbo och familjens ett respektabelt stycke utom tullen belägna bostad å Nummisbacken. Härvid tillkom ännu ytterligare en omständighet, som gjorde att denna i och för sig svåra sak understundom kom att bereda gossarne verkligt lidande.

De oundärliga mätare af tiden, som kallas ur, stodo nemligen ännu vid ifrågavarande tidpunkt, till följd af urfabrikationens ringa utveckling, uti ett, i jemförelse med rådande värdeförhållanden, särdeles högt pris, hvarföre desamma ej heller plögade hos obemedlade familjer förefinnas i några flere exemplar. Olägenheterna deraf förringades dock till någon del af de patriarkaliska lefnadsvanorna, i öfverensstämmelse hvarmed husbonden, som naturligtvis var i besittning af fickur, icke så strängt höll på sin värdighet eller misstykke ofta upprepade förfrågningar rörande tiden, hvarutom man af vanan att undvara ifrågakomna,

nu för tiden så allmänna bohagsting, och genom sammanställning af en mängd yttre tecken, hvilka knappast eljest skulle hafva ådragit sig uppmärksamheten, kommit derhän, att tiden gissningsvis med temlig säkerhet kunde bestämmas.

Ej heller å kapellansbolet i St. Karins fans, oafsedt den talrika personalen, vidare än en enda klocka, familjefaderns stora silfverfickur. Sällan brydde sig dock de unga gossarne om att rådfråga detta ur, hvilket de ej heller hade så alldeles till hands, enär fadern, rädd som han var om klenoden, föga kände sig böjd att låta densamma komma i andras, allra minst ostyriga pojgars händer. Men vanan hade äfven här ganska långt utvecklats förmågan att approximativt fixera tiden, och på må få plågade gossarne gifva sig af, till och med om morgnarna, ehuru färden måste mycket tidigt börjas, såvida skoltimmen vidtog redan klockan sex. Man hade vanligen dock tur med sig och träffade tiden temligen nära, fastän äfven missräkning understundom begicks och just vållade de lidanden, hvarom jag antydt. Särskildt hade man vid ett tillfälle så grundligt huggit i sko, att deraf, under det rådande stränga klimatet, kunnat uppstå de vådligaste följderna. Härmed förhöll sig sålunda.

En vintermorgon, medan ännu de tre yngsta gossarne besökte skolan i Åbo, hade de begifvit sig å väg, såsom vanligt, utan att förut närmare hafva tagit reda på tiden, änskönt för tillfället skarp köld herskade. Vid framkomsten till skolhuset befans dörren stängd, emedan

den af eleverne, hvars tur det var att städa och uppvärma skollokalen, ännu icke i sådant afseende anländt. Utan att stort bekymra sig deröfver satte sig gossarne, insvepta i sina tarfliga öfverplagg och med tänderna hackande af köld, på den öppna trappan att vänta. Kort derefter förkunnade emellertid stadens tornur med ljudande stämma att klockan var — endast fyra. Ehuru denna underrättelse tvifvelsutän kändes högst nedslående, gälde det ändå att underkasta sig, och sålunda förgick en stund, då den yngste af piltarne begynte klaga öfver tilltagande kyla, förenad med okuffigt behof att sofva. Hade nu de äldre bröderne hört omtalas att sömn under tillstånd af stark kyla är så vådlig, att uppvaknandet slutligen kan uteblifva eller lärde dem vid förevarande kritiska tillfälle instinkten detta, — alltnog, den ena af de nästnämnde bröderne ilade bort, för att förmå ostiarien att oförtöfvadt till skolan medfölja och bereda de frysande tillfälle att slippa under tak. Den kvarblifne äldre gossen tryckte sin af köld och sömn nästan stela, lilla bror intill sig, för att uppvärma honom och på samma gång fördrifva hans sömnhet; men då hvarken det ena eller det andra härigenom lyckades, tog han i nöden sin tillflykt till medlet att genom hårdragning söka hålla den andra vaken. Dock medförde ej heller detta förfarande åsyftad verkan, i det den stackars gossens klagorop i anledning af smärtan blefvo allt mattare och hans tillstånd allt mer närmade sig letargisk dvala.

Lifligt kan jag föreställa mig huru öfvergifven den i sjelfva verket redlösa beskyddaren måtte hafva känt sig! Emellertid vakade ju der ofvanom den i tusen stjernors prakt skimrande februarihimmeln det milda fadersögat. Efter en stunds förlopp förnummos snabba, taktmessiga slag af fotsteg, som berörde den hårdt frusna marken, och i nästa ögonblick var hjälpen till hands. Den efterlängtade kamraten hade icke behöft uppsökas hemma i sin tenligen aflägsset belägna bostad, utan till särdeles lycka för den lille Gustaf Avellan anträffats å gatan, på väg som han var till skolan. Också på detta håll hade man, måhända likaledes brist på ur, missräknat sig om tiden, uti hvilken skenbara tillfällighet jag skådar spår af den högstes omedelbara tillskyndan.

Sedan den af kyla och sömn halft vanmäktige gossen blifvit inburen i skolsalen samt man fått honom fullständigt vaken och uppgjort eld, bäddades det åt honom på en af bänkarna framför den flammande brasan. Men ehuru bädden, såsom bestående af en och annan tunn kappa, visst icke kunde hafva varit särdeles svällande och mjuk, antager jag dock att gossen inslumrade uti hvila, så ljuft, som han kanske aldrig förr hade njutit.

Och dessa den fattige kapellanens sju söner, hvilka uppväxte i de bistraste förhållanden, tillskyndade dem vedervärdigheter af otalig mängd och den mest skiftande form, — huru redde de sig slutligen derunder? Menar du, att de egde styrka att bära försakelserna, som för

dem utgjorde vilkoret att kunna afplocka bildningens och vetandets frukter? Eller tror du att de under tyngden af svårigheter sjönko djupt ned i okunnighet och råhet samt att de slutligen, i saknad af all sedlig kraft, hängåfvo sig åt lasternas döfvande, men förstörande berusning?"

Här höll den gamle mannen upp. Under några sekunder blickade han stadigt in i studentens öga, hvarefter han med tonvigt på orden fortfor:

"De dukade icke under! Förlitande sig på Guds bistånd och den goda vilja Han förlänat dem, blefvo de i stånd att beherska svårigheterna och skapa sig timlig välfärd, på samma gång de beredde sina föräldrar glädje och fosterbygden båtнад. Ja, dessa sju, allaredan från jordlifvet skilda bröder, åtnjöto enligt enstämmigt intyg af samtida, bland hvilka ännu en och annan räknas till de lefvande, det vittnesbörd om sig, att de voro män i besittning af hög moralisk och sedlig kraf samt att de icke — jag ber dig lägga märke härtill — genom brutalitet plägade fela mot det skickliga, utan tvärtom i förhållandet till andra städse iakttogo detta mildrade väsen, som så fördelaktigt utmärker humana, belevade medborgare.

För att slutligen omtala de yttre förhållanden, hvori bemålde bröder vid tiden för deras frånfalle lefde, vill jag tillägga, att en af dem, efter att hafva förvärfvat sig högsta lärda grad inom läkekonsten, var i besittning af en profession vid Åbo akademi, att en annan i egenskap af

ordinarie domhafvande handhade lagskipningen och att slutligen de fem öfriga — du förtänker mig ju ej, om jag med en viss tillfredsställelse nämner detta — i kyrkans tjänst verkade, en hvar såsom herde för sin församling, en af dessa fem innehafvande högsta lärda värdighet inom teologiska vetenskapsgrenen. Och de, hvilka till sin karakter och sitt individuella väsen icke behöfde vidkännas desto ogynsammare inflytande af bistra pröfningar, ledo ej heller olägenhet deraf i fysiskt afseende, enär den förundransvärdt sega lifskraft, som synes vara förbehållen medlemmar af avellanska slägten, till följd häraf så litet hos dessa bröder försvagades, att de blefvo i stånd att uppnå hög ålder. Så hög, att då den yngsta af dem, förenämnde Gustaf Avellan för tretton år tillbaka såsom kyrkoherde i Kumo afled, han, som från sin tidigaste ungdom varit nödsakad att genom arbete sjelf underhålla sig och likafullt förvärfvade sig lagerkransen, vid dödstimmen befann sig i nittionde åldersåret och under sina sista tio år varit senior bland erkestiftets prester.“

Käckman tystnade. Äfven åhöraren, som syntes hafva mottagit intryck af berättelsen, hängaf sig åt stum begrundning. Af sättet, hvarpå det förestående meddelats, hade ytterligare framgått huru strängt den gamle tagit lifvets förhållanden; men ehuru Bodén visst icke ville ifrågasätta allvaret af sin frändes grundsats, kunde han dock ej bortvisa hoppet om en eller annan eftergift vid desammas tillämpande. Detta antog han likvisst ej med hänsyn

till sig sjelf, — i det afseendet var hans räkning oåterkalleligt afslutad, — utan hade förutsättningen gjorts med tanke på prestgårdsgrannarna, herr och fru Klint. Ty att den klarsynte prosten icke misstagit sig i fråga om dessas ekonomiska ställning, utan hans härom uttalade farhågor ganska noga öfverensstämde med verkliga förhållandet, ansåg Bodén sig ej få betvifla. Emellertid önskade han icke vidare bringa samtalet in på ämne, som rörde samma personer, emedan han befarade att Käckman, i fall denne blefve föranlåten att med hänsigt till herrskapet Klint upprepa hvad han redan i allmänna ordalag gifvit tillkänna, jemväl ur synpunkten af ambitionssak skulle anse sig böra obevekligt isolera sig. När derföre värden föreslog att man skulle i skärskådande taga lokaliteterna och ekonomin å prestgården, omfattade gästen med nöje förslaget. Och lemnade inspektionen det resultat, att jemväl den med omständigheter af härmed gemenskap egande art oerfarne studenten fann sig öfvertygad derom, att hushållningen å prestgården bedrefs med särdeles omtanke och drift.

Ehuruväl af Käckmans beskrifning upplyst derom att det hus, som på qvällen skulle besökas, beträffande möbler och öfriga husgerådssaker, på ett i ögonen fallande vis särskilde sig från andra herrskapshus å landet, var icke dess mindre Bodéns öfverraskning, vid det han såsom gäst

inträdde i det unga parets hem, högst betydlig. Så mycken elegans, nästan lyx, hade han icke väntat sig att finna här i denna undangömda landsort. Tvifvelsutan skulle emellertid dessa anordningar, bedrägligt vittnande om resurser, som i sjelfva verket saknades, hafva gjort ett ganska pinsamt intryck å gästen, såframt ej hans känslor och omdöme mutats af all den smak, som röjde sig å stället. Detta prål, som, ådagaläggande ingenting annat än skrytsamhet, framstår stelt och löjligt, förefans icke här, utan fick man i stället bevittna den art af prydlighet, som tillgodoser skönhetsinnet jemte det fordringarna på beqvämlichkeit äro tillfredsställda. Och när dessutom värdsfolket med den mest förekommande hjertlighet uppmärksammade sina gäster, så kan man väl förundra sig deröfver att studenten med hela ungdomssinnets liflighet hängaf sig åt stundens nöje?

Dock var det icke allenast vid ifrågavarande tillfälle som Bodén i sällskap med Gustaf Klint och hans maka njöt trefnad, utan egde detta rum äfven närmast påföljande dagar vid festliga tillställningar uti öfriga hus inom socknen, hvarvid man roade sig med så mycken framgång att Bodén, som dessutom hos sin frände åtnjöt gästfrihet i fullständigaste mått, icke alls ännu börjat tänka på återfärd. Men oförmodadt blef han vittne till ett uppträde, som bildade vändpunkt i den unge possessionatens och hans makas lif, ett uppträde, hvilket framställde Käckmans karakter uti hela dess oböjliga fasthet samt förmådde Bodén

att hufvudstupa lemna en nejd, der marken, januariklimatet till trots, begynte bränna under hans fötter. Härom skola vi nu förtälja.

En eftermiddag ungefär en vecka efter Bodéns ankomst till orten inträffade Gustaf Klint å prestgården. Han emottogs af Bodén, som genast fann att den eljest så glade, bekymmerfrie mannen var vid särdeles upprörd sinnesstämning. Sedan jemväl värden infunnit sig och välkomnat gästen, började den senare, utan afseende å studentens närvaro, att redogöra för anledningen till sin påhelsning. Han hade, ehuru ålagd att infria en af honom uthändigad skuldsedel å femhundra rubel silfver, likväl försummat sådant, i anledning hvaraf man hotat att låta sequestrera hans lösegendom. Då han emellertid önskade afböja denna obehagliga ytterlighet, anhöll han, att den ärade grannen måtte förhjelpa honom ur förlägenheten och försträcka nämnda summa, hvilken rätt snart skulle återbetalas, sinnad som han var att ålägga sig inskränkningar.

Käckman, hvars drag antagit särdeles allvarlig prägel, betraktade några ögonblick under tystnad sin gäst. Slutligen sade han:

“Du känner mina åsigter i hithörande frågor.”

“Ja . . . jag . . . känner farbrors åsigter, men jag . . . känner också farbrors goda hjerta“, stammade supplikanten, torkande sin i svett dränkta panna.

Bodén insåg att Klint först efter våldsam inre strid och sannolikt sedan han på annat håll, ehuru förgäfves, sökt

upplåna penningarna, hänvänt sig till Käckman, hvarjemte studenten fann att lånsökandens feberaktiga oro tydde lika mycket på svår, troligen af jemväl andra lagsökuingar beroende förlägenhet, som på ovisshet, huruvida han här skulle blifva hjälpt. Med spänning, som tycktes vara obeskrifligt pinsam, afvaktade den i trångmål varande mannen Käckmans svar. Och omsider anmärkte den sistnämnde:

“Jag önskade att du klart gjorde för dig reda huru mycket du genom ifrågavarande anspråk nedsätter dig sjelf. Ty hvad är det du egentligen begär? Jo, att en annan, sedan du förspilt förmågan att sjelf hjälpa dig eller rättare tror dig hafva förlorat denna förmåga, skall påtaga sig dina skyldigheter.”

“Jag vill icke disputeras härom, utan ber blott att farbror, med förtroende till min föresats, att blifva värdig det deltagande jag vågar påkalla, måtte försträcka mig summan. Men om ock min anhållan icke skulle i och för sig anses böra villfaras“, bifogade Klint i beveklig ton, “så hoppas jag att farbror ändå fäster afseende dervid af särskild ynnest mot min stackars hustru.”

Bodén, som visste att hans frände lifligt intresserade sig för den unga frun, var ganska nyfiken att få erfara huru den begärda interventionen slutligen skulle bedömas.

“Hade jag det fullkomligt klart för mig“, utlät sig Käckman, “att ifrågavarande försträckning verkligen skulle befordra din makas bästa, så vore jag villig att taga saken

under ompröfning. Men då jag alldeles icke inser detta, utan tvärt om håller före, att också hon säkrast gagnas genom att blifva hänvisad till den egna kraften, så kan jag icke bifalla din framställning.“

“Nej, nej, icke detta!” ropade Klint i största ångest. “Härmed äro förbundna omständigheter af den mest ömmande beskaffenhet; och endast under ett halft års tid begär jag att få åtnjuta lånet, som derefter bestämdt skall af mig återbetalas.“

“Med kännedom af din karakter sätter jag alldeles icke i fråga att du verkligen tänker hvad du nu yttrat och således fullt och fast tror dig kunna genomföra omförmälda föresats. Men likafullt måste jag betvifla att du, såframt ej omständigheterna skulle förmå i någon mån ombilda denna din karakter, blefve i stånd att realisera föresatsen genom det enda hederliga medlet, försakelser och omtänksam hushållning å din och din hustrus sida.“

Uti Klints drag hade efterhand börjat afspegla sig allt svårare dysterhet, och intagen af lifligt deltagande för den lidande mannen beslöt Bodén att försöka inverka å sin frände.

“Då nu en gång denna affär i min närvaro bragts på tal, så upptager farbror måhända ej illa, i fall jag utsäger min från farbrors åsigt skiljaktiga mening om saken?” frågade han derföre.

“Tala! Jag vill gerna afhöra och öfverväga olika tänkandes skäl.“

“Nåväl, männe ej farbrors mening, beträffande olämpligheten att godkänna lånsökandens anhållan, i sjelfva verket utgör endast förutsättning! Och männe det icke vore hårdt, jag vågar ej säga känslolöst, att på sådan grund neka en värderad person sin tjänst?”

“På något blott och bart antagande stöder sig min mening alldeles ej. Alltför illa vore det bestäldt med menskliga iakttagelseförmågan, såframt vi ej kunde förvärfva oss känedom af annat, än det, som vi sjelfva erfarit. Då jag icke kan godkänna en sådan inskränkning, tvekar jag ej heller att på grund af kända fakta bilda mig åsigt om det, som är i fråga; och emedan jag är öfvertygad derom, att min mellankomst vore rent af skadlig, så skall icke någonting i verlden kunna förmå mig att inskrida.”

Dessa med fast, ehuru saktmodig, stämman uttalade ord gjorde ett mäktigt intryck såväl å Bodén, som isynnerhet å Klint. Denne senare närmade sig Käckman och sade med bedjande röst:

“Ett förhastadt beslut behöfver ju icke binda. Företrädesvis för närvarande vore det af vigt att min hustru blefve besparad oro och sinnesrörelse, emedan hos oss efter någon tid kommer att tima en förändring, som, glädjefull i lugna förhållanden, deremot kan då den inträffar under upprördt skifte vålla den sorligaste katastrof.”

“Vi skola hoppas att Gud skall styrka din maka, likasom vi äfven må hoppas att ur det, som nu synes dig alldeles tröstlöst, kanske snart nog uppspirar en sällhet

så ren, att i jemförelse dermed den af icke ringa flärd bestående lycka, du och din maka hittills njutit, kommer att helt och hållet blekna bort. Ja, jag vågar tro att du under ett, måhända långt lif, skall välsigna minnet af samme gamle man, som nekar att genom omotiverad hjälpsamhet befria unga, arbetsföra personer från skyldigheten att anlita och stöda sig vid deras egen af Gud dem förlånade kraft. Men oaktadt jag lifligt hoppas och tror allt detta, så är det ändå med smärta jag vägrar att ur ifrågavarande svårighet förhjelpa vänner, dyrbara för mitt hjerta.“

Dessa den gamles ord, uttalade med profetiskt skimrande blick och nästan vek röst, verkade likväl icke omstämning i de båda unga människors känslor. Tvärt om tycktes de häraf hafva mottagit ett ökadt ofördelaktigt intryck och Klint utbrast bittert:

“Således har ännu afsigtligt gäckeri, under larven af välvilja, fogats till iskall egoism och hjertlöshet!“

“Håll upp, unge man!“ ropade Käckman, djupt förnärnad, hvarefter han i en ton, som icke ville veta af motsägelse, fortfor: “Sedan man sårat mig, måste man äfven finna sig uti att emottaga mitt rättfärdigande. I sådant syfte skola vi genast begifva oss ut.“

Böjande sig för viljekraften hos den gamle mannen, påtogo jemväl Klint och Bodén sina öfverplagg, hvarefter boningshuset lemnades och de tre männen vandrade af längs vägen, som leder till den i prestgårdens närmaste

granskap befintliga kyrkbyn. Utan att ett enda ord vexlades skred tåget fram, under det den kalla snön knarrade under de gåendes fötter. Karakteren hos den man, hvilken här var bestämmande, stod i trogen harmoni med det rådande klimatet: likasom detta var strängt, men ändå ej förmådde utstänga hoppet om solbelyst vår och sommar, så klappade äfven hos den af skenbart hårda principer fängne prosten Käckman ett det allra människovänligaste hjerta. Ty huru litet han beherskades af egennyttan och känslolöshet, skall snart visa sig.

Första gård i den ofvannämnda byn besöktes. Käckman ledsagade sina följeslagare in uti tvenne rum, upptagna, det ena af några ålderstigne män och det andra af åtskilliga likaledes mycket gamla kvinnor. Snygghet och ordning herskade uti dessa rum, hvilkas orklösa, med rena kläder försedda innehafvare sågo fryntliga och belåttna ut. Efter det Käckman, utan att likvisst redogöra för afsigten med besöket, uppmanat de båda unge männen att fästa sig vid företeelserna, som rörde de fattiga, åldriga personernas välbefinnande, aflägsnade man sig härifrån.

Sedan besöktes en af de följande gårdarna, hvarest, uti en större stuga, anträffades en mängd barn, vårdade af tvenne kvinnor. Äfven härstädes rådde prissvärd renlighet och snygghet, och på samma gång dessa barns frodiga utseende röjde lekamligt god omvårdnad, syntes de små ej heller i andligt afseende blifva försummade, enär den ena af de två kvinnorna vid Käckmans och hans följeslagares

inträde i rummet höll på att bibringa ett af de äldre barnen boksynthetens första grunder. Jemväl denna gård lemnades utan annan förklaring å Käckmans sida, än att han bad Klint och Bodén konstatera hvad omvårdnad barnen åtnjöto å stället.

Efter ytterligare några stegs vandring förde Käckman sina följeslagare till en tredje lägenhet och in uti ett derstädes befintligt, likaledes större boningsrum. Här måste de inträdande bevittna den ängsliga anblicken af några vid sjuksängen fängslade personer, hvilken syn dock mildrades af företeelser, visande att här förefans det, som är egnadt att lindra och om möjligt till helsa förändra sjukdomstillstånd. Ty af det i rummet rådande rena klimatet och lemnigarna af de födoämnen, hvarmed sjuklingarne bespisats, öfvertygades de besökande derom, att de båda betydelsefulla sanitära faktorerna, frisk luft och sund föda, icke voro främmande å stället.

Sedan man åter utkommit i det fria, tog Käckman till ordet: "Jag har inför edra ögon upprullat tre olika kategorier af hjälplöshet, — den höga ålderdomen, den späda barndomen och det svåra sjukdomstillståndet. De, som höra dertill och icke gynnas af tillfälliga förmåner, äro således mer än andra dylika personer i behof af medmeniskors bistånd, och de åter, som hjälpa, iakttaga följaktligen en kristlig pligt. Men ehuru denna pligt bör utövas sålunda, att den ena handen icke vet hvad den andra gör, alltså utan skrytsamhet eller af andra orena mo-

tiv, kunna dock omständigheterna antaga det skick, att den välgörande af skyldighet mot sig sjelf måste afkasta slöjan. Ett sådant fall har jemväl nu inträffat. Ty utslungad beskyllning, kränkande annan persons medborgerliga, kristliga karakter, berättigar den missfirmade att framträda och spörja om han, som väl nekat att interverera till förmån för personer, besittande alla sjelfförsörjnings-skyldighetens vilkor, men som med lekamliga och andliga förnödenheter försett en mängd verkligt hjälpbehöfvande, gjort sig förtjent att stämplas såsom hjertlös egoist?"

Käckman fäste i sin allvarliga, frågande blick på Klint. Denne förblef likväl tyst och syntes vara föga böjd att inlåta sig i något meningsutbyte; mekaniskt hade han åtföljt de två andra, utan att visa ringaste intresse i fråga om ändamålet med vandringen, hvars omsider afslöjade syfte ej heller förmådde skingra hans sinnesfrånvaro. Käckman, hvilken oaktadt sin ådagalagda bestämdhet kände sig intagen af uppriktig medkänsla för de värderade grannarna, sökte trösta och lifva den förkrossade unge mannen. Denne uppmanades att fatta förtroende till sig sjelf och sin maka samt med gladt mod draga vaxel å deras värdefulla kapital, ungdomskraften, hvarutom den erfarne själasörjaren sökte visa, det livvets renaste njutningar bero, mindre af betydliga tillgångar, än af det anspråkslösa, förnöjsamma sinnelaget.

Otillgänglig för tröstegrunderna lemnade Klint, som skulle begifva sig till det närbelägna gästgifveriet för att

med sitt derstädes qvarlemnade åkdon afresa direkte till sitt hem, utan afsked de båda andra, hvilka hade att fortsätta vägen till prestgården. Nu var det som hos Bodén vaknade den förut omnämnda starka längtan att slippa bort, intagen som han blifvit af den bittraste sinnesstämning emot sin frände, hvars motiv, utan afseende å hvad denne till sitt rättfärdigande åberopat, oåterkalleligt troddes härröra af låg egoism. Och nämnda längtan minskades ingalunda vid det studenten, som under framskridandet kunde med blicken omfatta den korta vägsträckan till gästgifveriet, iakttog huruledes Klint till en början med hastig gång, men slutligen springande, tillryggalade den föga brådskande, ehuru uppenbart af outhärdligt sjäslidande pådrifna färden.

Vid framkomsten till prestgården emottog Bodén ett med posten anländt bref, berörande slutreglering af affärerna efter de afidna föräldrarna. Begagnande sig af denna anledning förklarade han, det afresa oförtöfvadt måste ifrågakomma; och Käckman, som väl gissade hvari den egentliga orsaken till det plötsliga beslutet bestod, men som derjemte insåg att gästen efter det störande uppträdet icke vidare kunde påräkna trefnad i socknen, ville ej heller motsätta sig afresan. Då Bodén, en stund senare, resklädd trädde inför sin värd, som han nu skulle lemna för att aldrig mer återse, stälde den vörnadsvärde gamle mannen några allvarliga, faderliga ord till studenten, i hvars hand han tryckte en rundlig godtgörelse för reskostnaden.

2.

1870.

Å stranden till ett större vattendrag uti det inre landet rådde största liflighet. Af de talrika arbetarne var en del sysselsatt med att ur vattnet upptaga stockflottor, en annan del transporterade stockarna till sågen och åter andra höllo på att sortera det försågade virket. På en i sjön utlagd brygga stod ledaren af dessa arbeten, en medelålders man, tillhörande, såsom jemväl hans drägt angaf, de bildade klasserna. Under det mannen utdelade sina föreskrifter, sköt i riktning mot stranden en båt förbi den närbelägna udden. Båten inrymde, förutom en växande gosse, ett ungt, intagande fruntimmer, antagligen befinnande sig vid den afundsvärda åldern, då knappast ens det andra tiotalet lefnadsår lemnats. Medan hon, som rodde båten, utsträckte sin inom öfverplagg icke höljda gestalt, visade det sig att hvad som befordrar utvecklingen af den menskliga muskelbyggnaden, icke på detta håll försummats. Men först vid det båten var på väg att glida förbi, observerades densamma ändtligen af den på bryggan stående mannen, som tycktes blifva på ett till förtrollning gränsande vis öfverraskad härvid. Med vidöppna ögon och framsträckt kropp stod han såsom fastväxt vid bryggan, och först sedan denna redan passerats af båten, kom han sig före att besvara gossens flere ögonblick förut afåtna helsning. Denna öfverraskning

kunde dock ej hafva härrört deraf, att mannens känslor blifvit omedelbart träffade, emedan han genom en yttre rörelse, åtföljd af några halfhögt framsagda ord, uttryckligen gifvit tillkänna, att hans intryck icke varit af ömmare slag, i det nemligen handen, som han mekaniskt upplyft, förts, icke mot hjertat, utan mot pannan, under det han mumlade: "när, när, och hvar?"

Förut hade han, derom tyckte han sig kunna vara förvissad, träffat det blomstrande fruntimret, ehuru härmed stod i samband något dunkelt minne, som han för tillfället icke förmådde reda. Då han emellertid måste medgifva att jemväl den fyratiofem-årige mannen har att iakttaga en och annan kavaljerisk skyldighet, kände han sig helt förtretad på sig sjelf för det han, ehuruväl i allmänhet besvärad af egenheten att lätt bortglömma namn, icke kunnat undertrycka densamma ens då det gäلت ifrågavarande älskligen representant af det täcka könet. Följande dag hoppades han dock erhålla något ljus i saken vid bröllopfesten å den närbelägna herrgården, till hvilken fest äfven han, fastän först föregående dag till orten anländ, haft nöjet att emottaga inbjudning.

Morgondagen inföll. Den främmande begaf sig till bröllopgården, stod snart inför värden och intogs härvid ånyo af detta samma mystiska intryck, som dagen förut vid det unga fruntimrets åsyn gripit honom. Att söka reda intryckets betydelse var likväl icke rätta stunden; men i nästa ögonblick, då han skulle framträda för att

helsa på värdinnan, stannade han som fastväxt vid golfvet, ty på samma gång han åter blef fångslad af de obegrip-liga, halft sorgsna, halft vemodiga känslorna, hade han jemväl erhållit förklaring rörande deras betydelse: här hade ett fjerdedels sekels gamla minnen upplifvats, här befann sig den främmande, hvilken icke var någon annan än Kurt Bodén, såsom gäst hos Gustaf Klint och hans maka.

Med en egenhet, hvaraf vi redan antydt att Bodén var behäftad, hade han vid emottagande af bjudningskortet alldeles icke erinrat sig namnet "Klint", hvaremot hos honom vaknat dunkla, oförklarliga minnen, vid det han föregående dag fått skåda herrskapet Klints dotter, moderns trogna afbild och yngre syster till dagens brud, hvilka minnen kort förr än fru Klint igenkänts ytterligare vunnit i styrka.

Värden, som tillkännagaf sig hafva väl bevarat hågkomsten af gästens personliga utseende och namn, lofvade att under aftonens lopp meddela honom berättelse om de öden, som under de förflutna tjugufem åren träffat makarna Klint. Men innan redogörelse därför vidtager, skola några data ur Bodéns lif under det långa tidskiftet för läsaren framställas.

Efter sin återkomst till Helsingfors sökte studenten oförtöfvadt bringa i verkställighet föresatsen att upptaga ett penninglån. I sådant afseende anmälde han sig hos en person, hvars förmånliga förmögenhetsvilkor stodo utom allt tvifvel. Afslag följde likvisst, i det samma per-

son förklarade sig icke vara i besittning af odisponerade medel. Lånsökanden, hvilken alltförväl insåg att det åberopade skälet ej fick tagas efter orden, erfor så mycket större förtrytelse i anledning af missräkningen, som han med all visshet hoppats på bifall af sin framställning. Han tröstade sig emellertid dermed, att oriktig persons bistånd påkallats. Den, som sjelf ständigt lefvat i öfverflöd och ej behöft pröfva ekonomiska svårigheter, — sade han till sig sjelf, — var ej heller lifvad af medkänsla för hjälpbehöfvande, utan borde det deltagande sinnelaget uppsökas hos dem, hvilka under någon föregående tid af deras lif varit hänvisade till andras mellankomst.

Och så adresserade han sig med begäran om borgensunderskrift till en man, som, efter att i yngre år hafva åtnjutit understöd af deltagande medmenniskor, redan en tid bortåt lefvat i ganska gynsamma omständigheter. Men äfven på detta håll bestods ett blekladigt nej, hvilket uttalades på det mest osminkade vis. Utan afseende derå, huruvida de personer, som uti ifrågavarande afseende kunde påkalla mannens hjälp, vore värdiga eller ovärdiga, hade han nu en gång för alla föresatt sig att neka denna hjälp. Han var fast besluten att under inga förhållanden ikläda sig så beskaffade ansvarighetsförbindelser, som likvisst andra med så mycken beredvillighet och så stor risk till hans förmån ingått, förbindelser, hvilka satt honom i stånd att bedriva sina studier i allsköns beqvämighet och utan att behöfva vidkännas skynten af svårigheter.

Med mer än förtrytelse, med känsla af sorg, vände Bodén sig bort från den iskalla egoisten. En parallel mellan honom och prosten Käckman, huru afgjordt utföll ej den till Käckmans fördel! Ty den sistnämnde — alldeles ej behöfde Bodén derom hysa tvifvelsmål — skulle icke undandraga sig att i omutlig öfverensstämmelse med sina grundsatser efter förmåga bistå sådana hjälpbehöfvande, som samvetsgrant fylde de vilkor, hvilka betingade den gamles mellankomst. Redan nu började Bodén ana det, som slutligen vid mognare ålder framstod för honom fullkomligt klart, — att han nemligen djupt misskänt sin ädelsinnade frände.

Efter dessa motgångar satte studenten sig ned att fundera. Härunder förgick en dag, förgick en annan, och — hans beslut var fattadt: han ville icke vidare undersöka måttet af andras hjälpsamhet, utan skulle till hvad pris som helst sjelf bryta sig fram. Denna manliga företsats härrörde väl till någon del af fruktan för upprepade afslag, men framstod dock äfven såsom frukten af gubben Käckmans allvarliga föreställningar: det ärligt menade ordet innesluter vanligen fröet till riklig välsignelse.

Kort tid härefter anträffades den förre studenten bakom försäljningsdisken, ifrigt upptagen af tygpäckors uppmätande och strutars formande. Huru det nu åtbar sig, bidrogo den oafåtliga sysselsättningen och det ungdomliga, hurtiga sinnet dertill, att den unge mannen fann sig väl i sina nya förhållanden. Genom punktligt iakttagande af

skyldigheterna gjorde han sig omtyckt af principalen, och snart fick han intaga en ledig plats vid kontorspulpeten. Redan under handhafvandet af denna befattning visade det sig hvilket godt stöd den vetenskapliga bildning han innehade, kunde tillbjuda honom, och på ett ännu märkbarare vis framstod gagnet af kunskaperna, sedan han trädte i utöfning af en mera sjelfständig verksamhet. Resultatet af hans ansträngningar yppades efterhand i allt förmånligare bokslut; och vid den tidpunkt, berättelsen numera berör, hade Bodéns ekonomiska ställning fullkomligt stadgat sig och han var, vid fyratiofem års ålder, hvad man kallar en behållen man, uppehållande sig såsom delegare i och dirigent af ett omfattande trävaruföretag å den ort, der han så oförmodadt träffat bekanta från sin ungdomstid.

Sedan brudparet efter avslutad vigsel af anhöriga och gäster på öfligt vis lyckönskats samt dansen redan kommit i gång, förklarade värden sig kunna påbegrinna sin berättelse. Bodén, som af en mängd omständigheter funnit att det hus, der han gästade, ehuru väl saknande den forna lyxen, likväl röjde påfallande välstånd, hade af detta skäl antagit, att den svåra förlägenhet, hvori Klint för tjugufem år sedan befann sig, på ett eller annat vis och utan att någon egentlig katastrof inträffat blifvit utjennad. Icke dess mindre önskade han ifrigt att få erfara hvad man lofvat meddela honom, och sedan gäst och värd satt sig ned, vidtog den senare sålunda:

“Genast i början är jag nödsakad att beröra det allra dystraste momentet i mitt lif, och något säreget ligger ju deri, att jag vid ett tillfälle, invigdt åt glädjen, för första gången i ord kläder mina känslor under de mörka ögonblicken, dessa ögonblick, som följde närmast efter skilsmessan från min ärade gäst och prosten Käckman för tjugufem år sedan. Men emedan denna stund kom att blifva af en afgörande betydelse beträffande min åskådning af lifvet, anser jag mig böra vid redogörelsen deraf dröja något längre. — Efter det vi åtskilts, tillryggalade jag, såsom man måbända äfven iakttog, mycket hastigt den korta färden till gästgifveriet. Någon brådska hade jag väl ej att hinna hem och underrätta min hustru om vår svåra ekonomiska ställning, hvarom hon egde blott ofullständig kännedom, men den tilltagande ångesten pådref mina steg. Klädd i samma, tunna kappa, som under vandrigen till och från prestgården af mig begagnats, afreste jag från gästgifveriet, hvars husbonde dock in i släden befordrat min pels, hvilken eljest skulle hafva kvarlemnats. Ute skymtade det redan och mörkaste natt herskade inom mig, då den milslånga färden till mitt hem anträdde.

Af hvilka känslor jag under framskridandet beherskades, framstår ännu, oakadt den mellanliggande långa tiden, för mitt sinne så klart, som hade jag i går tillryggalagt färden. Utan att kunna bilda mig någon tydlig föreställning om vår belägenhet och ännu mindre i stånd att uppgöra några framtidsplaner, hade jag helt och hållet öf-

verlemnat mig åt förtviflan. Den enda tankeverksamhet, hvaraf jag för tillfället var mäktig, gick ut på att måla våra blifvande lefnadsförhållanden så dystra, som möjligt. Hänvisade, som vi skulle blifva uteslutande till vårt eget arbetes frukt, kunde följaktligen känbara försakelser icke komma att tryta i vårt hem. Den rättvisa måste jag dock göra mig sjelf att jag, med åsidosättande af sjelfviskheten, tänkte blott på min hustru. Men också erfor jag en ytterst pinsam känsla af föreställningen att hon, för hvars skull jag velat gå genom elden, just från en tidpunkt, då ett brytande mot gamla vanor är påkostande, nästan vådligt, skulle komma att dagen i ända upptagas af mödosamma, kanske grofva sysslor.

Jag hade råkat uti mycket upphetsadt tillstånd! Urstånd att under framskridandet vidare förblifva passiv, begynte jag, efter att hafva rusat upp ur släden, ömsom gå och ömsom springa invid densamma. I den bistra kölden fortfarande klädd uti den lätta kappan, medan fötterna voro gömda i ganska tunna, från galoscher dessutom befriade stöflar, tillryggalades sålunda verst efter verst, utan att jag erfor någon kyla, men också utan att skymten af sinnesro återvans. Om igen måste jag i tankarna genomgå, huru min stackars, veka hustru skulle blifva tvungen att påtaga sig alla dessa svårigheter och lidanden, som med ekonomisk ruin vore förbundna, och förkrossad kastade jag mig tillbaka i släden, intagen af längtan att få slumra bort från allt, — allt!

Klint, som efterhand sänkt rösten och uttalat de sista orden nästan hviskande, stannade här. Han andades tungt och aftorkade med näsduken några stora svettperlor från sin panna, under det hans blick genom fönsterrutan sökte sig upp till den i full stjernskrud strålande september-himmeln. Bodén, hvilken fann att berättaren helt och hållet förflyttat sig in i det förflutna, insåg tillika att de marter, denne härunder lidit, varit fruktansvärda. Bidande på berättelsens återupptagande, kunde gästen icke undgå att fästa sig vid tillfällets kontrast. Der, uti den bredvidvarande salongen, rörde sig fram i dansen en mängd glada, leende gestalter efter musiken af en behaglig opera francäs, oklanderligt utförd af åtskilliga hornister från en af de upplösta indelta bataljonerna, — och här åter befann sig den, som gästerna hade att tacka för all denna glädje, husets värd, gripen af uppskakande minnen. Ganska smärtsamt skulle Bodén hafva berörts af denna sammanställning, såframt ej den förnyade observationen af husets välstånd lugnat honom och ytterligare styrkt honom i förmodan, att de befarade svårigheterna ändå slutligen blefvo afböjda. Härpå längtade han dock att emottaga bekräftelse, och efter några ögonblicks förlopp upptog värden det afbrutna meddelandet, till en början i fortfarande sänkt ton:

“Ehuru sålunda en den allra dystraste förtviflan gripit min själ, tror jag ändå att, om under dessa ögonblick af mörker ett frestande mordvapen tilljudits mig, jag haft

styrka att från mig slunga medlet, som med ens kunnat befria mig från den svåra pröfningen. Tacka må jag emellertid den högste, för det jag icke inleddes uti frestelse och likaså tacka honom, för det åtminstone härintills upprepadt själslidande af anförda bittra slag mig besparats. — Knappast hälften af den helt långsamt gjorda färden hade tillsvidare tillryggagalagts; kusk hade jag ej och hästen, eljest ett särdeles villigt djur, rörde sig fram sakta och modstulet, liksom instinktlikt kännande att det icke stod alldeles rätt till med husbonden. Tvifvelsutan var det för mig till gagn, att jag någon längre stund kom att utsättas för det afkylande klimatet. Liksom under en del sjukdomar, då nervsystemet råkat i betänkligt öfverretningstillstånd, ytterlig kyla kan fördragas, ja till och med fördelaktigt inverkar å de sjukas tillstånd, så emottog äfven jag ett något stillande inflytande af kölden, hvilken med afseende å min lätta beklädnad så mycket mer oförhindradt opererade. Hade likväl ej en annan omständighet såsom bundsförvandt slutit sig till det hårda klimatet, så skulle jag hafva anländt hem vid ett fortfarande högst upprördt sinnestillstånd.

Öfver nejden hade nemligen slutligen utbreddt sig qvällens fullaste mörker, mildradt af de å himlafästet tin-drande stjernorna. Nu hafva dessa okända verldar, dit människokunskapen endast ytligt förmått leta sig fram, städse å mitt sinne utöfvat underbart välde. Huru många gånger lyckades jag ej redan i min spädare ålder, under

betraktandet af ljusglimtarna der uppe i det höga, stilla de väl merendels af ringa anledning uppkomma, men derföre icke mindre bittra barndomssorgerna; huru många gånger hafva ej sedermera dessa samma verldar, erinrande om makten och kärleken hos Honom, som uppehåller allt, hindrat mig att under kampen i lifvets allvar snärjas af misströstan; och huru ofta plägar jag slutligen ej ännu för närvarande genom omedelbart inflytande af den högblå stjernellen återvinna min jemna sinnesförfattning, efter det jag hemsökts af dessa harar eller räfvar, hvad man nu må kalla — tillade berättaren, medan ett leende öfverfor det redan ljusnande anletet — de husliga förtretligheter, som nu en gång för alla måste då och då drabba till och med personer i lyckligare förhållanden. — Också vid ifrågavarande tillfälle skulle det förmånliga inflytandet komma att göra sig gällande.

Sittande i släden, medan hästen helt långsamt, jag tror blott i gång, rörde sig fram, höll jag blicken oafslätligt riktad upp mot firmamentet. Omedvetet började härunder mina känslor taga en annan riktning. Jag begynte, jag säger ej reflektera deröfver, men förnimma, känna, huruledes skaparen åt det af honom skapade förlänat sjelfuppehållsens förmåga; huruledes denna förmåga, uppenbarande sig i naturens hela ekonomi, tydligast framträdde hos den med förnuftets företrädesrättighet begåfvade meniskan, och huru främst de yugre, spänstiga individerna kunde till och med under ganska ogynsamma förhållanden

tillgodogöra sig denna, sjelfuppehållelsens förmåga. — —
— Mina känslor började efterhand forma sig i tankar, och det första resultatet af den gryende allmänna tankeverksamheten bestod deri, att jag påtog pels och galoscher; jag fann att helsan, hvaraf krafterna betingas, följaktligen måste skonas. — Undvikande dock att trötta min åhörare med beskrifning om allt det jag under återstoden af färden tänkte och kände, skyndar jag att tillägga, det jag framkom hem vid den fasta föresatsen att förmedelst manligt användande af mina kropps- och själskrafter söka skapa mig en oberoende ställning, att jag således återvände mycket förändrad till karakter och sinnesförfattning.

Glad och leende kom min hustru emot mig. Men då hon i mina anletsdrag upptäckte spåren af den öfverståndna själsstriden, frågade hon orolig om jag vore sjuk. Jag nekade dertill, men gaf på samma gång tillkänna, det jag hade att meddela henne något högst viktigt, deraf vår framtida lefnadsställning skulle komma att emottaga ett mycket sorgligt inflytande. Med stegrad oro bad hon att jag måtte förklara mig närmare. I motsats till den förbehållsamhet, hvartill jag förut emot henne gjort mig skyldig i fråga om måttet af våra tillgångar, iakttog jag nu så mycket samvetsgrannare öppenhet; jag lät henne veta allt, att vår ställning var rent af förtviflad.“

Bodén, som ansåg att berättaren hunnit till ett ganska kritiskt moment, väntade sig att få bevittna något af den föregående sinnesskakningen. Deraf upprepades

likvisst intet. Ty Klint, som redan lugnat sig och återvunnit jemn sinnesförfattning, — en sinnesförfattning, visserligen icke mera uttryckande sorglöshet, lättsinne, såsom förut i ungdomstiden, men fortfarande utmärkt af den glada frimodigheten, — Klint förblef oförändradt sinneslugn och fortsatte sålunda:

”Hvilket intryck gjorde nu meddelandet å min hustru? Innan jag redogör därför, ber jag att få omtala, huru jag hade föreställt mig, att saken skulle af henne uppfattas. Redan vid ifrågavarande tidpunkt hade jag emottagit många bevis på det goda hjerta min hustru lyckligtvis eger; men huru ringa min erfarenhet af lifvet och människorna då än var, hade jag dock hunnit förvärfva mig den insigt, att godheten, vid det hon råkar i kollision med lidelserna, icke sällan får sitta emellan. Och äfven härvid vågade jag icke vänta annat, än att min stackars Hanna, under inflytelse af den genom de nedslående framtidsutsigterna framkallade häftiga sinnesrörelsen, skulle mot mig rikta förebråelser, hvilka jag antog skulle komma att kännas så mycket bittrare, som jag icke kunde dölja det för mig att öppenhet, hvilken pligtenligt bort af mig iakttagas, sannolikt haft till följd förändradt lefnadssätt och förekommit åtminstone våldsammare katastrof. Men huru besannades dessa farhågor?

Medan ett skimmer af tillfredsställelse spred sig öfver min makas anlete utropade hon, efter att hafva dra-

git djupt efter andan: "Gud vare lof, för det dock icke någonting värre inträffat!"

Det var för mig omöjligt att förstå annat, än att min framställning blifvit blott ofullständigt uppfattad. Med en viss otålighet i rösten utbrast jag derföre: "men inser du ej att vi äro ruinerade, att allt måste säljas och att vi, tvungna att hädanefter försaka mycket, hvarvid vi vant oss, måste börja med toma händer, i förtröstan endast på våra egna krafter. Ty äfven du, min stackars, lilla Hanna, måste framdeles påtaga dig ett oafåtligt, tråget arbete, hör du, ett mödosamt arbete." För tillfället hade det varit mig motbudande att dölja det ringaste och derföre kom jag att yttra mig på detta oförstådda vis.

Missuppfattning hade dock icke egt rum. Min ädla, förträffliga maka smekte lugnande min kind och tillhviskade mig varma, dyrbara ord. Funnes det icke — menade hon — bördor i världen, vida svårare än fattigdomen? Huru mycket fruktansvärdare vore ej, i jmförelse dermed, olycka af det slag, då menniskan, genom förspillandet af sin heder, förlorar samvetets erkännande och andras aktning? Men vore det dessutom — frågade hon — ens tänkbart att de, som rådde öfver ungdomskraft och något mått af insigter, kunde utsättas för egentlig brist? Skulle ej det allvarliga arbetet förmå inöringa medel och den omtänksamma hushållningen sedan vara i stånd att sammanhålla dem? Och männe ej — sporde hon slutligen ömt — den hängifna kärleken vore mäktig att åstadkom-

ma underverket att personer, som under inflytelse af denna känsla inbördes bistode och stödde hvarandra, slutligen skulle finna mödorna och försakelserna lätta, kanske ljufva?

Åhöraren hade omsider börjat ana, att katastrofen i hela sin vidd ändå kommit att ega rum och att de stackars makarna i längre tid, kanske under loppet af ett eller annat år, nödgats fördraga känbara svårigheter, till dess de äntligen genom någon tillfällighet, sannolikt arf, förhjelpts derutur. Men på samma gång Bodén ansåg sig böra antaga detta, hade han med beundran lagt märke till berättarens trygga sinnesstämning. Lusten att anställa betraktelser i anledning af detta fenomen undertryckte han likväl, angelägen som han var att icke förlora ett enda ord af den på följande vis fortgående berättelsen:

“En omnämbar känsla af glädje genomströmmade min varelse vid dessa min makas ord och redan då började jag inse hvilken perla bland hustrur hon var jemte det jag fann, huru mycket jag genom min blinda svaghet felat samt hvilka betänkliga följder också, beträffande utvecklingen af hennes karakter, ett fortgående i oförändrad riktning slutligen kunnat hafva. Och nu inträdde stunder af allvarlig betydelse! — — — När vi omsider inemot morgonen gingo till hvila, efter att mycket noga hafva uppgjort planen till vårt blifvande lefnadssätt, en plan, som sedan länge troget följdes, så nog var också min hustru då bra förändrad.“

“Den sorgliga utgången kunde således ej förekommas? frågade Bodén med deltagande.

“Alldeles icke; allt, både löst och fast såldes för kreditorernas räkning, af hvilka flere samtidigt ansatt mig. Men obeskriflig var vår glädje, då försäljningen lemnade ett öfverskott, hvarmed vi kunde tillhandla oss en liten jordlägenhet och anskaffa inventarier dertill jemte de nödvändigaste bohagstingen. Med fasta föresatser och gladt mod afflyttade vi till vårt nya, djupt inne i den karelska skogsbygden belägna hem, medtagande dit — jag är glad att kunna försäkra det — försonade hjertan. Äfven från prosten Käckman, som ju redan i flere års tid hvilat i den moderliga jordens sköte, skildes jag vid samma vänskapliga sinnesstämning; karaktersfasthet,” tillade berättaren leende “vill nu en gång icke vara min starkaste sida. Men huru jag slutligen tyckte mig böra bedöma Käckmans förhållande emot oss, blir jag väl i tillfälle att förtälja framdeles under loppet af skildringen, såframt min värda gäst har tålmod att afhöra denna.”

“Att lemna särskild försäkran derom vore öfverflödigt; men just på grund af det intresse, som frikallar mig från en sådan försäkran, känner jag mig manad att uttrycka den förmodan, att vistelsen dock icke blef alltför långvarig i det nya, efter hvad jag kan fatta, å mycket ödslig trakt belägna hemmet.”

“Gården, som vi hade tillhandlat oss, är enstaka belägen och besvärades ännu vid ifrågavarande tid af yt-

terst svåra kommunikationsförhållanden. Endast under vintern, efter det kölden isbelagt sjöar och mossar, kunde man i åkdon färdas ända fram till stället, hvaremot under de öfriga årstiderna närmaste mil måste å smal gångstig i skogen tillryggaläggas ridande eller gående. Till kyrkan och kapellansbolet, å hvilket våra närmaste herrskapsgrannar bodde, räknade vi nära tre mil.“

“Och detta hem beboddes?”

“I femton års tid.“

Bodén rusade upp från stolen, på hvilken han suttit, tryckte hjertligt sin värds hand och utropade med en röst, röjande det uppriktigaste deltagande: “Hvilka långa, dystra år!”

Äfven Klint hade stigit upp. Men med en den lugnaste, frimodigaste betoning, hos den redan till åren komne mannen alldeles icke härrörande af svärmeri, genmålde han leende: “En obeskrifligt lycklig tid! Ty derunder kom fullständigt att mellan min hustru och mig ega rum denna innerliga sammanslutning, hvarförutan äktenskapets ändamål blott delvis uppnås.“

I detta ögonblick fick Bodén sigte på husets värdinna. Med en ledighet och ett behag, såsom hade hon i all sin tid tillhört fina sällskapskretsar, rörde hon sig fram i salongen, persvaderande de af gästerna, hvilka deltagit i den just nu slutade dansen, att intaga förfriskningar. Men ehuru Bodén härvid blef i tillfälle att konstatera sin redan förut gjorda iakttagelse, beträffande fru Klints

fördelaktigt förändrade väsen, kände han sig dock riktigt plågad af föreställningen att detta, vid mer än fyratiofem års ålder ännu ganska intagande fruntimmer nödgats just i yngre år icke allenast afsäga sig allt hvad förströelser heter, utan måhända ännu derutöfver förrätta tunga, svåra åligganden. Med nästan bedjande röst frågade han därför:

“Men icke blef ju ändå fru Klints ställning mycket svår. Alla dessa tusenfaldiga mödor och besvärligheter —“

“Å, hos oss blefvo de alla en verklighet“, afbröt den obeveklige berättaren; “hustrun, likaväl som mannen, måste iakttaga en aldrig hvilande verksamhet. Men fastän sålunda försakelser och mödosamt arbete voro vår lott, behöfver min ärade gäst icke vänta sig någon ängslig teckning. Ty“, fortfor Klint, under det han med ett gladt uttryck rätade på sin trots de femtiofem åren helt präktiga gestalt, “huru paradox det än kan låta, kände vi oss alldeles ej betryckta, utan voro vi under hela den långa tiden intagna af ett hurtigt sinnelag, voro vi — obeskrifligt lyckliga. — Efter det jag emellertid observerat mina värdskapsåligganden, ber jag att åter få vara till tjänst, utan att dock kunna utlofva en af spännande episoder uppfylld beskrifning om det i sjelfva verket mycket enkla och enformiga lefnadssätt vi förde i det aflägsna, stilla hemmet.“

Med hvilket intresse Bodén än afvaktade återstoden af sin värds meddelande, var han dock icke missnöjd med uppehållet deri, såsom lemnande honom tillfälle att få reda sina intryck. Ty fastän den fyratiofemåriga mannen tyckte sig hafva hunnit inhösta temligen kompakt erfarenhet af lifvet, hade han dock här fått bevittna något för honom dittills alldeles nytt.

Först och främst trängde sig på betraktaren den iakttagelsen att personer, medan de befunnit sig i förhållanden, hvilka företrädesvis anses egnade att göra sinnet betryckt, likafullt framlefvat glada, lyckliga dagar. Der näst måste han såsom icke mindre anmärkningsvärdt beteckna det ernådade resultatet af dessa personers ansträngningar. Ty ehuru han icke saknade kändedom deraf, att inom affärsspekulationens område fattiga kunna hastigt nog förvärfva sig förmögenhet, så var han ej heller okunnig derom att de, som uteslutande eller åtminstone hufvudsakligast äro hänvisade till åkerbruket och boskaps-skötseln, i allmänhet icke hafva så lätt att från medellöshet arbeta sig upp till välstånd. Och likvisst hade uti ifrågavarande fall just ur berörda verksamhetsart utvecklats sig förmögenhetsvilkor, påtagligen ganska respektabla. — Men ännu förefans här en tredje omständighet, som allra mest fängslade betraktarens uppmärksamhet.

Ty hvad var det egentligen som hade framkallat dessa tvenne underverk, förmågan att i tryckande, svåra förhållanden finna lust och glädje samt förmågan att ur

litet kunna framtrolla mycket? Jo, Bodén kunde icke neka att allt detta ytterst hvilade på den starka, ömma tillgifvenheten, på det kärleksfulla sinnelaget, som hade uppehållit modet, stärkt krafterna och slutligen framalstrat rikliga materiela häfvor.

Såsom vi redan nämnt hade Bodén allt ifrån ungdomstiden egnat sig åt affärslifvet, äfvensom han med allvar och ifver omfattat detsamma. Under genomförandet af sina merendels framgångsrika företag, hade han föga erfarit behof af en makas stöd och tillgifvenhet. Men plötsligt hade här och just på ett sätt, egnadt att göra intryck å den praktiska mannens sinne, framställt sig för honom äktenskapskärlekens hela, öfverväldigande betydelse, denna af honom förbisedda och, må det medgifvas, till och med en smula förhädade känsla. Han begynte inse att underskattandet af samma känsla, så mäktig i sina verkningar, förutsätter stockblindhet; och liksom för att gifva fart åt den nya riktningen i hans tankegång sväfvade fram i den just nu började valsen den älskliga, adertonåriga flicka, som föregående dag så uteslutande hade fångslat hans uppmärksamhet. Föreställningar, hittills främmande för honom, började nu att med styrka spira upp. En känsla, som förmådde skapa lycka till och med i svåra förhållanden, hvad skulle icke den — frågade han sig — kunna åstadkomma under bekymmerfri existens, blott valet gjordes med urskilning? — — — —

Ur sina drömmier väcktes han af värden, som förklarade sig beredd att fortsätta framställningen. "Till vårt nya hem", vidtog åter denne, "anlände vi en dag under hösten 1846. Vi hade hoppats hinna fram ännu vid full dager, men under den sista besvärliga milen, dervid fortskridandet ytterligare försvårades af vårt föga mer än tre månader gamla barn, hon som i dag står brud, förhållades tiden så mycket, att skymningen redan bredt sitt ganska tätta flor öfver nejden, då målet uppnåddes. Med högtidliga känslor inträdde vi uti detta torftiga hem, som sedan i oförändradt eller åtminstone nästan oförändradt skick skulle de följande femton åren herbergera oss. Boningshuset innehöll tvenne, lyckligtvis icke så alldeles ringa utrymme erbjudande stugor samt ett tredje, helt litet rum. Uti den ena af dessa stugor slogo min hustru och jag oss ned jemte vårt lilla barn och i den andra, hvilken jemväl fick tjänstgöra såsom kök, inlogerades de hufvudsakligast för ladugårdsskötseln och jordbruket städslade två pigorna. Den enda förändring, som i afseende å bostaden ifrågakom, bestod deri, att den nämnda kammaren, som vid vår flyttning till stället saknade eldstad, dermed förseddes och att huset förlängdes med en liten tillbyggnad, hvori inreddes, förutom ett mindre redskapsrum eller skaffer, bostad åt gårdens tvenne drängar. — Dagen efter vår ankomst, en för årstiden vacker oktoberdag, öfverstrålade solen liksom till välkomsthelsning nejden och öfvertygade min hustru, som förut ej hade besökt stället, derom att

vårt hem icke saknade naturskönhet, oaktadt frånvaron af människoboningar och odlad mark i större utsträckning åt trakten gaf en viss vemodsfull anstrykning. Men på samma gång jag talat om den ouppodlade jorden, har jag erhållit otvungen anledning att beröra en, förklaring erfordrande omständighet.

Sannolikt har det synts min åhörare nog anmärkningsvärdt att ej jag, hellre än att äflas med den för mig ditills så föga tacknämnlige agronomin, föredrog att gifva densamma på båten och, stödjande mig vid de insigter jag jemväl under vistelsen vid universitetet såsom civis academicus förvärfvat mig, eftersträfvade någon med fix lön försedd syssla. Härvid bör jag nu anmärka, att då det för mig gälde att prompt åt oss anskaffa bröd samt jag följaktligen icke kunde lemna mig å expektans och ej heller var angelägen om någon post med undantags-ställning, så måste ju, helst försäljningen af vår egendom hade lemnat så godt resultat, den tanke ligga nära till hands, att det af mig med förkärlek omfattade jordbruket lämpligast kunde ånyo vidtagas, helst vi i sådant fall ej behöfde uppoffra den för oss båda kärblifna vistelsen på landet. Och jag åter kom att bestämma mig för ifrågasvarande, aflägsna och svårtillgängliga hemman, dertill bör orsaken sökas uti den omständighet, att priset var så ringa, hvilket berodde deraf, att ställets visserligen ganska betydliga och till god del jemväl odlingsbara egovidd ännu då för tiden var i ytterst ringa utsträckning upptagen och

bebrukad. Nästnämnda omständighet hade vi således att tacka därför, att köpeskillingen kunde af oss till fullo erläggas och att det torftiga, men strax ifrån början oss så kära hemmet följaktligen kunde kallas uteslutande vårt, — en omständighet, hvars hela tjusningskraft sannolikt är ofattlig för en hvar, som icke sjelf lidit af ekonomiskt trångmål.

Icke så lång tid eller sexton månader efter vår flyttning till stället, drabbades vi af en förlust, framstående såsom den enda tilldragelse af sorlig art under ifrågavarande femton år, en tilldragelse som dock, det gamla ordstäfvet till heders, hvilket ju förklarar att intet så ondt finnes att ej deraf följer något godt, beredde oss en förmån, hvars saknad tvifvelsutan i längden skulle hafva kommit att kännas ganska tryckande. Men innan jag går att sysselsätta mig härmed, ber jag att få omtala ett och annat parti ur den dagordning, hvilken troget af oss följdes, om ock med modifikationer, föränledda af årstid och tillfälligheter. Vid denna redogörelse skall jag iakttaga den mest sammanträngda form och undvika småaktiga detaljuppgifter.

Inseende att vår personliga tillsyn utgjorde grundvilkoret för ekonomins omsorgsfulla handhavande, hade vi funnit, att våra egna vanor uti många afseenden skulle måsta bringas i öfverensstämmelse med tjenarens lefnadsätt. Af detta skäl började vår dag mycket tidigt. Efter uppstigandet upptogs vi, min hustru af inre hushållsbestyr

och vården om barnen, hvilka jemväl plägade tidigt vakna, samt jag med tillsynen och ordnandet af de egentliga jordarbetena och öfriga till det yttre af ekonomin hörande göromål. Vid frukostbordet råkades vi redan klockan mellan 7 och 8. Och ehuru värdet af sund och kraftig föda samt särskildt det för människans organism ofantligt betydelsefulla färska köttet, så litet af oss underskattades, att tvärt om nästnämnda viktiga födoämne ingick nästan i vår dagliga diet, inträffade likväl det märkliga, att vår kost stod oss ganska billig. Förklaring härtill ligger i den omständighet, att uti vårt utgiftskonto ytterst sparsamt förekommo posterna kaffe och spirituosa.

Under loppet af dagen hvardera på vårt håll träget sysselsatta, slogo vi dock oss löst hvarje qvällstund. Våra förströelser, ehuru af anspråkslösaste art, voro därför icke mindre uppfriskande, hvarigenom vi ganska snart öfvertygades om riktigheten af gubben Käckmans anmärkning i fråga om betydelsen af nedstämda anspråk. Sålunda beredde oss de flammande eldbrasorna under skymningsstunderna den kallare årstiden en efterlängtd förströelse. Hvad som dock mest af allt vederqvickte våra sinnen voro — våra litterära soaréer. Denna uppgift — inföll berättaren leende — bör i sjelfva verket tagas alldeles efter orden. Ty då vi insett, att det mått af bildning och kunskaper, våra barn kunde bibringas, uteslutande var beroende af våra egna företräden i samma afseende, så hade vi funnit, att vi med all flit borde genom läsning af goda böcker

odla våra intellektuella förmögenheter och öka vårt kunskapsförråd. Under några timmars tid hvarje qväll sysselsatte vi oss därför med att för hvarandra högt föreläsa ur bok; och dessa aftonstunder blefvo omsider verkliga högtidsstunder, i det vi med glädje funno, att de uppväxande barnen började följa med och tillegna sig åtminstone något af det lästa. Och böckerna — upplyste Klint, under det hans blick riktades mot några i rummet befintliga, fullspäckade bokhyllor — förskaffade vi oss med en del af priset för de hästar och yllestrumpor samt det smör, som jag på hemorten uppköpte och sedan förytttrade i St. Petersburg, der sagde varor stå i högt pris och dit jag nästan under hvarje vinter af ifrågavarande femton år plägade i afseende å deras försäljning afresa. Just under min frånvaro första gången på oförmälda färd inträffade den förut omtalade sorgliga tilldragelsen, hvilken bestod deri, att vårt andra, endast några månader gamla barn under tiden afled. Men hvad för slags förmån oss på samma gång bereddes, derom skyndar jag att enligt löfte beskrifva.

Hvarje människoväsen, som icke sjunkit ned i sjelfviskhet och försöfning, måste ovilkorligt beherskas af längtan, att hos den likasinnade få nedlägga något af sin glädje eller sina bekymmer och sorger. Äfven vi började snart, huru föga obehag de förändrade förhållandena än tillskyndat oss, erfara behof af sällskap. Men de enda ståndspersonerna å nejden, kapellpresten och hans fru,

boende, enligt hvad förut omförmälts, på respektabelt afstånd — ortens kronolänsman bodde ännu mer aflägsset — voro barnlösa, en hel hop år äldre än vi och, såsom den första bekantskapen tyckts vidhandengifva, bra nog litet tilldragande. Vår, ungefär sex månader efter ankomsten till stället aflagda visit hos dessa personer, af dem besvarad några månader derefter, hade derföre icke vidare förnyats. Ty hvarje gång vi intogos af längtan, att få tillfredsställa behovet att med andra knyta intimare förbindelser, hade vi undertryckt hvarje åstundan derutinnan, förvissade som vi tyckte oss kunna vara derom, att den tråkiga pastorn och hans icke mindre tråkiga fru föga skulle vara i stånd att befordra vår trefnad. Å denna punkt stod sakernas läge vid min afresa från hemmet. Men på samma gång sjukdoms- och dödsfallet timade, erhöilo vi, till största lisa i sorgen och lika mycket nöje för oss allt framgent, den mest glädjefulla anledning att betrakta vårt förhållande till församlingens själasörjare och hans maka ur en helt annan synpunkt.

Vid det lilla barnets häftiga insjuknande tog min ångestfulla hustru sin tillflykt till den person, hvars bistånd i både andlig och lekamlig nöd städse plägar på landet anropas, nemligen församlingspresten. Och kallsinnighet behöfde hon icke, Gud vare lof! röna. Ty ej nog dermed, att man till hennes förfogande stälde alla de medel, hvilka ansågos vara tjenliga att häfva sjukdomen och som förefunnos i husapoteket å kapellansbolet, utan ännu derutöfver

anlände den hjertegoda pastorskan sjelf till vårt hem, der hon under alla de fyra dygn, lidandet varade, nästan utan afbrott samt till särdeles tröst och bistånd för min stackars Hanna qvardröjde. Efter den lilla gossens död, infann sig till stället äfven pastorn, hänvisande den sörjande modern till källan, ur hvilken tröst och sinnesstyrka bedröfvade till tjenst aldrig upphör att framqvälla. Och då den värdige församlingsherden inskred med kärleksfullt saktmod samt således icke lät komma sig till last detta ovisa nit, som tycker sig böra passa på och söka våldsamt omskapa den i högre grad nedslagnas hjerta och sinnelag, en procedur, som likvisst ofta har till följd endast stegrad nedslagenhet eller bitterhet, så framstod här god och riklig frukt af det kristliga tillvägagåendet, i det jag vid min återkomst till hemmet fann min hustru intagen af stilla undergifvenhet.

Af högaktning och tacksamhet manade att närma oss våra förträffliga grannar, uppstod omsider, enär vårt närmande icke tillbakavisades, mellan dem och oss ett vänskapsförbund så starkt, att detsamma icke allenast under alla de många år, vi derefter å stället bodde, oafbruttet fortbestod och tillförsäkrade oss oskattbart trefnad, utan ock ännu för närvarande i oförminskad grad existerar. Mycken tillfredsställelse erforo vi deraf, att våra barn efterhand omslingrades af det vänskapsband, som i anförd måtto förenade föräldrarna med kapellanshuset. Och huru varmt man derstädes intresserar sig för vår familj,

framstår redan af den omständighet, att de numera till ganska hög ålder komma makarna icke satt i fråga att lemna sitt lugna och aflägsset belägna hem, för att öfvervara närvarande högtidlighet. Men hvad för fröjd — anmärkte berättaren leende — färden egentligen kan förskaffa det gamla paret och företrädesvis gumman pastorskan, må jag lemna osagdt, ty der borta i hörnet af salssoffan sitter ju den gamla frun, visserligen helt rak och uppstald, men — djupt insomnad. För att bortslumra kanske större delen af bröllopsfröjden, har vår goda, gamla vän icke vägrat att påtaga sig en fyratiomils lång resa.

Snart slutas väl åter dansen, hvarföre min närvaro påkallas på andra håll och jag således ber att få afbryta. Efter en stund skall jag dock ånyo vidtaga samt meddela det ringa återstående, inskränkande sig hufvudsakligast till framställning af våra bemödanden i afseende å barnens uppfostran.

Bodén, som jemväl stigit upp och stält sig invid dörren till salongen, blef vittne till en företeelse, som, på samma gång den var egnad att bekräfta Klints senaste meddelande, förflyttade eller rättare sagdt kvarhöll Bodén inom känslornas värld. Han fick nemligen skåda huruledes bruden, som befann sig bland de dansande och råkade stå alldeles i närheten af den sofvande pastorskan, med uttryck af obeskriflig kärlek och tillgifvenhet böjde sig ned och helt varsamt kysste näsduken, som omslöt af den gamlas hand. Bodén fann att den, som är föremål för

känslor, hvilka söka sig luft till och med vid ett tillfälle då medvetandet af uttaget viktigt steg i förening med åtnjuten hyllning vanligen bidraga att göra sinnet mera inåtvändt, oakadt all sin fattigdom och ringhet är afundsvärdt rik. Och Bodén, som var i besittning af ganska rundlig portion af denna verdens goda samt af nöjen och förströelser fått njuta det, som den civiliserade världen har ypperst att erbjuda, kände sig helt arm vid sidan af den gamla, med brister förtrogna prestfrun, hvars lif för det mesta tillbragts uti en undangömd vrå af ett undangömdt land. Men behöfde han väl ständigt förblifva denna enstöring? Kunde ej också för honom familjlifvets stilla lycka omsider begynna uppblomstra? — — —

Inom några ögonblick hade hos Kurt Bodén mognat ett beslut af allvarligaste slag. Men då han med förtjusta blickar följde husets adertonåriga dotter, som sväfvade fram i dansen, råkade dessa blickar fästas vid en bild, som uppenbarade sig i den gent emot honom befintliga spegeln. Han såg deri dragen af en man, som, i besittning af ganska respektabel korpulens, redan lemnat ungdomsåldern godt stycke bakom sig, en man, som egde temligen färade anletsdrag och hvars vid tinningarna gråsprängda hår förtretligt sparsamt förekom å hjessan. Och denna bild tillhviskade honom varningen att icke på oriktigt håll uppsöka den äktenskapliga lyckan. Men med affärsman- nens raska uppfattning af lifvets förhållanden, äfven då de antaga sensiblare form, gjorde han en knyck på sitt

hufvud och förändrade plats, undslippande derigenom alla indelikata påminnelser af en näsvis spegel.

Efter dansens slut blandade sig vår gäst i vimlet, i hopp att få kommunicera sig med den intagande flicka, som så uteslutande börjat sysselsätta honom. Han fann sig emellertid förekommen af samme unge man, som redan förut under aftonens lopp på detta håll åtskilliga gånger varit fäst. Otvifvelaktigt skulle nämnda omständighet hafva synts Bodén rätt oangenäm, derest han ej tyckt sig finna att förhållandet mellan de unga personerna, om ock vänskapligt, ja hjertligt, dock icke egde karakteren af ömmare böjelse. Ty dessa hviskningar, dessa kärleksdruckna blickar, hvilka han eljest observerat allestädes, der den lilla kärleksguden drifvit sitt spel, förekommo icke här, hvarföre han ansåg sig kunna förstå, att endast det ljumma skyldskapsbandet förenade de båda unga personerna med hvarandra. — Men under det Bodén bidade på efterlängtadt tjenligt tillfälle, anmälde sig värden kunna ånyo stå till tjänst.

“Jag har“, fortsatte denne, “lofvat sysselsätta mig med ämne, berörande våra barns uppfostran, och på samma gång löftet infrias, kommer jag att erinras om ganska svåra bekymmer. Medellösheten och den aflägsna boningsorten i förening, gäfvö åt förhållandet sådan gestaltning, att till en början icke blott uppfostrings- utan ock undervisnings-arbetet hvilade uteslutande på oss föräldrar. Icke ett grand af den lättnad, som gör att till och med okuniga och

obildade, ehuru i gynsamma yttre omständigheter lefvande personer kunna tillförsäkra sina barn högt mått, ja det högsta måttet af bildning och kunskaper, stod oss till buds. Men jemte det vi i anledning här af kände oss intagna af oro och funno, att ofantliga ansträngningar gent emot våra barn skulle måsta af oss påtagas, hade vi med glädje lagt märke dertill, att vi åtminstone uti ett afseende egde ett bestämdt och icke ovigtigt företräde framför många andra föräldrar bland bildade personer.

Under det nemligen dessa till följd af umgängeslivets fordringar, beskaffenheten af deras sysselsättning eller andra omständigheter bringas från gemenskapen med sina barn, hvilka under tiden vårdas af mer eller mindre bildade och pålitliga främmande personer, egde i stället hos oss det förmånliga rum, att föräldrarnas omedelbara tillsyn så godt som hvarje ögonblick hvilade å barnen. Hvilken oskattbar fördel dessa härigenom bereddes, framstår tydligt vid det man tager hänsyn till den omständighet, att människoväsendet nu en gång känner sig draget till ondskan och att föredömen af odygd och råhet just under den tidigaste åldern, då intrycken djupast rotfästa sig, äro företrädesvis vådliga. Utan att emellertid ärna ingå i någon detaljerad framställning af vårt görande och låtande, beträffande barnens uppfostran, ber jag blott att få lemna en antydning om de hufvudprinciper, som ledde våra sträfvan den.

Såsom bekant ligger högsta vikt derpå, att sanningskärlek och lydaktighet hos det uppväxande släktet inplantas. Derest ansträngningarna i sådant syfte varit framgångsrika, har ju åtminstone någon garanti förvärfvats därför, att uppfostringsarbetet med framgång bedrifvits, i det jemväl öfriga förträffliga egenskaper ur den pålitliga roten pläga efterhand uppspira. Har åter af en eller annan orsak den goda frukten af berörda viktiga uppfostringsmoment uteblifvit eller är detsamma helt och hållet försummadt, så måste, alla öfriga välmenta ansträngningar till trots, utbildas en karakter, som föga kan komma i åtjutande af förtroende.

Med öppen blick härför sökte vi oafåtligt hos våra barn utveckla förberörda dygder, och att sträfvan det icke blef åtminstone helt och hållet framgångslöst, skall jag söka visa genom tvenne exempel ur de två äldsta flickornas lif i deras barndom. Jag hoppas blott att det icke kommer att synas alltför paradoxt, då jag uti det första af dessa exempel, för att ådagalägga tillvaron af en dygd, åberopar just ett tillfälle, hvarvid samma dygd till en början blef suspenderad. Jag håller nemligen före, att hos ett barn erkännandet af en öfverträdelse och bönen om tillgift därför, såframt dessa yttringar framstå af fri vilja och följa omedelbart på sjelfva förseelsen, vanligen utgöra bevis för det förhållande, att den genom öfverträdelsen tillbakasatta dygden i allmänhet hos samma barn förefinnes i hög grad.

Jag har nämnt att våra barn efterhand började följa med det, som föräldrarna för hvarandra plägade högt föreläsa. I den mån vi funno detta, voro vi angelägna om att utvälja böcker, passliga att skänka jemväl våra kära nytta och nöje. En qvällstund sysselsatte vi sålunda oss med läsningen af ett skaldestycke, jag vill minnas Tegnér's älskliga, ehuru känslan starkt tilltalande romans Axel, hvarvid vår äldsta, då 13 å 14 år gamla dotter, hon för hvilken närvarande dag erbjuder så omätlig betydelse, med lifligaste intresse åhörde dikten. Nu hade vi för sed att den af oss, som åtnjutit en jemförelsevis lättare dag, borde bestrida föreläsningsskyldigheten, hvarföre jag, som under ifrågavarande, ganska kyliga novemberdag till större delen uppehållit mig ute i skog och å mark samt äntligen mot aftonen ruskig och frusen återvändt in, således fick under föreläsningstunden förblifva passiv. Insvept i den varma, mjuka nattrocken, ett verk af min snälla Hanna, hade jag intagit så beqväm plats vårt tarfliga hem hade att erbjuda samt njöt i rikt mått af både läsningen och det behag, menniskan alltid erfar, då hon efter en mödosamt tillbragt dag får i lugna, lyckliga förhållanden hvila ut.

Men under det jag lyssnade till det, som förelästes, lät jag blicken aktgifvande hvila å barnen, hvarvid det visade sig att just Eva, som med mig delade äran af att bilda den egentliga åhörarekretsen, börjat blifva särdeles orolig. Jag gaf närmare akt å flickan och fann att hon, som är mycket känslig, beherskades af djup rörelse, pa-

rad med bemödandet att kufva densamma. Läsningen fortgick emellertid, oafbrutet rörande sig inom det sensiblas sfer, och den lättrörda flickan, hvars anlete badade i tårar, hade, för att qväfva snyftningarna, i munnen stoppat en god del af sin näsduk. Omsider syntes dock skildringen hafva antagit lugnare karakter, hvarföre Eva, som naturligtvis önskade förskaffa sig lättnad i respirationen, passade på och utdrog näsduken ur munnen. Men nu träffade det icke bättre, än att dikten alldeles på samma gång med styrka vände tillbaka in på det sensiblas område, i anseende hvartill den unga åhörarinnans starkt berörda känslor, hvilka numera kunde fritt utbryta, sökte sig luft i ett gällt skri.

Min förskräckta hustru hastade fram till flickan och frågade hvad som händt, om hon vore sjuk. "Jo, min mage kniper så rysligt", lydde svaret; men omedelbart derefter bifogade hon, gripnen af medvetandet att hafva förnärmat sanningen: "nog skrek jag också för den vackra diktens skull." Dock — innan ännu min hustru, som lugnad begynt ana det, hvilket jag visste, hunnit anställa några vidare förfrågningar, gömde Eva stackare, sitt rodande, förlägna ansigte invid moderns bröst och bad: "förlåt mig osanningen, icke är jag ändå alls sjuk!"

Den andra ur vårt familjlif hemtade anekdoten berör vår dotter Hanna, "lilla Hanna," såsom hon fortfarande kallas till åtskilnad från modern, hvars namn hon bär. Denna vår dotter har med energi omfattat allt, som heter kropps-

öfningar, och detta med den framgång att hon, oaktat sin smärta gestalt, besitter en för sitt kön och sin ålder mycket ovanlig muskelstyrka. Öfningar af nämnda slag ansågo vi oss icke heller böra annat än uppmuntra hos våra barn, då vi icke fingo underskatta det fysiska momentet i uppfostran samt voro angelägna om att barnen, enär gymnastik hos oss ej kunde ifrågakomma, så mycket rundligare skulle få del af det, som i sjelfva verket hos friska personer torde åtminstone i det mesta ersätta gymnastiken, nemligen rörelse och muskelansträngningar i fria luften. Understundom, ehuru lyckligtvis vanligen utan menligare påföljd, åsidosatte barnen nödig aktsamhet, och isynnerhet hade lilla Hanna vid det tillfälle, hvarmed jag nu går att sysselsätta mig, tillåtit sig en högst vågad klängning. Men fastän den lilla eqvilibristen redde sig på egen hand, stod dock tilldragelsen i gemenskap med omständighet af den ömmande beskaffenhet, att ganska sorglig katastrof på annat håll kunnat inträffa. Väl är det sant, att en sådan lyckligtvis uteblef och att allt aflopp väl; men jemte det jag gladdes deråt, minskades min glädje ingalunda af det förhållande, att flickan vid tillfället visade sig besitta lydnadens vackra dygd.

Mellan tvenne höga på ungefär en famns afstånd från hvarandra uppförda uthusbyggnader, hade jag låtit för barnens räkning i ordning ställa en slänggunga. Den till en sådan inrättning hörande tvärbalk, vid hvilken äro fästade de två parallela stänger, som i deras motsatta nedra ända

sammanhållas medelst det så kallade gungbrädet, hade anbragts onödigt högt från marken i det klotsarna, hvarå tvärbalken hvilade, voro fastslagna å hvar sin vägg af ifrågavarande byggnader, strax nedanför deras takresning.

En sommardag medan min hustru och jag under hvarjehanda öfverläggningar, rörande vår ekonomi, uppehöllo oss invid det åt gårdsplanen vettande stugfönstret, råkade jag skåda ut derigenom, hvarvid min blick möttes af en syn, som slog mig med högsta förskräckelse. Jag såg nemligen lilla Hanna vandra på den omtalade tvärbalken från ena byggnaden till den andra. Då man besinnar att balken, på sätt gungans egenskap och art det fordrar, var mycket lätt bragt i rörelse, inser man hvilket balancerande borde ifrågakomma, för att vågstycket skulle lyckas. Men oafsedt den häftiga förskräckelse, hvaraf jag intagits, måste jag dock söka beherska mig och för min hustru dölja densamma såsom ock hela uppträdet, emedan hon var konvaleskent efter en temligen svår sjukdom och befann sig i ett ganska stort svaghetstillstånd.

Här voro följaktligen goda råd dyra. I hast ledsagande min maka till en längre in i rummet befintlig stol, bad jag henne sätta sig ned derå. Missnöjd och otålig frågade hon, hvad den besynnerliga platsförändringen betydde, dertill jag, redan ute i förstugan, med så mycken fattning som möjligt genmälte, det hon nog finge veta skälet, men att hon, enligt min uttryckliga ön-

skan, borde tills vidare kvarblifva å den plats jag åt henne anvisat.

Utkommen å trappan, fann jag att flickan lyckligt tillryggalagt vandringen fram till det andra huset. Men nu gälde det att få henne ned igen! Och då stege icke ledde till sistnämnda hus, vid hvars tak hon höll sig fast, måste ju antingen stege flyttas och uppställas mot samma byggnad eller den vådliga vandringen å balken göras om igen. Det förstnämnda alternativet hade väl, såsom afledande all fara för barnet, bort under normala förhållanden föredragas. Men då hänsyn måste tagas jemväl till den svaga modern samt flyttning af stege, såsom erfordrande tjenarens biträde, varit förbunden med tidsutdrägt, hvarunder min hustru kanske tillstädeskommit och ej varit i stånd att fördraga åsynen af sitt barn invid det höga taket, så valde jag det senare alternativet.

Men på samma gång beslöt jag att ställa mig inunder balken, för att i mina armar mottaga den möjligen snafvande equilibristen. Ännu medan jag befann mig å trappan, ropade jag derföre åt flickan, att hon skulle kvarstanna på sin plats och fortfarande hålla sig fast vid taket. Nu var det som lilla Hannas lydaktighet ställdes på prof och — bestod profvet! Ty oaktadt hon just var i begrepp att påbegrinna sin äfventyrliga vandring tillbaka till det andra taket, ja redan hade, vid det förenämnda tillsägelse gafs, frigjort händerna från deras fäste, taklisten, samt fastän samma tillsägelse, för att icke väcka min sva-

ga hustrus uppmärksamhet, uttalats med lågmält stämma, hvilken af enahanda anledning saknat den karakter af allvar och bestämdhet, som vi pläga i orden inlägga, då vi af barnen fordra ovilkorlig underkastelse, — så grep den snälla flickan ögonblickligt i taklisten, äfvensom hon förblef stillastående, under det hon ändå med något förebrående stämma ropade: "men inte är det farligt, pappa; inte är det alls farligt!"

Sedan jag hunnit fram till min post, uppmanade jag flickan att så aktsamt som möjligt återvända, hvilken tillåtelse hon upptog med synbart uttryck af tacksamhet mot den hulde fadern, som slutligen ej haft hjerta att neka det kära barnet ett litet oskyldigt nöje. Och medan dottern, småleende och nästan dansande, gled fram på den smala, opålitliga balken, stod fadern der nedanför, intagen af dödlig ångest. Allt aflopp emellertid väl och jag hastade in, der jag fann min hustru qvarsittande å sin plats, men ett rof för stark sinnesoro, — uppblandad lyckligtvis med en portion af den något mindre riskabla förargelsen.

Eva, som vid vår hitflyttning var i det närmaste 16 år gammal, har i läsning icke åtnjutit annan undervisning, än den hennes föräldrar förmått meddela henne. Genom läroämnenas mångfald utmärkte sig väl icke undervisningen, emedan vi hvarken kunde eller ville tillämpa mångläseriets metod, men hvad vi deremot eftersträfvade, var att vår dotter skulle bibringas lefvande insigt af det lästa, hvilket derföre måste grundligt af henne inläras. Och

tror jag, att våra redliga bemödanden att meddela vår dotter ett anspråkslösare kunskapsmått, utveckla hennes själsförmögenheter och stärka hennes karakter, burit någon frukt. Jag vågar verkligen hoppas att hon, under utöfningen af husliga dygder, skall villigt och med omtanke draga sin anpart af den äktenskapliga bördan samt således blifva i stånd att skänka sin man verksamt moraliskt och materielt stöd, men att hon deremot icke skall af oförstånd och egensinne låta sig beträdas med tanklösa och därför föga eller allsintet gagneliga sysselsättningar, likalitet som hon, vid det mannen kan söka frigöra henne från möjligen vidlådande skef uppfattning af tingen i det ena eller andra afseendet, skall med outtröttlig ihärdighet upprepa vederlagda motskäl och på detta sätt blotta fjolans ödsliga argumentering.

Med åren, som bragte oss ganska respektabel familjtillökning, skulle det dock hafva blifvit allt mer svårt för oss att på ett någorlunda tillfredsställande vis gent emot våra barn handhafva lärarens och lärarinnans kall. Men lyckligtvis sattes vi i stånd att härutinnan söka medverkan af pesoner, som uteslutande egnat sig åt saken. Våra yttre lefnadsomständigheter, emottagande påverkan af det sträfsamma arbetet, begynte nemligen efterhand förbättras och hade vid den tidpunkt, då vi utbytte det aflägsna och isolerade hemmet mot vårt nuvarande, beläget å denna mera tät befolkade och med beqväm kommunikation försedda ort, fullkomligt stadgat sig, — detta, för såvidt den menskliga

beräknings förmågan hinner till. Och med glädt mod tycka vi oss härefter kunna gå framtiden och ålderdomen till mötes!

Återstår nu endast att, på sätt jag ju utlofvat, omtala huru gubben Käckmans bestämda vägran att till min förmån i tiden intervenera, numera af mig bedömes. — Min ärade gäst mins ju huru den vördnadsvärde gamle mannen förutsade, det jag sannolikt en gång i världen skulle komma att godkänna hans afslag och välsigna hans minne. Nåväl, denna profetia har till punkt och pricka slagit in: jag välsignar och har tusen gånger välsignat minnet af den karaktersfaste mannen! Ty derest han icke visat sig såsom sådan, utan slutligen gifvit vika för min ifriga framställning, så hvad hade väl ur detta medgifvande enligt all sannolikhet utvecklats? Jo, ehuru väl den dåvarande hotfulla ställningen, för det fall att mellankomst sålunda egt rum, troligen skulle hafva innehållit så pass verksamt korrektiv, att förnyelse af nöden med ohjelpigt sorlig utgång icke ifrågakommit, tror jag likväl ej att vårt lefnadssätt och ännu mindre vår karakter skulle hafva undergått den genomgripande förändring, omständigheterna kräfde. Jag tror icke, att jag ens skulle egt styrka att sjelf underkasta mig tillräckligt betydande inskränkingar eller påtaga ett allvarsamt mått af arbete, och med visshet vet jag, det jag varit för svag att af min hustru fordra sträng pligttrohet eller tillåta henne iakttaga densamma. Och derföre skulle vi under sorgligt

famlande å randen af den afgrund, man kallar ekonomisk ruin, men utan kraft att med ens förflytta oss ifrån detta granskap, hafva kommit att framsläpa ett lif, fullt af bekymmer och sinnesoro, under det vi blott ofullständigt kunnat, ja, såsom möjligen hemfallna under moralisk slöhet, kanske ej ens rätt velat iakttaga pligterna emot våra barn.

Men ehuru jag anser mig böra antaga detta, jemväl med afseende derå, att våra lefnadsöden på omisskänligt vis ådagalagt segheten af de materiela trådar, hvilka fästa menniskan vid jordlifvet, så vill jag likväl ej öfver höfvan uppskatta det materielas betydelse, emedan å andra sidan samma öden varit egnade att bibringa mig kraftig erinran om tillvaron af det moraliska elementet i lifvet. Också är det företrädesvis med afseende å det nästnämnda, som jag erfar glädje deröfver, att vår ställning icke antog den dystra karakter, hvilken kanske nära förestod. Ja, ja — slutade berättaren, öfver hvars drag ett tankfullt, eftersinnande uttryck hade lagt sig, — villig är jag att af uppriktigt hjerta utropa: "Gud vare lof, för det vi varit tvungna att sjelfva hjälpa oss!"

Bodén tryckte hjertligt sin värds hand, lyckönskande honom till förmånen att äntligen kunna njuta bekymmerfri tillvaro, hvilken förmån han och hans maka på ett så energiskt vis tillkämpat sig. Men då gästen i detsamma upptäckte, att tillfälle erbjöds honom att få ostördt kommunicera sig med "lilla Hanna", som uppehöll sig i sa-

longen, skyndade han dit och befann sig snart i lifligt samtal med flickan. Dervid tillstod han, det han i fråga om kärlekens betydelse ända till de sista tiderna varit tviflare, ehuru han omsider blifvit proselyt, ja just denna samma dag gjorts dertill.

“Onekligen“, menade den unga flickan, “är kärleken en mäktig och hög känsla. Men denna höghet be-tingas i väsentlig mån deraf, att det skickligas fordringar respekteras. En kärlek, som vårdslösar gränserna deraf, har i sjelfva verket glidit ned från sin höga ståndpunkt.“

Denna anmärkning frapperade och glädde Bodén på det högsta. Tänkande: “nu eller aldrig“, utropade han: “förträffliga, älskvärda —“, men vidare fick han ej tillägga, ty här afbröts han af den unga flickan, som med ett godt skratt inföll:

“Inga komplimenter, min herre! Jag är glad att kunna försäkra, det min mening fullständigt delas af denne unge man“, här gjorde hon med hufvudet en böjning åt det håll, der den förmodade “kusinen“ uppehöll sig, “denne unge man, som jag har nöjet att kalla min fästman.“

“Min fästman!“ Då Bodén under nästförutgångna sommar å Kuppis kallvattenkuranstalt invid Åbo undergick badkur och för första gången, medan ännu kylig väderlek rådde, utsatte sig för denna inrättnings otempererade störtduch, så hade han dervid ej kunnat undertrycka en egen, oangenäm känsla af rysning. Och alldeles samma känsla erfor han nu, vid det den unga flickan så oförmodadt utta-

lade nyssnämnda tvenne ord: "min fästman." Efter att hafva mumlat något om lyckönskan, rusade han in uti det för herrarnes räkning upplåtna sidorummet och — bryggde åt sig en bräddfull tuting!

Barnfästningen.

I. HERRNES TÄNKADE PLEK MÅLL.

"Måll!" sade jag till min kära gudne Malin.
 "Ja, jag vill ha dig till min fästning, — Malin!"
 "Och, Malin!"
 "Här är du en sanna af mig?"
 "Ja!"
 "Måll!"
 "Jag vill ha dig till min fästning!"
 "Ja, jag vill ha dig till min fästning!"
 "Vill jag ha dig till min fästning?"
 "Ja, jag vill ha dig till min fästning!"
 "Vill jag ha dig till min fästning?"
 "Ja, jag vill ha dig till min fästning!"
 "Vill jag ha dig till min fästning?"
 "Ja, jag vill ha dig till min fästning!"
 "Vill jag ha dig till min fästning?"
 "Ja, jag vill ha dig till min fästning!"

Familjteckningar.

I. Huru Malaki blef snäll.

“Malaki!” sade jag till min käre gubbe Malakias-Topp, med hvilken jag ett års tid varit gift, — “Malaki!”

“Ohoj, Sanna!”

“Håller du en smula af mig?”

“Nej!”

“Afskyvärde!”

“Inte en smula, utan rätt dugtigt!”

“Bra gullgosse, men låt se om du för min skull vill påtaga dig en liten uppoffring.”

“Skall jag gå för dig i elden?”

“Nej!”

“I vattnet då?”

“Nej, utan ändtligen besöka vår närmaste granne, Naula-kamrern.”

“Aldrig!”

“Hur är det med eld- och vattenprofvet?”

“Hur är det med kamrern? Är han inte rå?”

“Kanske.”

“Och bakslug och opålitlig?”

“Möjligt.”

“Och egennyttig?”

“Må han vara allt detta och derutöfver efterhängsen, tråkig, egenkär, så har du likafullt, för underhållandet af grannsämjan, skäl att understundom besöka honom, och du kommer äfven att göra det.”

“Aldrig!”

“Malaki!”

“Hoj, Sanna!”

“Hvad är det raraste du eger?”

“Ett visst genus femininum, som för tillfället dock är högst odrägligt.”

“Hvem har du att tacka för denna skatt?”

“Jag — jag —” Och nu påtog sig Malaki det öfverflödiga besväret att berätta en fasligt lång historia. Han beskref huru han, efter flyttningen till socknen och tillträdet af sin egendom, på prestgården funnit en liten blåögd yrhätta, som under ett skenbart öfvermodigt väsen gömde en hel hop förträffliga egenskaper, dem han genast upptäckte och hvilka förmådde honom att eftersträfva den lilla yrhättan till följeslagarinna genom lifvet; han beskref vidare huru yrhättan i förstone visat sig fasligt kinkig, men omsider, tvifvelsutän efter att hafva upptäckt ett och annat godt hos honom, som höll henne kär, öfverlemnade sig på

nåd och onåd. Och härvid syntes Malaki så innerligt sjelfföfnöjd, att jag måste utbrista i ett ljudligt skratt.

“Det var således,” frågade jag, “de förträffliga egenkaperna, den fasta karakteren, som gjorde intryck på yrhättan?”

“Jag menar, i viss mån,” genmälte Malaki.

“Illusioner, illusioner!”

“Så hade jag också turen, att under omvältning närapå bryta nacken af mig. Under det man nemligen pysslade om den lidande, begynte man känna deltagande för honom, tills ett, tu, tre Amor skalken var med i spelet.”

“Misstag, säger jag. Derföre att Susanna Palmkors beslöt att blifva hustru åt Malakias Topp, har han att tacka ingen annan, än —“

“Än? —“

“Naula-kamrern.”

“Sanna!” ropade Malaki, och hans små, runda, trofasta ögon blefvo stora som farmors kaffekoppar; “Sanna, säg fort att du narras.”

“Jag säger ännu en gång att vi hafva ingen annan, än kamrer Lufvert att tacka för vår förening. Också af erkänsla böra vi således tillgodose grannsämjans och det passligas fordringar.”

“Jag kan icke umgås med mannen. Men roligt vore emellertid”, bifogade Malaki i tviflande ton, “att höra huru med saken egentligen förhåller sig.”

”Detta nöje skall jag icke dröja att bereda dig. — Såsom vi ju minnas, flyttade du till orten för två år sedan. Samma dag du anlände hit, var å gästgifveriet föranstaltadt ett subskriberadt dansnöje, hvilket vi båda bivistade och dervid du så intogs af behagen hos en viss fru, då för tiden ”ledig till äktenskap,” att du innan aftonens lopp fann dig vara pinkär i henne.

Men nu kommer det bekymmersamma i saken. Den tillbedda befans vara en ostyrig flicksnärta, som alldeles ej ville låta sig fångas af Amors garn: hon gycklade med tillbedjarens halfva bekännelse och svarade med ett gapskratt på hans öppna förklaring. Jag var öfvermodig och elak, men skulle snart få lida straff därför!

Min far, som från första stunden omfattat dig med förtroende, men förgäfves ansträngt sig att åstadkomma förändring i mitt uppfattningssätt, öfvergaf likväl ej hoppet att få mig ”försörjd.” Och skola vi väl förundra oss deröfver att han, fadern till sex nästan alla uppväxande barn, önskade se min framtid tryggad? Jag är säker derpå, att vi sjelfva en gång i världen skola ifrigt längta att — att — ”det var då också för fatalt huru nära jag kommit den heta kakelugnen, det riktigt började brinna i mina kinder.

”Fortsätt, fortsätt, hi, hi, hi“, flinade Malaki styggan.

”Jo, fortsätta skall jag riktigt gerna, otäcking, hör blott noga på hvilka nya planer rörande min framtid pappa fattat.“

En dag — hu' jag mins den så väl, vinden drog klagande öfver fälten, snön yrde hvirflande ikring, förmörkande ännu mer den gråa luften — denna dystra januardag lät pappa kalla mig till sig.

“Barn,“ sade han i en högtidligt allvarlig ton, “du börjar tilltaga i åldern — ack, jag var ej mer än 19 år gammal! — samt bör derföre aflägga den öfverdrifna ysterheten och egna någon tanke åt framtiden. Förhållandena kunna icke alltid förblifva sådana de för närvarande äro, och när vår Herre behagar bortkalla mig, står du ganska värlös, derest ej ett trofast stöd uppehåller dig. Gynsamma tillfällen få derföre ej försummas, och barn,“ bifogade han med vek stämma, “kamrern från Naula fälde i går vid sitt besök här några mycket betydelsefulla ord, afseende ditt bästa“.

“Sanna,“ ropade Malaki upprörd, “härom har jag aldrig förut hört ett ord“.

“Ännu ljöd pappas tal en lång stund, men hvad han sade, vet jag ej. Jag hörde intet, såg knappast något, så djupt hade jag gripits af den förfärliga vissheten, att man ville smida mig fast vid kamrer Lufvert. Omsider insåg dock pappa, att jag var alltför uppskakad, för att med framgång kunna bearbetas, hvarföre han slutade och uppmanade mig att i stillhet öfvertänka saken.

Rusande bort från hemmet, ut, ut, förskräcktes jag ej för snöstormen, mörkret, kölden; de harmonierade med mitt inre. Store Gud, hvilket lidande hade jag ej att

utstå! Den, som hela världen, med undantag af min bottenredlige, ehuru godtrogne far, misstrodde och missaktade, samt för hvilken jag sjelf hyste, o! jag får icke neka det, djupaste afsky, — åt honom skulle jag måsta bortgifva hela min varelse, efter det jag spefullt bortvisat den, som åtnjöt allas erkännande och som, jag fann det nu så väl, — jag älskade!“

De sista orden kunde jag tryggt utsäga, ty Malaki hade alldeles förlorat det egenkära, stygga utseendet och mumlade helt bestört: “Du kunde vara hustru åt gamle Lufvert och jag kunde vara man åt Fiken Blängöga“.

“Ja, ja,” medgaf jag, “nog hade vårt öde kunnat taga en helt annan riktning. — Allt nog, efter att i det grymma ovädet hafva stretat fram utan mål, befann jag mig omsider i gamla, sjuka Sikilä Annas låga bostad; de marter, för hvilka jag sjelf var rof, gjorde att jag i än högre grad sympatiserade med andra lidande.

Den gamla qvinnan slumrade på sitt torftiga läger. Men ehuru hennes affallna utseende och den tunga andedrägten ådagalade, att öfvergången snart förestod, låg dock öfver de bleka, vissnade anletsdragen utbredt det ljufvaste lugn. Medan jag beskådade dessa drag, begynte heta, strida tårar rinna utför mina kinder. Jag fann, att äfven olyckan måste hafva sin ände och att det slutliga målet, deraf endast påskyndadt, i sinom tid skall upphinnas.

Lugnad af tanken på den försonande döden, men intagen af en viss missunsamhet mot den sjuka qvinnan,

reste jag mig upp, då i detsamma min blick genom den lilla fönstergluggen varnade en släde, som drogs af en i ystert språng utför den branta, krokiga backen rusande häst, och i hvilken släde en ensam person innehade plats. Plötsligt slogs åkdonet omkull, hvarvid den resande slungades ut och blef liggande orörlig på landsvägen ett stycke derifrån, medan hästen emellertid stannat. Jag hastade till stället, och hvem fann jag väl ligga der på den hårda marken, sanslös, blödande? Jo, ingen annan än dig, min stackars Malaki!

Efter att hafva med den kalla snön baddat dina tinningar och såret, som du erhållit, lyckades jag återkalla dig till medvetande och stilla blodflödet. Jag hjälpte dig in i släden och åkte dig hem till prestgården, der du sedan nära 8 dygn qvarstannade —“

“En oförgätligt lycklig tid —“

“Efter hvars förlopp, min egen, snälla gubbe, vi ju båda funno, att vi endast med hvarandra kunde blifva lyckliga. — Många ord har jag ej vidare att tillägga. Jag vill endast till besvarande framkasta frågan, huru vårt öde, i händelse den otäcka, — den snälla Lufvert ej anmält sig som friare till mig, sannolikt skulle hafva utvecklat sig? Jag menar, att det är ingenting otroligt att jag så länge skulle hafva bemött dig på det öfvermodiga, spotska viset tills du af förtviflan och förtrytelse kastat dig i Fiken Blängögas utbredda armar, hvarefter jag i min tur intagits af förtviflan och öfverlemnadt mig åt Lufvert.“

“Sanna,“ mumlade Malaki ånyo, “vi kunde båda vara gruffligt olyckliga!”

“Ja, ja, gruffligt! Men då vi nu icke äro det, utan i främsta rummet för vår lycka hafva att tacka gubben Lufvert, så ega vi väl rätt att neka honom en ringa uppmärksamhet?”

Malaki förblef tyst och tankfull. Jag tydde hans tystnad till det bästa, intagen som jag var af uppriktigaste önskan att någonting, liknande umgängesförbindelse, ändtligen skulle tillknytas mellan min man och den gamle ungkarlen på närmaste herrgård. Jag kunde nemligen icke bortvisa föreställningen, att den stackars, ensamme mannen alltför strängt bedömts och att han vid sidan af sina fel sannolikt äfven egde en och annan god egenskap. Emellertid iakttog Malaki envis tystnad.

“Sanna!“ utbrast han slutligen, och mitt hjerta slog verkligen något fortare än vanligt; “Sanna, jag tror att vår svinafvel måste förbättras.“

Må man föreställa sig min grämlse! I stället att få höra varma, eftergifvande ord, måste jag hålla till godo med denna retsamt prosaiska anmärkning, uttalad med rysligt viktig stämning, hvilken liksom pockade på min erkänsla för den aldrig hvilande Toppska omtänksamheten. Jag hade lust att utbrista i gråt och låta min herre och man, den grobianen, veta att snälla Lufvert visst aldrig skulle hafva så bemött mig, åh, jag hade nästan lust att

— dock jag beherskade mig och upprepade med så mycket sinneslugn som möjligt: "du tror det?"

"Jag är säker derpå."

"Så."

"Och lika viss är jag att för ändamålet ingen bättre än Essexrasen kan användas."

"Hm, hm!"

"Men — men —"

"Nå?"

"Denna ras förekommer endast —"

"Endast?"

"Å Naula."

"Tycks bestås mer än en lufver i socken" tänkte jag, men jag sade ändå intet, utan åtnöjde mig med att på släta kammargolfvet snafva, så att Malaki kom i tillfälle att hjälpa mig och jag sedan fick anledning att till tack för hjälpen kyssa honom.

Nu åtminstone tycktes saken vara på god väg. Jag vågade dock icke yttra något, rädd som jag var att skämma bort allt. Och efter att åter en lång stund hafva iakttagit tystnad, ropade Malaki plötsligt:

"Sanna!"

"Herre Gud, Malaki, så du skrämde mig!"

"Tänk om gubben Lufvert skulle göra sig af med de rara kräken, innan vi lyckats förskaffa oss något exemplar deraf."

"Det vore mycket ledsamt".

“Skall också förekommas“, förklarade Malaki afgjordt; “ännu denna dag, ja genast på ögonblicket res jag till Naula“.

“Tack, min snälla gubbe, för din omsorg!“ inföll jag, återigen kyssande Malaki, men nu mera anseende det öfverflödigt att påtaga mig några benbrytande manövrer.

Sedan Malaki, under förklaring det han genast skulle göra sig beredd för besöket å Naula, ingått i sitt rum och en stund senare derifrån återvändt, särdeles fint klädd, yttrade han så fasligt knipslugt:

“Ser du, Sanna, ju finare jag är klädd, desto mer behagar jag gubben Lufvert och desto vackrare gris får jag“.

“Du krona bland jordbrukare!“ utropade jag, i det jag slog mina armar om den käre gossens hals och tryckte tre smällande kyssar på hans läppar.

II. ”Du och jag”.

Öfver nejden drogo den gryende sommarens milda fågтар, bringande i sakta vaggning trädgårdens växter. Dessa, ehuru strålande i sin skäraste fägring, fingo likväl ej behålla skönhetspriset, hvilket togs af en på gräsmattan

hvilande flicka. Och vacker var hon, den unga flickan! Skönare än daggperlorna glimmade i blommornas kalkar och behagfullare än trädens kronor böjde sig för vinden, glänste hennes blick och böljade hennes gullgula lockar. Ja vacker var hon; men mera än hennes skönhet bländade, vida mer intog detta uttryck af stilla lycka, som afspeglade sig i hennes, ack! så förunderligt tärda drag, och förlänade dem ett rörande behag. Lutande sig mot den hvita stammen af en björk, blickade hon i drömmande ro upp mot den ljusa, klara himmeln. Var det boken hon höll i sin hand, som hade försatt henne i den ljufva sinnesstämningen? Men denna bok var ju slut.

Mera talande melodiskt, än sjungande, citerade flickan skaldens följande, ur hjertat uppsprungna och derföre till hjertat sig sökande psalmverser:

“Nu vakna upp på höjd, i dal,
Löf, gräs och örter utan tal;
Hvar fläck blir grön, hvar tufva rik
Af växter, en ej annan lik.

Ack, fattigt blommar dock vår jord,
Hur herrlig än dess prakt är spord,
Mot menskans själ i trø och hopp,
När lifvets sol för den gått opp.“

Medan dessa strofer föredrogos hade en ung man, obemärkt af flickan, tillstädeskommit. Han syntes dock vara beherskad af en känsla, rakt motsatt den, som rörde

sig hos flickan; i stället för lugn lycka, uttryckte hans drag dyster nedslagenhet.

“God dag, Anna!” sade den unge mannen i låg, sorgsen ton.

“Karl!” utropade flickan med en röst, så full af djup känsla, att det blef mer än sannolikt, att hennes sinnestillstånd icke egde någon förbindelse med innehållet hos den bok, som hvilade i hennes hand.

“En lång tid har förflutit sedan vi råkats, men ej blott lång har den varit, utan äfven, i betraktande af det lidande du utstått, mycket dyster.”

“Ja, mycket dyster,” bekräftade flickan.

“Stackars, stackars min Anna! Men hvad du än genomgått, tror jag dock att det kroppsliga lidandet varit välgörande i den mening, att derunder själens marter sannolikt ej kunnat göra sig i högre grad förnimbara.”

“Menar du det?” frågade flickan, i det en skiftning af smärtfull beklämning lade sig öfver hennes drag.

“Helt visst tror jag så. Och betydelsen af lindring i själsqual förstår främst den att uppskatta, hvilken själf nödgats pröfva drygare mått deraf eller sådana qual, som jag under din sjukdom utstod. Ty icke nog dermed att lidandet, som härflöt af utsigtslösheten beträffande våra ömmaste förhoppningar, naturligtvis smärtsamt stegrades af oron öfver ditt tillstånd, utan derutöfver nödgades jag vidkännas den förnärmelsen, att underrättelserna, rörande

vexlingarna i din sjukdom måste af mig så godt som stjälande förskaffas.“

“Stackars, stackars min Karl!”

“Vore dock allt detta en öfvervunnen ståndpunkt, så hvad behöfde jag väl beklaga mig öfver vedervärdigheter? En lycka, som följer på svår, djup olycka, är blott så mycket mer dyrbar! Men i förevarande fall bevisar just den främmande ställning jag gent emot dig, också under ditt sjukdomstillstånd, måste intaga, bättre än hvarje direkt förklaring, att vi fortfarande intet hafva att hoppas.“

Medan det förestående talades, hade den skugga af sorgenhet, som nyss lägrade sig öfver flickans drag, helt och hållet skingrats och efterträds af det förra, egendomligt lugna, ljufliga uttrycket, hvilket isynnerhet vid ynglingens sista ord framträdde så tydligt, att denne ändtligen märkte detsamma. Och med en viss bitter förundran i rösten utbräst han:

“Men du är ju glad, Anna; oafsedt blekheten och tröttheten, som afspegla sig i dina anletsdrag, röja de ju tillika riktig glädje!”

“Vill du förundra dig deröfver? Solen ler ju så godt, blommorna vicka och nicka för den ljumma vinden, och — tillade flickan med en af rörelse vibrerande stämma — Gud är så god!”

“Måhända, ehuru Hans godhet understundom förefaller oss, svagsynta människobarn, bra nog bäsk“.

“Karl, Karl, ingen otålighet; du kan icke veta —“

“Anna!“ afbröt den sålunda varnade, men mera orolig, än harmsen, “är du densamma som förr?“ Och härvid blickade ynglingen in i flickans öga, länge och forskande. — — — Sedan tog han med mindre beklämd röst till ordet: “Ja, Gud vare lof, du måste vara densamma; detta rena anlete kan icke ljuga!“

“Å, mycket tacksam för komplimangen!“ genmälte flickan, harmlöst småleende.

“Huru ringa skäl att fröjdas,“ fortsatte ynglingen, “jag för närvarande än eger, erfar jag dock någon tröst af vissheten, att åtminstone ej ännu likgiltigheten aflöst den känsla, hvarmed jag af dig hittills omfattats. Men om du, men *då* du är oförändrad, borde min sorg vara också din sorg och du icke kunna hysa annan glädje, än den jag förnimmer. Törhända skall dock“, tillade han, åter bitter, “förvandling jemväl med mig ega rum, sedan jag fått formera bekantskap med de fängslande skildringar, hvar på boken, som du håller i din hand, tvifvelsutan öfverflödar och hvilka skildringar, ofelbart ju de, förmått fullständigt befria dig från den bedröfvelse, de sorger, deraf du gemensamt med mig ända till de sista tiderna marterats.“

“Boken, boken,“ eftersade halfhögt flickan, liksom talande till sig sjelf och öfvervägande en plötsligt uppsprungnen ingivelse. — — — “Ja boken,“ bifogade hon efter några ögonblick högt och i nästan uppsluppen, ehuru hvar-

ken öfvermodig eller retsam ton, "boken innehåller ett arkanum mot allt hvad svärmod heter; detta har jag pröfvat och detsamma skall äfven du få erfara."

"Af hvem är denna trollbok skriven och under hvilken skylt presenterar den sig för sina läsare?"

"Hvarken det ena eller det andra har jag lagt på minnet," förklarade i samma glädtiga ton Anna, — läsaren har funnit att flickan bar detta namn, likasom ock att den unge mannen hette Karl — men onödigt vore det jemväl att med påögnandet af titelbladet bortplottra en dyrbar tid; vi måste ju skynda att från dig förjaga den styggas tungsintheten. Ser du, min vän, det är nu en af de små, förtjusande kärlekshistorier detta häfte inrymmer, som skall förskaffa dig sinneslugn och lycka."

"Godt, men namnet åtminstone på denna ovärderliga teckning må du kunna erinra dig."

"Så fatalt, också detta namn har jag bortglömt; liksom bra dock, ty ej heller derpå ligger någon vikt. — Och nu skall jag börja servera dig verksamma doser sinneslugn."

"Anna," sade Karl, mildt och vekt, men allvarligt, "det vore oförsvarligt lättsinnigt om vi uti skämt och nojs skulle använda närvarande ögonblick, hvilka i vårt lif ingripa med ouppskattbar betydelse".

"Ja, ja, [dessa ögonblick ega för oss ofantlig betydelse," besannade Anna, allvarlig äfven hon.

“Välän då, min älskade, låtom oss ställa så till, att skilsmessan, i stället att fördubbla vår olycka, må alltid komma att erbjuda oss en vänlig, mildrande hågkomst. Såsom jag ju i de rader, hvilka innehöllo begäran om detta sista sammanträffande, tillkännagaf, har jag icke annan utväg, än att uppsöka en vistelseort, der tiden, utan att störas i sitt välgörande arbete, skall efterhand, om icke bota, så åtminstone mildra den smärta jag för närvarande erfar. Jag måste således begifva mig bort, långt bort.“

“Bort, — långt!” upprepade hon, till hvilken förestående ord varit ställda, under det en lätt rysning skakade hennes späda gestalt.

“Ja bort, — långt,” fortsatte ynglingen dystert. “Ty sedan numera också jag inser att det förtviflade, jag bör säga afskyvärda förslag, hvilket före din sjukdom af mig framkastades, icke kan bringas i verkställighet, och något hopp ju ej förefins att de, som ega att bestämma öfver ditt öde, vore benägna att gifva med sig, så är ju fullständig skilsmessa det enda önskvärda.“

Svårmodet, hvarmed dessa ord uttalades, kontrasterade hjert mot den unga flickans stilla, af hängifven ro utmärkta sinnesstämning. Sjelfva den rysning, som nys hemsökte henne, hade yttrat sig snarare såsom glädje vid en öfvervunnen olycka, än såsom qual i anledning af en förestående. Ynglingen, hvars uppmärksamhet fäst sig vid allt detta, frågade, i sitt innersta synbart sårad:

“Ännu en gång ber jag att få veta huru det är möjligt att du just dessa smärftulla ögonblick är i stånd att förråda, om icke likgiltighet, kyla, så dock glädtighet?”

“Snällaste vän, jag har ju redan nämnt att min sinnesstämning uttrycker det lugn, en af skildringarna uti denna bok beredt mig, och samma lugn skall, hoppas jag, komma äfven dig till del, blott du tåligt afhör min redogörelse öfver dess innehåll. Ja, ja, raraste gullgosse, nog ser jag att du envist vidhåller föresatsen att bortresa, men i sådant fall är det ju än mera skäl att söka bibringa dig det hurtiga sinne, som är så ovärderligt på resor. Sätt dig derföre ned, så går det beqvämare att läppja af trollmedlet. Inga invändningar, jag ber; icke har du ju hjerta att neka mig något nu, de sista stunderna före den evighetslånga skilsmessan?”

Dessa i skämtfull ton yttrade ord skulle tvifvelsutan hafva bibragt Karl stegradt ofördelaktig uppfattning i fråga om Annas förhållande vid tillfället, såframt ej hela hennes uppträdande röjt icke blott harmlöshet, utan tillika en viss egendomlig förtröstan, så stark, att ynglingen emot sin vilja kände sig fattad deraf. Han lydte fördenskull och satte sig ned på gräsmattan, ehuru med ett uttryck i sina drag, som tydde derpå, att han ärnade föga uppmärksam till sin vackra grannes meddelande. Men utan att synas tillerkänna dennes kallsinnighet någon vigt, vidtog den sistnämnda helt oförskräckt sålunda:

“Malin var sina välmående föräldrars afhållna, nästan afgudade enda barn. Förmåner, oberoende deraf om deras anskaffande betingades af ömheten och kärleken eller af penningen, och oberoende deraf om dottern verkligen behöfde eller blott af infall och anspråk eftersträfvade dem, tillhandahöllos henne i rikaste mått. Allt skulle stå till hennes tjänst, allt utom — försakelser; men emot dem äro ju tillgifvenheten och egodelarna fiendtliga. Att den tid dock slutligen kunde randas, då det måhända skulle fordras, att också hon borde utöfva försakelsens dygd, under hvilka omständigheter hennes lidande blefve fruktansvärdare i den mån offret, som af henne begärdes, vore stort, hade man icke besinnat. Och ännu mindre hade man föreställt sig, att detta offer kunde böra af henne nedläggas just inför föräldrarnas fötter. Sistantyddas möjlighet behöfde dock knappast antagas med hänsyn till den milda, eftergifvande modern, men kunde i betraktande af faderns sinnelag så mycket lättare förbytas i verklighet. Ty ehuru också han gent emot dottern i dagen lade största ömhet, understundom någon svaghet, hörde dock ingalunda böjelsen för obehöriga medgifvanden till hans karakter. Af naturen utrustad med ett stolt sinnelag, hvilket väl den kraftfulle och ovanligt skarpt förstånd besittande mannen lyckats icke obetydligt kufva, hände det understundom att hans ursprungliga skaplynne med hänsynslös orubbighet gjorde sig gällande beträffande frågor, dem han med hela sin principtrogna själ omfattade. Att detta

bergfasta sinne kunde bringas i kollision med den ömmaste bland känslor, faderskärleken, hade man, som sagdt ej velat betänka, hvarföre ock man föga tillgjort i syfte att hos Malin utveckla de fränsägande egenskaper, som allena sätta människan i stånd att tålmodigt underkasta sig olyckor och särskildt det djupt pröfvande själslidandet. Och att faderns sålunda till gränsen af obeveklighet sig närmande viljekraft jemväl gent emot den afhållna dottern icke blott kunde framträda, utan ock i sinom tid framträdde, skall jag snart förtälja.

Men Malin då? Ja, visst var ju hon en ganska bortskämd, egensinnig — yrhätta, trots hennes aderton år måste hon så kallas. Dock tror jag att hennes svagare egenskaper skulle hafva tagit ändå starkare fart, derest ej vid hennes uppfostran lyckligtvis anknutit sig en omständighet, som åtminstone i någon mån förmådde upphäfva följderna af klemigheten. Såsom vi ju veta, bildar exemplet ett af de kraftigaste odlingsmedel; och i närvarande fall var detta af särdeles gynsam beskaffenhet. Modern egde ett barnafromt sinne och äfven faderns var, trots den någon gång ytterst långt drifna bestämdheten, högst efterföljansvärdt. Hans ljusa förstånd, som i ett enda fall eller beträffande dotterns uppfostran något blundade, vägledde på lyckligt vis den fasta karakteren, helst bistånd icke uteblef från ett välvilligt hjertelag, hvilket hindrade sjelfva oryggligheten att öfverskrida den gräns, på andra sidan om hvilken hårdheten vidtager. Dessa föräldrarnas

egenskaper felade ej att gynsam återverka på dottern, som blef — så har jag för min del uppfattat hennes karakter — icke endast egenvillig, utan derjemte ihärdig som fadern och åtminstone en smula, ja, jag menar blott en liten, liten smula, snäll som modern.

Var hon vacker, den unga flickan? Huru hon i det afseendet skildras, mins jag ej så noga; men då man vet att hjeltinnorna i våra små förtjusande berättelser utstyras med alla möjliga och omöjliga skönhetsattributer, så skulle ju antagandet, att vår Malin saknade hvarje grand deraf, innefatta nog mycken obillighet, hvilken således ej får ifrågakomma och hvarföre jag må tillåtas uppgifva, att hon ej var så alldeles oskaplig. Det berättigade i denna förutsättning, hvilken jag hoppas skall hädanefter förmå aflocka min åhörare lifligare, än hittills visadt deltagande, vinner styrka deraf, att flickan en vacker dag fann sig vara uppmärksam af en, hvad de yttre företrädena beträffar, just icke alldeles vanlottad ungersven, som lär hafva hetat Gunnar. Denna omständighet var det emellertid som vållade, att den ditintills endast af medgångens fläktar smekta flickan måste pröfva oppositionens bistra vind.

“Samma motvind,” anmärkte Karl vemodigt, “som så envist plågat och plågar oss.”

“Den nära nog brödlöse unge mannen, om hvilken det dessutom var känt att han hade låtit komma sig till last en och annan liten dårskap, blef ganska ogunstigt be-

dömd af Malins föräldrar. Omtala lär jag dock knappast behöfva arten af samma dårskaper, emedan de så godt som regelbundet upprepas af alla unge män, hvilkas natur icke är så sval och beherskningsförmågan ej är så ansenlig, att de stå alldeles utom inflytelsen af ungdomsyran, eller ock hvilka icke äro så besinningslösa och förderfvade, att de rent af störta sig i orgier. Dessa dårskaper, — upptåg, puts, huru jag må kalla dem — hvilkas anmärkta vanlighet till och med den unga flickans erfarenhet räcker till att bekräfta, hade nu verkat dertill att Malins föräldrar, till en början båda två, omfattade uppgifna ogynsamma mening om Gunnar. Men moderns fogliga sinnelag, alltid böjdt för att jemka, tog snart ut sin rätt. "Manlig stadga", menade hon, "förvärfvas med åren; och förundransvärdt är det föga, om pojkar äro en smula pojkaaktiga. Kunde man ej derföre bida och aktgifvande låta den vidare utvecklingen af de ungas känsla bero af deras eget förhållande?" — Fadern deremot ville ej veta af eftergifter. "Halfmesyrer" förklarade han, "duga ej. Det ena medgifvandet skulle tilltrotsa sig det andra, tills man en vacker dag funne sitt barn fastkedjadt vid en galgfogel, eller den, som lätt kunde blifva en sådan. Nej, pass!" Och så lät man Gunnar förstå, att hans besök i huset begynte blifva öfverflödiga.

"Men Anna," utbrast Karl, "det är ju vår historia!"

Då den unge mannen nyss förut erkänt, att han funnit någon likhet mellan berättelsen och det, som han sjelf jemte berätterskan upplefvat, hade han framställt antydningen derom uti en visserligen nedslagen ton, men för öfrigt på ett sätt, hvarigenom han tydligt gifvit tillkänna, det orden utan vidare mening undfallit honom. Helt annorlunda deremot blef den i sagde syfte upprepade anmärkningen uttalad. Likgiltigheten hade lemnat rum för spändt intresse, uttryckande icke allenast visshet, att den i förstnämnda meningslöst antagna identiteten just var verklig, utan ock längtan efter förklaring, beträffande meddelarinnans afsigt med skildringen. — Men äfven i fråga om den sistnämnda hade en märklig förändring timat. Hennes skälmska, om ock på samma gång stilla, harmlösa glädtighet hade efterträds af en egendomligt allvarlig sinnesstämning, förenad med påfallande glömska af de omgivande företeelserna. Efter det hon, stödd af björkstammen, hittills innehaft en vårdslöst hvilande ställning, satte hon sig rak upp, aftog hatten och borttorkade från pannan några stora svettperlor, hvilka icke gerna kunde hafva uppsugit sin näring ur det tvifvelsutan milda, men ingalunda heta klimatet. Och oberörd af åhörarens anmärkning fortfor hon sålunda:

— "Då nämnda beslut, som innehöll vägran för Gunnar att besöka huset, fattades, — också modern biträdde det af undergifven pligtrohet mot sin make — hade föräldrarna förbisett tvenne omständigheter. Den ena, att

motståndet, som var alltför dräpande för att tillåta de unga personerna hysa ens en gnista af hopp, derföre lätt kunde till svallande styrka uppdrifva deras böjelse, hvilken derintills nästan omedvetet hos dem förefunnits och hvarom de heller aldrig tillförene sin emellan meddelat sig; och den andra, att samma motstånd sannolikt skulle hos Malin fullständigt utveckla det ihärdiga, riktigt envisa sinne hon vid ett och annat tillfälle ådagalagt sig besitta. Såväl det ena, som det andra kom också att ega rum. Vid ett större samqväm, bivistadt af de båda unga och der de, trots den anseuliga folksamlingen, föga visste af andra, begynte Gunnar tala ord, hvilka, på samma gång de förskräckte Malin så, att hon nära på tog till flykten, dock äfven föreföllo henne som den ljufvaste musik, den hon ej mot någonting annat i verldern velat bortbyta. Känslan af sällhet tog alltmer öfverhand hos flickan; och innan qvälens slut hade man vexlat löften om trohet för lifvet. Efter hemkomsten begynte Malin med hela det bortskämda barnets enständighet att af sina föräldrar bönfalla om det, som likvisst tvärt afslogs, nemligen deras bifall.“

“Nej, nej, icke så!“ mumlade Karl, “utan af vördnad mot dessa föräldrar ville ej hon, den förträffligaste bland döttrar, för dem förhemliga sin förbindelse, och på det mest undergifna vis utbad hon sig deras, dock förgäfves anropade välsignelse.“

“Alltmer begynte hos Malin den fäderneärfda förtjensten ihärdigheten, fastheten, öfvergå i trotsighet“, fort-

för Anna, utan att låna någon uppmärksamhet åt åhörarens inkast. "Följden deraf blef att jemvigten i familjens ditintills så fridfulla hemlif under ett helt långt år var rubbad, till icke ringa sorg till och med för fadern, men isynnerhet för modern, hvars känslofulla sinne grufligt led deraf."

"Mest led dock", inföll Karl, "den tåliga dottern sjelf, ehuru ej i anledning af sämjan störande uppträden, ty sådana kunde hon ödmjukt och kärleksfullt afböja, utan hon led derföre, att det förtroendefulla förhållandet, som förut hade sammanslutit familjens medlemmar, icke mera fans till. Snart blef dock," bifogade ynglingen dystert, "ställningen inom familjen i oroväckande grad förvärrad, hvar till skulden låg hos ingen annan än honom, som hade bort känna sig lycklig af medvetandet, att det ädlaste qvinnohjertat på jorden klappade för honom, om han ock aldrig skulle få såsom sin fulla tillhörighet kalla detsamma".

"Söndringen i den olyckliga familjen," begynte åter berätterskan, men denna gång på ett sätt, som hade hon emottagit impuls af sin åhörarens anmärkning, "nådde snart en sorglig höjd, såsom nu följer att beskrifva. Jag måste göra den stackars Malin rättvisa och tillstå att hon, som af sina föräldrar förbjudits att söka träffa Gunnar, samvetsgrant respekterade deras vilja derutinnan, ehuru omständigheter, dem det icke stod i hennes förmåga att förändra, föranledde att de båda unga personerna, bosatta som de voro på samma ort, en och annan gång under det

långa året råkades. Vid det sista af dessa tillfällen befann sig Gunnar vid ett ytterst upphetsadt tillstånd. Den stackars gossen hade närmast förutgångna tid undvikit allt, som kunnat ådraga honom berättigadt klander, samt förmedelst punktligt fullgörande af sina skyldigheter kommit i besittning af en ställning, hvilken, omtänksam som han blifvit, tillförsäkrade honom ekonomiskt oberoende. Men likafullt måste han fortfarande vidkännas det kalla bemötandet af Malins föräldrar, hvarföre han icke vågade hoppas annat, än att hans dyrbaraste förhoppningar skulle måsta oåterkalleligt grafläggas. Under inflytelse af en deraf förorsakad i högsta måtto upprörd sinnesstämning, framkastade han slutligen något slags vildt förslag, gående ut derpå, att de båda älskande borde hemligt bortresa eller påkalla lagens mellankomst eller på annat vis sätta sig upp mot den upphöjda föräldramyndigheten. "Och Malin", fortfor Anna, hvars ton blifvit allt lägre och hvars kind blifvit allt blekare, "sökte väl stilla den upprördes känslor, äfvensom hon motsatte sig hans förtviflade förslag, men hon gjorde det icke på ett sätt, hvarigenom hon skulle hafva uttryckt den djupa ovilja hon bort erfarat, nej — nej!"

"Jo, vid Gud," ropade Karl, "just ovilja, riktig afsky uttryckte hon. Du gör din hjeltinna, du gör dig själf orätt. Beslutsamheten och ståndaktigheten, hvaraf din karakter är sammansatt, gå ut på att främja endast det goda och befatta sig med det dåliga blott i syfte att bekämpa detsamma. Han åter, som var i stånd att med det

förhatligaste förslag såra ditt rena, undergifna sinne, kan icke nog bittert ångra sin besinningslöshet, helst han derigenom vållade icke allenast förolämpning, hvaraf dock intrycket i betraktande af den förolämpades förlåtande sinnelag möjligen är öfvergående, utan derutöfver ett lidande, som var nära att från jorden borttrycka det ädlaste lif der fans.“ Och bönfallande sträckte ynglingen fram sina händer mot den bleka, ljufva flickan, som försonligt strök hans lockar, men följande sin egen tankegång vidtog sålunda:

“Huru mycket än den olyckliga Malin hade söndrat sig från de mot henne oföränderligt hulda föräldrarna, var hon dock i stånd att yttrycka ett och annat drag af pligtkänsla. Med oförbehållsam öppenhet lät hon dem veta, hvad den stackars Gunnar i strid mot sin bättre öfvertygelse så obetänksamt föreslagit. Men ack, jag fruktar att hon i detta fall ej lät sig ledas af fullkomligt rena bevekelsegrunder, utan att i hennes bekännelse ingick också en smula trots! Ty hade uteslutande pligttroheten påverkat henne, så skulle hon visserligen hafva erfarit helst en gnista af det sinneslugn, som emellertid spårlöst uteblef.“

“Anna, jag besvär dig —“

“Om ej förr, så hade detta sinneslugn bort förnimmas åtminstone då, när föräldrarna till öfverflödande huldhet tackade henne för hennes uppriktighet och när fadern med detta värdiga allvar, som han städse iakttog, bad henne i den fullgjorda pligten söka tröst och belöning. Men ack,

såsom kornet, då det faller på hälleberget, ohjelpigt förlorar grobarhet, sammalunda måste ock föräldraömhetens bifallande lof i strid mot barnets sjelfviska eggelser gagnlöst förklinga!“

“O, jag ber! fortfar icke så —“

“Det sjäslidande, som den förblindade, ehuru i sin kärlek obrottsligt trogna flickan, härunder utstod, mognade omsider till en lång, lifsfarlig sjukdom. Lidandet derunder, änskönkt mycket smärtsamt, skulle dock, såsom ögon-skenligt visande huru mäktig föräldrarnas ömhet var, hafva erbjudit den sjuka källa till ljufvaste tröst, derest ej känslan af ovärdighet varit förherskande.“ Och trött samt liksom nedtryckt af dystra minnen tillslöt berätterskan sina ögon, på samma gång hon åter lutade sig mot björkstammen.

Åhöraren, hvars senaste bemödanden att afbryta städse misslyckats, passade nu med lidelsefull ifver på tillfället och utropade:

“Den grymma sjelfanklagelse, du emot dig riktat, drabbar tungt endast mig, endast mig! Men ehuru jag i anledning deraf känner mig djupt förkrossad, gripes jag på samma gång af en gryende, lycksalig förhoppning. Ty huru ihållande du än vidhåller namnförändringen i din skildring, så förstår jag dock att densamma afser inga andra än oss, likasom jag äfven begriper, att du icke nu, då jag infunnit mig i afsigt att säga dig farväl för alltid, velat framställa en erinran af vårt öde, endast för att

kunna mot dig sjelf rikta orättvisa förebråelser eller upp-
piffva för mig ytterst smärtsamma minnen. En aning, som
jag icke kan, o nej! icke kan bortvisa, tillhviskar mig
förhoppningen att du skall öfverbringa mig ett gladt bud-
skap. Skynda må jag dock att tillägga, det jag icke tän-
tar alltför mycket. Men allt, som tillförsäkrade oss en,
om ock aldrig så svag utsigt att någon gång i en aflägsen
framtid få blifva delaktiga af det, som vi så innerligt ef-
terlängta, allt sådant vore ju för oss oskattbart!“ Och
åter sträckte ynglingen långtansfullt fram sina armar mot
flickan, som, efter att hafva intagit sin förra ställning och
för andra gången lugnande smekt honom, sade :

“Var icke otålig, jag skall snart siuta!”

Och så berättade han åter: “De ömma omsorgerna
i förening med läkekonstens ansträngningar räddade slut-
ligen den sjuka. Men bättre än hennes sparade lif, var
den förändrade sinnesstämning, hvarmed hon uppsteg ur
sjuksängen: lidandet hade omsider lärt henne, att pligten
bör ställas högre, än de sjelfviska anspråken. Hennes
samvetsgranna bemödanden att gent emot föräldrarna för-
hålla sig pligttroget blefvo, tror jag, icke framgångslösa,
ehuru hennes känsla mot Gunnar var oförändrad. Uti
sistnämnda afseende förmådde hon intet; men fastän hon
sålunda icke kunde upphöra att älska, ville hon gerna
försaka. Och föräldrarna, som tvifvelsutän uppfattat hen-
nes strider, fördubblade sin ömhet emot henne. Något
ömsesidigt meddelande i fråga om det ömtåliga förhållan-

det hade icke under de nästförflutna tiderna egt rum; men snart skulle omständigheterna antaga den gestaltning, att det muntliga ordet i saken blef oundvikligt.

Under det Malins långvariga konvaleskens pågick, hade årstiden skridit fram samt våren redan begynt lemna rum för sommaren. Uppehållande sig en härlig dag i familjens stora, mot trädgården vettande hvardagsrum, insöpo mor och dotter med välbehag dofterna från blommande träd, af milda flägtar dem tillförda genom ett öppet fönster. Det angenäma klimatet felade ej att lifvande inverka på den svaga dottern, som då och då uppfångade några rader ur den bok hon höll i sin hand, men ändå mer njöt af en sammanvaro, derifrån numera förtroendet icke var bannlyst, förtroendet, hvilket ej står att köpas med guld, men som derföre också är mera värdt än guld. Ökad trefnad väntade man sig af det tillskott i personalet, som bereddes genom den i rummet inträdande fadern, emot hvilken både mor och dotter smålogo. Fadern höll i handen ett bref, som han öfverlemnade åt dottern. Denna hade dock knappast kastat ögat å utanskriften, förr än hon, vägled af den väl igenkänliga och för henne så kära handstilen, förskräckt räckte brefvet tillbaka åt fadern. Men då den sistnämde, jemte det han gjorde en afvärjande rörelse, med den honom egna, lugna stämman blott sade: "läs det, mitt barn!" så bröt Malin med darrande hand kuvertet.

Och hon läste: huruledes Gunnar i bevecklige ord anhöll om tillgift för det onda han genom sin okufvade häftighet åstadkommit samt huru han tillkännagaf sig ärna afflytta långt bort, emedan han saknade styrka att kvarstanna på en ort, der hans bemödanden att undertrycka förhoppningar, dem han ej vidare fick hysa, skulle ytterligt försvåras genom tillfälliga sammanträffanden. Endast tillåtelsen att få säga ett sista farväl utbad han sig.

Ehuru Malin fann att betydelsefulla ögonblick förestodo, kunde hon dock bibehålla sinneslugn. Häftigheten, otåligheten, hade hon lyckats öfvervinna; och beträffande det ämne, derom man nu för sista gången skulle öfverlägga, hade hon allaredan uppgjort sin räkning. Sedan hon derföre saktmodigt underrättat föräldrarna om brevets innehåll, tillade hon följande ord:

“Under de långa tider, som föregingo mitt insjuknande i det svåra lidande, hvars öfvergång mina föräldrars omsorger näst Gud befordrat, felade jag mycket genom otålighet och sjelfviskhet. För de sorger jag härigenom tillskyndade eder, mina hulda föräldrar, ber jag innerligt om förlåtelse jemte det jag utfäster mig, att framdeles under den tid, som för mig ännu kan återstå, samvetsgrant söka bespara eder bedröfvelse.”

“Vi hafva intet att förebrå dig, vårt snälla barn“, afbröt ömt den öfverseende modern.

“Jemväl beträffande det, som rör mitt förhållande till Gunnar,“ fortfor Malin, efter att under några ögon-

blicks tystnad hafva samlat sina krafter, "skall jag lydigt foga mig efter eder vilja. Utan bitterhet önskar jag derföre gifva tillkänna, det jag afsagt mig hvarje åstundan att emot edert behag ingå en så allvarlig förbindelse, som äktenskapet. Och änskönt min känsla gent emot Gunnar, deröfver det icke står i min makt att befalla, ända till min sista, kanske snart slående stund, helt visst kommer att förblifva oförändrad, skall jag icke deraf hindras, att ödmjukt foga mig efter edert förgodtfinnande. Ja, jag hoppas att Gud, den barmhertige, efter det jag redan närmat mig öfvergången och fångats af döden så, att tal-förmågan icke mera står mig till buds, skall tillåta min hulda jordiska fader, att ännu i min slocknande blick kunna läsa dessa ord: "Fader, jag älskar dig och vördar ditt beslut!"

Medan Malin med fast, ehuru rörd stämma uttalade dessa ord, hade hennes moder från soffan glidit ned på golvet, der hon med sammanknäpta, uppåtsträckta händer knäböjde och i brinnande tillförsigt bad: "när du hedrar din fader och din moder, skall det dig väl gå och du får länge lefva uppå jorden!"

Karl insåg att han icke vidare många ögonblick skulle behöfva vänta på den slutliga förklaringen och hade råkat uti ett exalteradt sinnestillstånd. Hans armar voro framsträckta mot den berättande flickan, andedrägten tillbakahöll han så mycket som möjligt, liksom fruktade han att ljudet deraf skulle förtaga något af de dyrbara ord han

väntade att få höra, och hela hans visserligen smärta, men fasta gestalt skälde ögonskenligt. Hans bemödanden att i den bleka, sig åter hvilande flickans drag, läsa sitt och hennes öde förblefvo dock fruktlösa. Outsägligt hoppades han att en, om ock svag ljusglimt hade brutit sig fram och förlänat deras bana en något mindre dyster skuggning, än den dittills egt. Men då han blickade på sin, efter allt utseende så passionsfria granne, tyckte han sig erhålla föga bekräftelse på detta hopp. Hennes anlete återspeglade väl en fridfull, till och med dämpadt glad sinnesstämning; men att känslan af sällhet kunde antaga detta uttryck, var för honom ofattligt. Det i fullbordan gångna hoppet borde, tyckte han, nödvändigt framträda med stormande jubel. Men när nu ingenting sådant afhöordes, hände det, att den lilla förtröstan han likafullt hyste, kändes icke så litet uppblandad af tviflets malört. Ack, han förstod ej att lifvet hos den svaga, halft brutna konvaleskenten och hos den friska, spänstiga ynglingen pulserar ofantligt olika!

“Samtidigt med det modern“, fortsatte Anna, “återtog sin förra ställning, reste sig också fadern upp, hvarjemte han nalkades dottern på detta beslutsamma vis, som han i allt sitt görande och låtande uppenbarade.

“Min dotter“, sade han mildt, “jag tillstädjer gerna ditt möte med Gunnar och skall sjelf draga försorg derom, att han blir hitkallad. Då jag likväl förmodar, att du helst vill råka honom i Guds fria, härliga natur, skall jag

bära dig ut i trädgården.“ Och härvid omslöt han med sina starka armar den aftärda flickan, som, ömt tryckt in till det varma fadershjertat, kände sig så obeskrifligt trygg. Men efter att med sin börda hafva skridit några steg fram i rummet, stannade han framför modern, till hvilken han med vek röst stälde dessa ord:

“Hela makten att genom råd och ledning länka vårt barns öde har jag orättmätigt tillvällat uteslutande mig och derigenom hindrat dig, min trogna maka, att utöfva en del af dina moderliga rättigheter. Mitt fel måste godtgöras, och till den ändan öfverlåter jag för framtiden åt dig ensam inskridningsrätten uti samma afseende. Låt se“, tillade han i ännu vekare ton, “uti hvilken riktning du kommer att verka!”

“Anna!“ ropade Karl lidelsefullt, “vågar jag hoppas allt?”

“Tyst, tyst, tyst, jag slutar strax!“ varnade med låg och rörd stämma den sålunda tillsporda, hvarefter hon bifogade: “den till modern ställda uppmaningen fullgjordes af denna på det vis, att hon lät sina sammanknäpta händer välsignande sänka sig ned på barnets hufvud. “Min maka!“ hviskade fadern med en röst, full af så hängifven ömhet, att hon, som hvilade i hans sköte, först då förstod hvilken skatt af kärlek gömde sig i den stränga mannens hjerta och aldrig, aldrig, skulle glömma denna röst: “huru du afgjort saken, förstår jag väl. Må vi då, mitt barn, fortsätta färden ned till trädgården, der

du ju spørjer af honom, som du håller så kär, om han verkligen har hjerta att öfvergifva sin brud.“

Det sista ordet var af den berättande knappast uttaladt, innan Karl i vild glädje utropade:

“Således allt, allt hafva vi vunnit, och icke något, det lilla, derom jag ens knappast vågat hoppas. Således allt, allt!“ Och han sträckte sig fram för att i häftig omfamning sluta det dyrkade föremålet! Men i detsamma sjönko hans armar och han bad: “O förlåt mig, egnaste Anna, åter tog sjelfvisheten öfverhand! Beherskad af mina öfversvallande känslor kom det mig ej före att du, så svag och trött, framför allt måste njuta ro.“ Och blott en lätt kyss tryckte han på den lilla, aftärda handen, hvar efter han sakta tillade: “huru litet inbillad min lycka än är, tycker jag ändå, att den blefve ännu mer verklig i fall du, min älskade, min brud, med uttryckliga ord skulle förklara, att hvad du nu berättat, handlar just om oss, endast oss båda.“

Och han såg bedjande in i flickans ögon, hvilka mera, än hennes stilla anletsdrag tolkade känslans innerligaste språk, ty uti hvardera af dessa ögon glimmade en stor, varm tår. Och huru han såg och huru han bad, rörde sig slutligen hennes läppar sakta, nästan omärkligt. Men kärlekens öra är skärpt; och han hade förnummit huru hon hviskat:

“Gunnar och Malin, de äro — du och jag!“

I Kupén.

I. En jernvägsidyll.

Innehafvande plats uti en tredje klassens kupé, befann jag mig på färd från den gamla Aurastaden till vår uppblomstrande fabriksort Tammerfors. Behaget af det bekväma och snabba framskridandet under den härliga sommardagen ökades deraf, att kort före bantågets afgang från Åbo en temligen stark regnskur dragit öfver nejden, hvarigenom icke blott atmosfären uppfriskats, utan ock det sandblandade dam, hvilket eljest plägar sommartiderna så ansenligt besvära jernvägsresande, fullständigt bundits. Färden fortgick, såsom vanligt, rastlöst från station till station, och den cigarr, som jag å Lundo station påtändt, hade nått sitt slut, hvarföre jag bland de för mig dock obekanta passagerarena började se mig om efter sällskap eller åtminstone sysselsättning.

Redan å Aura station hade vi resenärer i vagonen erhållit förstärkning af en karl och en qvinna, — man och hustru, såsom jag tillfälligtvis erfor. Dessa personer

började af en ganska egendomlig anledning ådraga sig min uppmärksamhet. De voro båda unga, i besittning af ett hurtigt utseende och särdeles ordentligt, ja, för att tillhöra allmogeklassen, dertill de, enligt hvad hela deras uppträdande utvisade, måste räknas, nästan fint klädda. Icke så mycket dervid, som ej egentligen vid en annan omständighet hade jag fäst mig, en omständighet, uppresande sig icke mindre kraftigt emot mannens friska utseende, än mot hustruns synbarligen välvilliga sinnelag. Jag hade nemligen iakttagit huru den förre upprepade gånger med känsla af olust och illabefinnande fört handen emot sitt hufvud samt huruledes den senare eller hustrun, utan att tyckas hysa deltagande för mannen, hvarje gång nämnda manöver förnyades intagits af en, på sätt jag måste uppfatta saken, högst besynnerlig glädtighet. I hopp att komma på det klara med denna mysteriösa sak, inlät jag mig i samtal med det unga hjonelaget och slog mig till den ändan ned på en bänk gent emot den, hvarpå de personer, dem jag sålunda önskade utforska, innehade plats.

Mina grannar voro ganska meddelsamma. Jag underrättades, bland annat, derom att mannen var rättare å en större egendom invid savolakska gräusen och att han nu stod i begrepp att hemföra sin maka, med hvilken han föregående dag firat bröllop uti hennes hem i Eura socken.

De upplysningar, mig meddelats, voro dock icke af art, att bibringa mig ens ringaste kännedom rörande det, som sporrade min nyfikenhet. Jag beslöt derföre att gå

rakt på saken och frågade om ej mannen, hvars egendomliga rörelse med handen jag tillkännagaf mig hafva bemärkt, trots sitt friska utseende led af något kroppsligt ondt.

Genom detta spörsmål tog jag i bokstaffig mening ordet ur munnen på den tillfrågade. Han sade sig verkligen känna stark ömhet i hufvudet, så mycket märkvärdigare, som han aldrig förut erfarit symtomer deraf. Af detta och hvad öfrigt han uppgaf, förstod jag att han dittills endast mekaniskt aktgivit å sitt tillstånd och att han derom ej kommunicerat sig med hustrun. Men tillika fann jag att munterheten hos den sistbemälda ånyo framträdde, om möjligt i ökad grad, hvarföre jag begynte ana, att den unga qvinnan var i besittning af lösningen till gåtan. Jag misstog mig ej heller. Ty till icke ringa förvåning för mannen förklarade hon sig till punkt och pricka känna orsaken till hans illabefinnande. Och sedan hon lofvat beskrifva huru med saken sig förhölle samt mannen och jag påtåndt hvardera vår cigarr, vidtog hon sålunda:

“Såsom Pekka redan berättat, försiggick vårt bröllop i går. Herrn får dock ingalunda tro att mina föräldrar, hvilkas enda barn jag är, njuggt nekat att bekosta bröllophögtidigheternas vidare fortsättning. Orsaken dertill att de så snart togo ände, ligger blott deri, att Pekka under nu herskande bråda arbetstid tillåtits att endast för några få dagar lemna sin husbondes tjenst.”

“Så svårt hade jag att slita mig lös från stället“, bekräftade Pekka, “att jag nästan mot husbonds vilja företog färden. Men hvad kunde jag annat göra, än resa?”

“Förstås, förstås!” medgaf jag, “vid vigseln går ju ej an att för sig ställa ombud.”

“Men denna brådska icke blott förorsakade bröllopets snara slut, utan hade äfven verkat dertill, att Pekka fick ytterst sent afresa från sitt hem, — från vårt hem, rättade den unga qvinnan med en varm blick på sin man, — hvarigenom inträffade, att han anlände till bröllopsgården endast en timme förr än vigseln var utsatt att försiggå, och efter det han hela föregående natt varit oafbrutet i rörelse.”

“Sannolikt hade jag ändå fått tid att sofva ett par timmar, i fall jag haft hjerta att pådrifva skjutshästarna under den del af färden, då sådana begagnades“, inföll mannen.

“Ja, ser herrn, Pekka är så snäll mot kräken. — Men för att komma till saken, så hvad var väl naturligare, än att gubben min vid framkomsten skulle känna sig trött och sömnig?”

“Icke ett grand sömnig; eller kanske visade jag mig sådan i dansen?”

“Ånej, ty ifrån klockan 2 på dagen, då dansen vidtog, till klockan 2 på natten, då bröllopet slutades, var Pekka den första och sista i hvarje dans. Men sedan gästerna väl afrest, blef det slut med Pekka.”

“Rakt slut”, tillstod mannen, en smula förlägen.

“Så slut att han, i samma ögonblick vi lade oss till sängs, somnade in och låg der som en sten.”

“Icke var ju det förunderligt?” anmärkte jag medlande. “Och icke ville den snälla bruden missunna sin trötta man hvilan?”

“Visst icke, ehuru jag hade önskat, att Pekka före sitt insomnande med riktigt klarvaken blick tagit i ögnasigte vår fina bädd. Vet herrn, vi hade riktigt broderade lakan och dynvar!”

“Åh!”

“Och så hade jag broderad nattmössa på hufvudet.”

“Åh!”

“Jaha, just som en herrskapsbrud. Men medan jag nu låg der mellan de fina lakanen, tänkande på vår framtid och föresättande mig att alltid vara en snäll och trogen hustru, begynte slutligen också jag känna mig sömnig. Innan jag dock tillslöt ögonen, upplyfte jag handen och strök till ett godnatt, sakta och lätt, min sofvande gubbes hår.”

Härintills hade jag knappast fäst mig vid den unga bondqvinnans utseende. Men längre kunde jag ej undgå att finna det hon var i besittning af särdeles intagande yttre. Och till den friskhet samt det naturliga behag, hvaraf hennes väsen var öfverstråladt, slöt sig nu för det ögonblick, då hon omtalade huru mannen fått del af hennes ömhetsbetygelse, ett nästan innerligt uttryck, beledsa-

gadt af varm skiftning i de djupblå ögonen. Huru föga liten och fin den hand, som sålunda hade smekt den invid mig sittande mannen än var, kunde jag knappast undertrycka en viss känsla utaf afund. Jag tror det var med någon kyla i rösten jag eftersade: "hon strök således mannens hår?"

"Ja, och det utan att behöfva vända mig eller ålägga mig annan rörelse i sängen, än att nätt och jemt upplyfta handen. Herrn skall nemligen veta, att hos oss bönder i Eura förekomma tvåmansängar, hvilka äro, icke dubbelt bredare, utan dubbelt längre än enmansängarna, hvarföre de i en sådan säng sofvande personerna befinna sig, ej bredvid, utan efter hvarandra, stödjande, så vida de båda hufvudduddarna äro bäddade å midten af sängen, fötterna mot hvardera gafveln deraf. Med denna beskrifning har jag nödgats besvara herrn, emedan just sängens egendomliga beskaffenhet medverkade till framkallandet af Pekkas, som jag emellertid förvisso vet, snart öfvergående opasslighet."

Härvid afspeglade sig i den unga qvinnans drag återigen det skalkaktiga uttrycket, denna gång dock uppblandadt med synbar oro.

"Efter det jag på omnämnda vis", fortfor berätterskan, "tagit godnatt af min gubbe, tillslöt jag ögonen. Ännu såsom vaken begynte jag drömma, vet herrn, så kära, kära, drömmar. Jag såg mig i mitt nya hem, hvilket jag alltid sökte hålla snyggt och fint. Angelägen som jag var att beträffande verksamhet söka efterlikna

gubben, sysslade jag ständigt, än med mattillredning, än med handarbete och än åter med vården om våra kräk — vet herrn, vi ha vår egen präktiga ko, två får, en gris och några höns. Om qvällen sedan Pekka, trött af sitt ansträngande arbete, inkommit i vår lilla stuga, sjöng jag för honom vackra, finska visor, medan brasan flammade i spiseln och spinnrocken muntert surrade. — Kännande mig så glad och lycklig, under det jag hängaf mig åt dessa drömmar, begynte de omsider blifva allt otydligare och jag nalkades allt mer det fullständiga inslumrandet, då i ett nu jag rusade upp, yrvaken och uppskrämd af en ryslig skräll.

“Jag förstår“, inföll jag, “byns gossar och flickor hade företagit sig att, det unga paret till heder, salutera med kanon.“

“Nej, nej!“

“Jaså, med vanligt skjutgevär.“

“Ånej nog var det Pekka —“

“Hvaba!?“

“Ja Pekka som började snarka.“

“Så säga människorna,“ intygade mannen, nästan skamflat, “att jag brukar snarka obarmhertigt hårdt.“

“Som sagdt, blef jag i förstone riktigt dugtigt uppskrämd. Sedan begynte jag dock finna saken mera rolig och tog mitt parti samt försökte ånyo insomna. Nu var det dock rakt slut med soflusten och, hvad värre var, äfven de goda, kära drömmarna hade flyktat bort. Snark-

ningen, endast snarkningen upptog mig; med eller mot min vilja måste jag oafbrutet lyssna derpå, och sålunda förlöt en god stund. Då kom det mig före, att jag borde försöka få den våldsamma snarkningen att afstanna, och under uttänkande af medel i detta syfte intogs jag plötsligt af en stygg tanke.“

Medan min feminina granne talade senaste ord, hade det skälmskt glädtiga i hennes ansigtsspel helt och hållet försvunnit och oron, den felande tillfredställelsen, deremot framträdte i allt märkbarare grad. Med en viss ångestfull beklämning fortfor hon:

“Icke var det ändå af stygghet, som jag beslöt att försöka det medel, som äfven oförtöfvadt af mig anlidades, utan nog tyckte jag att saken var helt lustig och nästan endast sådan har jag i min tanklöshet funnit henne allt hittills. Men sannolikt skulle jag ändå icke hafva kommit att så oförtrutet förgå mig, derest ej sjelfva läget i den olycksaliga sängen förledt mig dertill. Allt nog, för andra gången flyttade jag handen öfver till min gubbes bädd, uppsökande åter hans hår, men ack“, tillade berätterskan med stegrad ångest, “denna gång icke för att smeka, utan —“

“Aha!“ afbröt jag halfhögt och inseende allt, men nu åtminstone icke erfarande någon afund.

“Aha!“ utbrast äfven mannen, under det han gjorde stora ögon och förde handen mot sitt ömma hufvud.

“Nåväl“, fortsatte den unga qvinnan, medan orden tycktes vilja stocka sig i hennes strupe, “hvad behöfver jag väl närmare förklara saken, eftersom man ändå så väl förstår den; mot min egen snälla gubbe blef jag riktigt obeskedlig, hård. Åsyftad verkan nteblef emellertid icke, i det snarkningen upphörde. Men just då jag, helt tillfreds med mitt dumma påhitt, trodde mig skola få njuta frukten deraf, dånade det åter till och jag underlät ej, otålig som jag blef, att om igen göra mig skyldig till det sjelfsvåldiga beteendet, hvarmed fortfors, så när som på de tysta mellanstunderna, ända till långt fram på morgonen, då Pekka stackare ändtligen vaknade. Ja, egen gubbe, så elak har jag varit! Nog tror jag ändå, att jag redan förut skulle hafva kommit till besinning, om jag blott haft tid att närmare tänka på saken. Men sedan nu till och med den främmande herrn fäst sig vid ditt lidande, inser jag riktigt huru illa jag handlat. Af uppriktigaste hjerta“, slutade den numera fullt snyftande qvinnan, “ber jag derföre dig om förlåtelse. Och fastän jag icke alls betviflar, att du utan alla förbehåll villfar min bön, så hoppas jag dock, det du tillåter mig att med någonting mycket svårt få försona mitt fel.“

Inseende att saken hunnit till den punkt, då främmande inblandning vore olämplig, reste jag mig upp och intog plats å en annan bänk i kupén. En viss oro beträffande den ångerfulla maken kunde jag emellertid icke undertrycka. Vid det hon nemligen i sin explikation hun-

nit så långt, att det visat sig, hvori orsaken till mannens illabefinnande låg, hade den sistnämnde, ehuru visserligen så sakta att jag blott otydligt förnummit det, till sitt ofvanciterade uttryck fogat någon barsk kompliment om "Kaisu perkele", eller något ditåt. Mina farhågor mot-sades dock af den förorättades fryntliga utseende och den glädtigt uppslupna blick, hvarmed han i sin tur mötte sin hustrus tårfyllda ögon. Efter en stunds tystnad tog han med skämtsam röst till ordet:

"Utan tvifvel är mitt hufvud ganska sjukt och lika visst önskar jag få det friskt igen. Då det nu är du, som vållat opassligheten, och jag vet, att man bör söka bot, der man fått sot, så ålägger jag dig, att på ögonblicket fördrifva det onda genom att fortsätta den nattliga behandlingen." Och härvid böjde han sig fram, tillbudande hustrun ett af långt, böljande hår betäckt hufvud.

Och den unga qvinnan omslöt med sina båda händer det framsträckta hufvudet, kysste och fuktade det med sina tårar samt ropade, ömsom gråtande och ömsom skrat-tande:

"Visste jag inte, att Pekka är snäll; ser herrn, visste jag det inte."

II. Bror Manne.

Trött och ruskig sträckte jag på mig i kupén. Till och med det beqvämaste frambefordringsmedlet, resa å jernväg, kan slutligen, då det under en hel lång november-natt anlitas, komma att kännas besvärligt. Mitt sällskap under de två sista distanserna, en äldre fru och hennes växande dotter, hade ej heller varit egnadt att för mig förkorta nattens längd. Den förstnämnda hade med beundransvärd pligtstrohet mot Morfeus sofvit och snarkat hela tiden, — snarkande tror jag att hon stigit in i kupén — medan åter flickan på ett ganska tröttsamt vis befunnit sig i jemn oro, än granskande piraternas innehåll, än befrående sig från något plagg, än påtagande ett sådant och än slutligen ställande till modern hvarjehanda förfrågningar, icke mindre outtröttligt för det de regelbundet, ehuru ju af begriplig anledning, blefvo obesvarade. När tåget omsider stannade vid det uppnådda stationshuset, var det fördenskull med känsla af lättnad som jag fann, att mina reskamrater icke vidare ärnade fortsätta färden.

Ensam blefven tittade jag nyfiket ut genom kupéfönstret, för att efterse hvad för slags sällskap mig derefter skulle bestå, och vid skenet från de å perrongen brinnande lyktorna fann jag, att en korpulent man med rödmosigt ansigte genom vimlet armbågade sig fram i riktning mot den kupé, der jag innehade plats. Mannen,

som pratade oupphörligt, — för sig sjelf eller åtminstone utan att afvakta andras svar — egde allt annat än trefligt utseende och sakta mumlade jag: "måtte blott ej hafva fallit ur askan i elden!"

"Å jefveli, så fint! Har aldrig förut stoppat nosen i tocken här kabyssa, ha, ha, ha! Har förut hållit till godo med tredje klassens kärra, men skall en gång slå på bud: "Högre opp, sa' katten i luftballongen," ha, ha, ha!"

Rösten, hvarmed dessa fadda ord af den i kupén inträdande mannen uttalades, gjorde å mig ett eget intryck. Menniskans röst är i allmänhet mindre underkastad förändring, än hennes utseende. Medan det senare understundom ända till oigenkännelighet ombildas af åren, sjukdomar, utsväfningar m. m. plägar deremot röstens betoning bibehålla sig mer eller mindre densamma. Utan att igenkännas hade äfven här den främmandes ansigtsdrag halkat förbi min blick, hvaremot hans talorgan hos mig upplifvat hågkomsten af längesedan flydda dagar.

Under min studietid vid universitetet fans bland kamraterne en yngling med lycklig begåfning och särdeles gladt, oförargligt sinnelag. Men denne unge man, som hette Magnus Rand, saknade karakterens fasthet, hvarför utan intellektuel och sedlig förkofring alltid göres beroende af slumpen. Och uti förevarande fall hade slumpen ej varit lycklig! Den stackars liflige gossen råkade ut för mindre väl kvalificerade kamrater och alltför snart visade det sig att binamnet, hvarmed han i studenternes kretsar,

till en början oskyldigt nog, blifvit utmärkt, var väl förtjent. "Manne ranten", såsom han kallades, var ständigt med om upptåg och "vift", utan att stort befatta sig med boken; och efter att hafva i några år bortplottrat tiden jemte egna eller andras penningar, lemnade han högskolan, utan att man rätt visste hvart han tagit vägen: han hade, för att begagna det qvicka uttryckssättet, "försvunnit genom en bakport." Men nu, denna kulna november-morgon, träffade jag oförmodadt här i jernvägskupén den forne studiekamraten, synbarligen ganska depraverad samt med dofter af bränvin och snusk förpestande atmosfären i vagnen.

Efter att hafva öfverlagt med mig sjelf, huruvida jag ej borde för reskamraten ignorera min person, förkastade jag denna tanke och sade, framräckande min hand: "god morgon, bror Manne!"

En pipsugga, som den tilltalade fasthöll med venstra handen, lät han vid dessa ord nedfalla å vagnsgolfvet, under det han mekaniskt framräckte den högra och hviskande eftersade: "god morgon, bror Manne."

På samma gång det visade sig, att jag icke var igenkänd, fann jag att jemväl här rösten, min röst, hos Manne-stackare anslagit minnets strängar.

Efter ett ögonblicks paus bifogade jag: "du mins ju vår studenttid?" hvarvid reskamraten utropade: "ah, jag mins, jag mins, jag känner igen dig; men det är lång tid, det är mycket lång tid sedan vi råkats!"

Dessa ord uttalades med allvarlig, nästan ångerfull betoning. Känslan af skuld och ansvaret för ett förfeladt lif tyckes understundom gripa till och med den mest förderfvade. I hopp att jag ändå endels misstagit mig i fråga om bror Manne's sedliga och moraliska tillstånd, bad jag honom förtälja ett och hvarje ur hans lif under senast framfarna fjerdedels sekel.

“Berätta sina öden, göra sin lefvernesbeskrifning,” utbrast den tilltalade, på en gång återfallande i den råa liknöjdhet, hvaraf hans första uppträdande burit stämpel. “Må ske. Man har minsann ej lefvat så fasligt enformigt heller, nej, nej; försökt sig litet här och litet der, si “variatio delectat“, ha, ha, ha. Varit tingsbiträde, sockenskrifvare, skolmästare, pluggat vett i dumma pojkar, ha, ha, ha. Har också upplefvat ett och annat roligt i verlden; skall muntra opp bror gulle med berättelse derom“.

Och nu vidtog en den infamaste historia, hvälvande sig omkring dryckenskap, osedlighet och slagsmål. Ack, huru gerna hade jag ej utbytt närvarande sällskap mot den sofvande frun och hennes snälla flicka! Snart afbröt emellertid berättaren sig sjelf, i det han upptog och begynte istoppa pipsnuggan under förklaring, att berättelsen, sedan pipan väl var i munnen, komme att löpa så mycket ledigare. Mina luktorganer skulle således ännu på köpet måsta pröfvas sannolikt af den gröfsta bondtobak.

Tröstlöst tryckte jag in mig i ett hörn af kupén och tillslöt ögonen; sömnen började tynga mitt sinne.

Det jemna framskridandet, den genomvakade natten, den tunga novemberluften, allt detta bidrog att göra mig mottaglig för hvilan, som dock föga skulle komma mig till del. Emellertid njöt jag några ögonblicks ro. —

— — —
Då begynte omsider kupén att fyllas af tobaksrök. Men denna rök doftade ju icke oangenämt och den var ej heller för mig främmande, ty det var "vapnets" väl kända och omtyckta lukt. Jag uppslog ögonen för att öfvertyga mig derom, att ej någon obegriplig metamorfos försiggått i kupén. Intet trolleri hade dock egt rum; samma bror Manne satt fortfarande gent emot mig. Men morgonen hade skridit fram, och det allt mer gryende dagsljuset tillät mig nu att fullständigare uppfatta den forne universitetskamratens person.

Och genast vid första ögonkastet fann jag, att mina föregående iakttagelser skulle måsta i väsentlig mån modifieras. Fetlagd och rödbrusig var väl min granne; men han led icke af sådan pussighet, som tyder på utsväfningar, utan var i besittning af detta goda hull, som den med helsa begåfvade vanligen plägar vid mognare ålder bekomma, hvarutom hans lugna anletsdrag ingalunda röjde den enerverade drinkaren. Förvånad utsträckte jag min granskning till reskamratens klädedrägt, och jemväl dervidlag visade det sig, att jag bildat mig en icke mindre oriktig mening. Ty om också ej någon lyx mötte min blick, så behöfde den ej heller bevittna osnygghet; bror Manne

bar ju en habit, förträffligt anstående hvarje omtänksam, dugtig landtjunkare, ja sjelfva den af mig så nonchalant affärdade pipsnuggan befans vara en respektabel, silfverbeslagen sjöskumspipa, ehuru försedd med mera oansenligt skaff, påtagligen för att tillgodose beqvämlighetens fordringar under resan. Beträffande slutligen de omordade generande dofterna, så hade äfven i detta afseende öfverdrift egt rum. Det, hvilket jag stämplat såsom snuskodör, var ju i sjelfva verket endast den ifriga tobaksvännens egendomliga, väl förnimbara lukt, och bränvinsoset åter — nå ja, lilla supen för den, som bittida en kulen november-morgon måste begifva sig ut på resa, är ju rent af nödvändig.

Min tillfredsställelse i anledning af dessa beriktigande upptäckter var dock icke ogrumlad, emedan de omfattat endast reskamratens yttre uppträdande och jag visste att detta, ehuru ofta afspeglande människans karakter ochandel, likväl understundom i väsentlig mån afviker derifrån. Med det uppriktiga deltagandets oro afvaktade jag därför, hvad bror Manne vidare kunde hafva att anföra. Hade jag, vilseledd af mitt dåliga lynne, ur skef synpunkt uppfattat hans föregående meddelande? Då emellertid berättaren, som ifrigt sög på sin pipa, icke syntes vara böjd att afbryta tystnaden, tog jag sjelf till ordet:

“Af hvad du omtalat, tycker jag, uppriktigt sagdt, att lefnadstonen inom den krets, der du omedelbart efter

skilsmessan från universitetet rörde dig, var temligen sjelfsvåldig.“

“Mycket sjelfsvåldig,“ medgaf Rand i sin egendomligt lifliga, nästan brådskande ton. “Men den teckning jag påbörjat af tingslifvet i en domsaga, hvilken, i anseende till ordinarie domhafvandens ålderdom och sjuklighet, i många år hade skötts af vikarier och vid ifrågavarande tid förvaltades af en erke “hulivili“, synes hafva intresserat dig så litet, att du ej ens fäst dig vid mina uttryckliga protester. Jag upprepar derföre, att dårskaper, till och med då ungdomssinnet åt dem förlänar en viss rolig anstrykning, alltid böra strängt bedömas och att den ogillande domen måste blifva skarpare i samma mån extravaganserna, såsom icke sällan här var fallet, öfvergå i laster och råhet. Också skulle mitt ifrågavarande sysslande hafva afbrutits, såframt ej med tiden inom domsagan inträffat förändring i regementet och på samma gång förändring i regimen. Emellertid kan jag försäkra, det jag aldrig deltog i kamraternas utsväfningar, ty af dumheter“, bifogade berättaren, hvars drag härvid beskuggades af ett mörkt moln, “hade jag haft nog under studenttiden “

“Du finner således“, utropade jag gladt anande att den gamle vännen blifvit räddad från förderfvet, “det din tidigare ungdomsålder kunnat af dig på ett bättre vis användas?“

“Huru skulle jag ej finna det;“ inföll Rand, förvånad öfver frågan.

“Jag kan dock ej neka, att jag spårar ganska betydlig motsägelse i dina senare uppgifter, jemförda med hvad du i början af detta sammanträffande yttrat. Ty ehuru jag förstår, det du, under ändrad lefnadsvandel, omsider samvetsgrant använt dina krafter, så kan jag å andra sidan af din vacklande och åtminstone delvis alltför oansenliga verksamhet, knappast undgå att draga den slutsats, det du ändock låtit komma dig en viss ostadighet och lättsinnighet till last“.

“Du har ju redan lefvat ganska länge“, inföll Rand förebrående, “men synes ej hafva förvärfvat dig den erfarenhet, att alla uppgifter här i verlden icke få tagas så alldeles efter ordalydelsen. Må jag derföre, i stället att fortsätta en för dig och, jag tillstår det gerna, icke mindre för mig sjelf misshaglig teckning, enligt din önskan framställa hufvuddragen af mitt lif under de många senast framfarna åren.“

“Sedan såsom nämnts omsvängning af sedvanorna hos tingspersonalen egt rum, började jag finna mig rätt väl. Det trägna arbetet, hvilket så skarpt kontrasterade emot mitt föregående sysslolösa lif och som med afseende å samma arbetes art — det var icke renskrifning, utan protokollsuppsättning jag verkstälde — tvang mig att utan återvändo tillämpa logisk följdriktighet, utöfvade ganska fördelaktigt inflytande å mina derintills föga ansträngda andliga förmögenheter och erinrade mig om betydelsen af regelbundenhet. I fem års tid sysselsatte jag mig uteslu-

tande såsom häradsrätts biträde och sakkörare samt lyckades derunder hoplägga en liten sparpennning. Sedermera köpte jag en possession å landet och begynte, med öfvergifvande af alla judiciela värf, ifrigt omfatta jordbruket, äfvensom jag vid sidan deraf påtog mig hvarjehanda kommunala sysslanden. Just dessa sistnämnda afsåg jag med omtalandet af mina funktioner såsom "sockenskrifvare" och "skolmästare". Efter förmåga sökte jag nemligen befordra kommunens såväl ekonomiska angelägenheter, som intellektuella intressen, och till gagn för de sistberörda lyckades jag genomdrifva organisationen af några skolor för folkets barn, — egentliga folkskolor i den utsträckning närvarande tid snart sagdt å hvarje trakt af landet har att uppvisa förefans, som kändt, ej ännu för par decennier tillbaka. Men till intimare personligt deltagande häri skred jag ej. Detta säger jag dock icke", tillade Rand i en ton, som gjorde att jag kände mig träffad af orden, "derföre, att jag skulle anse något slags nyttigt arbete i och för sig "oansenligt", utan helt enkelt af skäl att jag håller före, det den med förnuftets företrädesrättighet begåfvade människan, oberoende af beqvämlighetens kraf och vanan, bör använda sin verksamhet på ett för det allmäna och individen sjelf så gagneligt vis som möjligt. — Men under mitt ifriga pratande har ju pipan slocknat; jag hoppas att bror tillåter mig utkrassa och ånyo istoppa densamma, innan meddelandet afslutas."

Medan Rand upptogs af sysslandet med sin pipa, mönstrade jag honom ännu en gång med strängt kritiska blickar. Och jemväl nu vid det fulla dagsljuset bestod hans trefliga, kraftfulla gestalt granskningen. Dock förefans här en särdeles märkelig omständighet, den jag, sinnad att efterfölja hans egen öppenhet, icke ärnade underlåta att framhålla.

Innan han ännu hunnit vidtaga, sade jag derföre:

“Glädjande företeelser, visande att depraverade personer upprättats, saknas väl icke. Men vanligen hafva sådana personers yttre förhållanden endera antagit gynsammare gestaltning eller ock bibehållit sig oförändrade, hvarigenom de goda föresatsernas realiserande antingen underlättats eller åtminstone icke försvårats. Ett fall, ett enda, känner jag dock, dervid upprättelse egt rum, oaktadt motsatsen till det antydda förefunnits, och detta fall berör ingen annan än dig, min bror. Ty du, som under vistelsen vid högskolan, derifrån så många sedligheten stärkande och det osedliga motverkande impulser utgå, likafullt lät komma dig till last ett — förlåt mig — förnedrande sjelfsvåld i lefnadsvanorna, blef deremot, efter att hafva slutit dig till en åt rå njutningslystnad hemfallen omgifning och medan du lefde i en ställning, hvori arbetet erbjöd enda lockelsen från de lägre retelserna, i detta ogynsamma läge samt oaktadt ditt eftergifvande sinnelag i stånd att bryta med det forna lefnadsättet och energiskt vända orgierna ryggen! Huru skall detta fenomen förklaras? Jag tillstår, att om jag

icke vore så pigg och vaken, som jag för tillfället är det, samt om jag icke såge dig sitta der, helt lifslevfande och präktig, så skulle jag rakt tro mig vara i drömmarnas rike.“

Rand log, gladt och godt. “Dina dubier“, sade han, “förvåna mig icke; men ehuru jag insett, att de skulle uppstå, har jag härintills uppskjutit att beröra de omständigheter, som skola afslöja saken, ty — “socker på botten“, min bror.

Djupt otillfredsstäld med mig sjelf och besluten att inslå en annan stråt, lemnade jag universitetet och hufvudstaden samt begaf mig till den främmande ort, der jag sedan i fem års tid uppehöll mig och der mina antecedentia till en början voro okända. Men med den sjelfkänedom jag egde, var jag ej vid gladt mod. En och annan gång förut hade jag gjort goda föresatser, men — saknat kraft att hålla dem! Jag visste derföre ej, om det icke nu kunde gå på samma vis. Och känslan af min svaghet påtryckte hela mitt väsen en prägel af beklämning, af nedslagenhet, som, eljest främmande för min natur, gjorde mig föga i stånd att bidra till andras trefnad. Af detta skäl eftersöktes ej heller den sorgbundne, unge mannen, utan fick han med sin svaghet och sin fruktan förblifva ensam. Ej dock alldeles ensam! Ty ändå ett menskligt väsen, nej en engel i mennisko, — i qvinnohamn drog sig icke kallt undan den staplande. Och detta milda väsen, som icke kunde ana till beskaffenheten

af den olycka, hon instinktligt funnit att här tyngde, sökte lindra den lidandes tillstånd. Deltagandet kändes så godt, och under inflytelse deraf började hos mig uppspira lefnadsmod och hopp, men också — den varmaste bøjelse! Och när den af de flesta andra samt kort förut nära nog äfven af sig sjelf öfvergifne fick veta, att hans känslor voro besvarade, så var det väl glädje eller var det smärta han då erfor?!

Smygande rykten, beträffande mitt förra lefnads sätt, började omsider genomkorsa orten, och snart låg hela mitt förgångna lif blottat inför henne, som jag ej haft mod att underrätta om mina fel och föresatser. Känslan, hvarmed jag emottog hennes meddelande om det hon förnummit och frågan, om det vore sant, glömmar jag aldrig. Och lika litet glömmar jag huru hon, efter att hafva undfått del af min öppna bekännelse, derunder blodet alltmer flydde från hennes ädla anlete, allvarligt förklarade, det hon ville icke blott älska, utan äfven högakta! Förkrossad afvaktade jag min dom och domen lydde på — brytning, tills vidare, men vid första skynt af återfall, för alltid. Den omnämnda fem års perioden utgjorde min prøfvotid; jag bar den gladt och bestod profvet. Hoppet, vissheten om den ljufvaste belöning hade stärkt mina krafter så, att jag med lätthet genomförde det, som kort förut synt mig erfordra en Simsons styrka och som ingifvit mig de dyst-raste farhågor. — Och häri finner du förklaring till de omständigheter, hvilka för dig framstått så obegripliga.“

“Du är således gift?”

“Ja visst, gift med den förträffligaste, den trognaste bland kvinnor.”

“Och ditt äktenskap har välsignats med barn!”

“Ja visst, ja visst! Någon tid efter det vårt fjerde, eller femte eller sjette barn — jag mins ej så noga hvilket i ordningen — skänktes åt oss, underrättade jag i en förtrolig stund min hustru om upptäckten, att för mycket har egenskapen, att vara för mycket. Men icke dess mindre emottog jag med stormande jubel hvarje följande planta. Och nu, min hjertans bror,” fortfor den liflige, upprymde mannen, i det han fattade min hand och reste sig upp, “skola vi helsa på denna förträffliga kvinna och hennes två äldsta barn, ett par präktiga exemplar må du tro; dessa mina kära äro mig följaktiga å färden och befinna sig i bredvid varande kupé.”

Ehuru jag i allmänhet, under det bantåget ilar fram, högst ogerna har lust att genom förflyttning från en kupé till en annan utsättas för surprisen, att till följd af ett snafvande blifva krossad till gelé, måste jag dock vid ifrågavarande tillfälle öfvervinna min motvilja och uttaga de otrefliga stegen, beherskad som jag var af en brinnande nyfikenhet att få lära känna den kvinna, som åstadkommit underverket att till en aktad och aktningvärd samhällsmedlem ombilda den svirrande, eget och andras förtroende saknande stackaren. Jag insåg, att denna kvin-

na måste besitta mycken godhet, mycket förstånd och tålmod, med ett ord hög moralisk förträfflighet.

I nästa ögonblick befann jag mig i närheten af bror Mannes maka och hans två barn. Men huru ifrig jag än var att få göra mina iakttagelser, blefvo bemödandena i detta syfte till god del paralyserade af en egen, obegriplig tröghet. Vål uppfattade jag de skumma kon-
turerna af ett medelålders, stilla fruntimmer, af en lång, rask student, af en ung flicka, befinnande sig i detta betydelsefulla mellantillstånd, då barndomen och jungfruligheten strida om väldet. Men då jag i det äldre fruntimmers drag sökte spåra uttrycket af dessa höga egenskaper, dem jag visste att hon måste besitta, då jag, efter att hafva skådat huru jungfrubarnet obeskrifligt hängifvet tryckte sina mjuka läppar emot faderns grofva hand, med den till åren komne vännens rätt ville utsträcka min egen hand, för att smekande stryka hennes silkeslena lockar, då jag slutligen, likaledes med den äldres rätt, ärnade till den unge mannen ställa några välmenta ord i fråga om världsvimlets farligheter, dem han kanske öfvermodigt underskattade, — då jag ville allt detta, kunde jag intet deraf. En blytung känsla hade lagt sig öfver mitt sinne och min person, förlamande mina iakttagelser och bemödanden. Endast det sistberörda sträfvandet måtte hafva varit något mera skönjeligt, ty om igen öfverfor den dystra skuggningen bror Mannes drag: för andra gången hade

han gripits af känslan att hafva lättsinnigt förspilt en dyrbar tid.

Förtretad på mig sjelf sökte jag reda betydelsen af den mäktiga passivitet, som så plötsligt öfvermannat mig; men detta bemödande lyckades lika litet, som ansträngningarna att bryta förtrollningen. Deraf omsnärjdes jag tvärt om allt mer, tills slutligen allt tedde sig i ett brokigt virrvarr, hvari pappa Rand, hans förträffliga maka, den hulda flickan och den käcke studenten helt och hållet antogo dragen af obestämda dimfigurer. — — — —

I detsamma ljud lokomotivets skarpa hvisselpipa och tåget stannade. Jag rusade upp, gnuggade mig i ögonen och frågade, förvånad öfver att ej i kupén återfinna Rands maka och barn: "men, din förträffliga hustru, dina älskärda barn?"

"Käring och kläppar!" skrek den tilltalade med en röst, som lik ett uddhvasst vapen skar mig genom lifvet. "Käring och kläppar, ha, ha, ha. Tacke f—n om man orkar draga fram sig sjelf. Om käringbestyret har du drömt, sjusofvare, der du suttit så beqvämt uppkrupen i vagnshörnet, och till på köpet har du kanske inte hört slutet af min oförlikneliga historia. Två omständigheter måste jag derföre derutur upprepa; den ena, att Viinikka Maja var en s—ns vacker flicka, och den andra, att den der Filpula Heikki, som hade lust att korsa mina planer, fick sig ryggtflan full med stryk, ha, ha, ha, — ha, ha, ha."

Och han, hvars hela erbarmliga varelse första vindpust syntes kunna bortsopta från lifvet, lät sålunda sitt ihåliga skratt skalla vid tanken på den kroppsliga smärta han uppgaf sig hafva tillfogat en annan.

Ja, Rand stackare hade rätt; hela den glada metamorfos, som på omtaladt vis skulle med honom hafva försiggått, blef beklagligtvis reducerad till produkten af en dröm! Sömnens milda genius hade tillslutit mina ögon och, befriande mig från obehaget att åhöra lättfärdigt sladder, visat hvilken riktning ett olyckligt lif under förändrade förhållanden möjligen kunnat taga. Under beredelsen att lemna kupén, hann jag egna blott en flygtig deltagandets tanke åt det sorgliga förhållandet, att just de lifliga, lyckligt lottrade naturerna, hvilka kunde till mognad bringa de rikaste frukter, i stället så ofta under seglatsen på lifvets bölja gå i qvaf, samt låta vid denna tanke sluta sig reflexionen, att då gryende förfall, såsom stundom händer, med olämpligt, skadligt öfverseende bedömes, många måste göras ansvariga för en endas fel.

Sedan jag med ett: "Guds frid!" tagit farväl af min reskamrat, hastade jag bort. Angelägen om att så mycket som möjligt tillintetgöra det plågsamma intryck, jag emottagit, samt medveten af födans reglerande inflytelse, ärnade jag å stationens restauration tillgodose mina materiella behof. Härom hade jag vid utgåendet ur kupén för mig sjelf mumlat några ord. Men hvem som hört och upptagit dessa ord kunde jag icke betvifla. Ty just i be-

Gamle Sifferthal.

1. Kamreraren och hans närmaste.

På åsen nära stranden af det stora insjövattnet ligger Kallio gård. Det propra karaktershuset, de många och väl underhållna öfriga byggnaderna samt det betydliga området af tillydande odlad mark öfvertyga besökande derom, att possessionen är anseelig och egaren förmögen. En mängd omständigheter gifva derjemte vid handen, att husbonden å stället med penningtillgång förenar ordnings- sinne och kraft. De pryðligt målade husen, de sandade gångarne å gårdsplanen och i trädgården, de väl under- hållna staketen och gärdesgårdarna, de omsorgsfullt dikade egorna, — allt vittnar fördelaktigt om den hand, som här har att styra och ordna. Också ställets natur är tillta- lande och står i samklang med de af människohand fram- bragta företeelserna. Då likvisst till och med den safti- gaste penna har svårt att åskådligt i beskrifning återgifva naturens skönhet, skall försöket att skildra Kallios fågning minst vedervågas af den svaga hand, som upptecknar denna

lilla berättelse; försäkras må endast, det ifrågavarande trakt ej är ovärdig att intaga en framstående plats bland landets många skönhetsperlor.

Borde man nu af de å stället boende personernas i yttre afseende gynsamma lefnadsförhållanden bilda sig en föreställning om den grad af lycka de åtnjöto, så hade man anledning att tro, det allt här varit på det förträffligaste bestäldt. Lyckligtvis saknar berörda måttstock dock allmän tillämplighet. Ty till varning för alla dem, hvilka uti fördelaktiga yttre skiften och särskildt det timliga godas öfverflöd spåra källan till livets lycksalighet, samt till tröst och uppmuntran för dem, som med förnöjsamhet njuta af det ringa, visar erfarenheten, att sann lycka säkrast uppspirar dels ur människans eget harmoniska inre, dels ur det kärleksfulla förhållande, hvari hon står till sin omgifning. Och bekräftelse derpå, att friden och lyckan icke alltid gästa hos den med rikedomens häfvor ymnigt begåfvade, erhålla vi snart, då det skall visas, att man å Kallio, den härliga nejden och det rika bordet till trots, njöt allt annat än lycka.

Egaren till gården, kamrer Sifferthal, var en redan till ganska hög ålder hunnen man, nära 70 år gammal. Efter att tidigt hafva kommit i besittning af en lägre administrativ tjänst, hvarmed efter hand förenats åtskilliga kommunala sysslor, hade denne i sin hushållning omtänksamme och med ovanlig arbetsförmåga utrustade ringa tjänsteman satts i stånd att sammanbringa förmögenhet, med

hvars tillväxt han dragit sig undan statens och kommunens tjänster, för att så mycket mer ostördt kunna egna sig åt ekonomin å det betydliga Kallio. Redbar och samvetsgrannt fullgörande sina åligganden såväl i det offentliga, som i det enskilda lifvet, hade kamrer Sifferthal förvärfvat sig ganska stort anseende. Men vid sidan af förtjänsterna i hans lynne och karakter förefunnos äfven skarpa, kantiga egenskaper, dem förhållandena varit egnade att i hög grad utveckla.

Af naturen lyckligt begåfvad och derföre med lätthet utförande äfven det svåra, hade det ej kommit honom före, att gåfvorna och förmågan äro olika fördelade, hvarföre han ej heller velat veta af undseende gent emot andra, mindre lyckligt lottade, än han sjelf. Han tyckte sig icke förnärma något af den kristliga kärlekens bud, vid det han på nästan stälde anspråk, dock icke högre, än hvad han för sin egen person underkastade sig. Men hände det, att hans förhoppningar gäckades och att man icke kunde fylla dessa anspråk, lät han sitt missnöje bryta ut med hela det häftiga, stolta sinnets oförbehållsamhet. Till denna ojemnhet, som ofta tvang honom att på ett störande vis ingripa, sällade sig snart ett annat, ännu betänkligare fel.

I den mån han såväl med afseende å sin inflytelserika ställning gent emot den okunniga, obildade landtbefolkningen, som ock till följd af rikedomens vanliga, dess innehafvares grundsatser på prof ställande egenskap, fick

ofta göra sin mening gällande, i samma mån begynte han intagas af maktens tjuvningskraft och känna sig alltmer oförmögen att fördraga motstånd, huru berättigadt det än kunde vara. Till bristen på tålighet hade alltså slutit sig hersklystnadens svåra lyte. Och dessa svaga sidor hos den eljest starke mannen hade så mycket frodigare utvecklats, som han var ogift och uppväxande barns korrigering inflytande icke bortnött någon del af kantigheterna. Väl är det sant, att han såsom fosterbarn upptagit en sin systerdotter, medan denna ännu befunnit sig i späda ålder, och att han, efter sitt sätt, kärleksfullt omhuldade henne. Men hade nu de nämnda karakterssvagheterna alltför kraftigt omsnärt honom eller kunde det mildrande inflytandet, helst barnet dock icke var hans eget, blott ofullständigt göra sig gällande, visst är blott att pligterna, som han emot den fader- och moderlösa iklädt sig, ej förmådde rätt råda öfver honom och att det oböjliga sinnet, som med åren blott tilltagit, fordrade att systerdottern, liksåväl som främmande, måste ovilkorligt underkasta sig.

Och denna unga flicka, Eva Palmqvist eller, såsom hon till följd af despotiska morbroderns vilja kallades, Eva Sifferthal, uppvuxen i gemenskap med den sträfva, stolta, otillgängliga mannen och hans gamla hushållerska, hvilken led af fel, liknande nog mycket husbondens och följaktligen görande henne allt annat, än lämplig att handhafva uppfostringsarbetet, — denna nittonåriga flicka, huru be-

skaffad var väl hon? Besinnar man, att intrycken pläga djupt rotfästa sig under barndomen, denna bildsamhetens bästa ålder, kan man näppeligen värja sig från förmodan, att Eva Sifferthal bibragts allt annat än förträffliga egenskaper och att hon blifvit kanske stygg. Hon hörde dock till dessa sparsamt förekommande företeelser, hvilka vända upp och ned på de menckliga beräkningsgrunderna, samt framstod, huru märkvärdigt det än kan tyckas, såsom ett älskligt, ödmjukt väsen, gerna försakande sig sjelf, för att bereda andra glädje och välgång. I många fall den ögonskenligaste motsats till morbrodern, saknades dock icke föreningspunkt dem emellan, i det karaktersfastheten, som i så hög grad utmärkte Sifferthal, ej heller var främmande för Eva. En himmelsvid olikhet förefans dock härvid. Hvad som hos den förre icke sällan antog egenskapen af fel, yttrade sig hos den senare aldrig annorlunda, än som förtjenst. Medan morbrodern ofta af hersklystnad var oböjlig samt med en viss njutning omfattade tillfället att förnäma och förtreta, var det endast af pligtkänsla, som systerdottern vägrade att vika, och hon vägrade det på ett skonsamt vis samt led sjelf, i fall hon tillskyndade andra lidande.

Antydts har redan, att Sifferthals gamla hushållerska, gumman Agneta, delade sin husbondes svaga sidor, men tilläggas bör, att hon ock förfogade öfver många af dennes förtjenster. Ty ehuru väl hon var ovänlig, halstarrig, retsam, var hon derjemte omtänksam, driftig och kunnig.

Att konflikter skulle uppstå emellan dessa två personer, hvilka med antydd samstämmighet i svaga partier egde nästan stundlig beröring med hvarandra, faller af sig sjelf. Särskildt hade vid början af det skifte, närvarande skildring omfattar, ämne till ofta förekommande stridigheter uppspirat. Och den, som af omständigheterna tvungits att tillskapa detta tvistefrö var, så underbart! ingen annan, än den stilla, fridsamma Eva. Snart skall väl denna sak, hvilken slutade med att förorsaka fullständig omhvälfning af förhållandena å stället, närmare beskrivas. Jemte det nu endast skall nämnas, att gumman Agneta, trots sin tvära, kalla natur, liksåväl som alla öfriga lefvande varelser å Kallio, kände sig fästad vid Eva samt just till följd af denna, nästan moderligt varma tillgifvenhet, mera än af begäret att få motsätta sig den tyranniska husbondens vilja, förmåddes att taga parti af sin skyddsling, skola här bifogas några ord om tvenne personer, hvilka, fastän de ej numera oafbrutet bodde å Kallio, dock tidtals vistades derstädes samt hade båda på sitt håll bidragit att framkalla de svåra förvecklingarna.

Dessa två, hvardera par och tjugu år gamle personer voro filosofiemagistern Alfred Alm och tjenstförrättande kronolänsmannen Tobias Slant. Den förstbemälda, en son till Sifferthals jemväl afidna äldre syster och således kusin till Eva, hade i späda barndomen förlorat sina föräldrar samt upptagits af morbrodern, som samvetsgrant vakat öfver gossens uppfostran, ehuru dennes arf åtminstone i

det närmaste hunnit till att bestrida kostnaden därför. Ganska väl begåfvad af naturen samt för öfrigt flitig och välartad, hade gossen i läsning gjort goda framsteg äfvensom jemförelsevis tidigt förvärfvat sig lagerkransen. Under fortgången af hans studier hade Sifferthal, med sitt vanliga begär att afgöra, mera än en gång förklarad, det systersonen skulle blifva antingen domare eller administrativ tjänsteman, samt alldeles icke funnit sig böjd att frångå berörda föreskrift, ens efter det den sålunda predestinerade begynt tilltaga i åldern och understundom uttalat svaga tvifvelsmål rörande sin kallelse åt någotdera af de utstakade hållen. Sedan emellertid Alfred, hvars bemödande att nå magistergraden fullkomligt gillats af Sifferthal, hunnit detta mål, underrättade han morbrodern om sin efter grundlig sjelfpröfning fattade föresats att egna sig åt lärarekallet. Men då bröt stormen lös med fruktansvärd kraft. Omständigheterna hade nemligen antagit det skick, att Sifferthal trodde sig ej behöfva inskränka sin vrede till vanmäktiga förebråelser. Utan att dock redan nu härom förtälja eller för tillfället vidare sysselsätta oss med den unge magistern, skola vi infria löftet, att lemna några antydningar om Tobias Slant.

Son till en fattig inhysesman i granskapet af Kallio hade jemväl Tobias hyllats af gårdens husbonde, till hvars goda egenskaper det hörde, att han sökte göra ett godt bruk af sina ansenliga tillgångar. Inseende dock, att denne gosse saknade håg för läsning, dertill han i

par års tid under skolgång i den närbelägna staden hållits, hade Sifferthal afbrutit Tobias skolstudier och hemma hos sig sökt bibringa honom de insigter, som erfordras för handhafvandet af en sådan syssla, hvilken han nu såsom vikarie förestod. Genom allvarsam handledning hade läromästaren, som då ännu sjelf var tjensteman, hos lärjungen så inskärpt erforderliga färdigheter, att den sistnämnde ganska behjelpigt förstod att reda sig vid utöfningen af nyssnämnda syssla. Men om Tobias sålunda var i besittning af ett visst mått insigter, stod det så mycket sämre till med hans sjäsegenskaper, i hvilket afseende han företedde största olikhet med Alfred Alm. Under det den sistnämnde till sitt rikliga kunskapsförråd hade lagt en ädel, öppen karakter, led Tobias af ansenliga själslyten. Han var feg, egennyttig, bakslug samt så lågsinnad, att han ej kunde erfara ringaste känsla af tacksamhet öfver åtnjutna välgerningar. Sifferthal, hvars herskslystna sinnelag smektes af all slags underdånighet och i närvarande fall kanske tog slafvens fega underkastelse för den godhertade ödmjukhet, gaf tydligt tillkänna, att han för Tobias hyste ett visst intresse, ehuru detta var af alldeles särskildt och, må det tilläggas, för föremålet föga smickrande art. Finnande hvilken ringa intelligens Tobias innehade samt ej heller blundande för åtskilliga af dennes fel, verkade det ena och det andra dertill, att Sifferthal bemötte Tobias ganska oförbehållsamt äfvensom ofta tog sig anledning att klandra honom på

ett sätt, som utan tvifvel skulle hafva förnärmat mången annan och måhända äfven förtröt Tobias, ehuru denne, påverkad af sitt fega och egennyttigt beräkande sinne, qvafde hvarje yttring deraf.

Sådana voro i sina allmännaste drag tecknade den gamle kamreraren samt de personer, hvilka bildade hans omgifning. Och huru förhållandena å stället efterhand utvecklade sig, skall i det följande berättas.

2. Brytningen.

En dag i medlet af maj uppehöll sig uti ett af Sifferthals enskilda rum å Kallio husbonden jemte den derstädes för tillfället vistande Tobias Slant, båda sysselsatta med uppgörandet af en räkenskap. Sifferthal, som städse plägade med allvar omfatta förhandenvarande göromål, syntes denna gång föga odeladt egna sig åt arbetet, i det hans slutna läppar och den missnöjda, otåliga blicken, öfverskuggad af yfviga, för tillfället starkt sammandragna ögonbryn, vittnade derom, att den gamle mannens känslor voro bragta ur sitt vanliga lugn. Ej heller Tobias, hvars skelande blick upptäckt principalens upprörda sinnestillstånd och som instinktlikt anade att något viktigt var å bane, kunde ostördt sysselsätta sig.

Sålunda förgick en stund, då Sifferthal, som begynt gå fram och åter i rummet, plötsligt stannade framför Tobias och, afbrytande arbetet, sade: "Tobias, jag anser det vara bäst att han gifter sig."

En och annan gång tillföre hade Tobias på var-samt vis sökt utforska Sifferthals tanke i fråga om det ämne, denne sjelf nu så oförmodadt bragt till tals, hvar-vid Sifferthal, hänvisande på Tobias' ovissa ställning, väl gjort sig en smula lustig öfver den unge mannens raska planer, utan att dock egentligen förgrymmas der-öfver. Men då den sistnämnde vid något tillfälle antydde, det han kastat sina blickar upp till Eva, brast Sifferthals tålmod. Ehuru nemligen den gamle mannen hyllade Tobias ansågs dock ej denne, obemärkt som han i alla afseenden var, kunna erbjuda ett systerdottern passande parti. På samma gång derföre Tobias fick befallning att afstå från alla förhoppningar på Eva, iakttog Sifferthal icke ogerna den böjelse, som begynte gry emellan henne och Alfred Alm, hvars lyckliga och väl använda naturgåfvor syntes lofva honom och den kvinna, som blefve hans maka, en god framtid. Detta gillande egde emellertid rum under förutsättning att Alfred, också vidkommande valet af sitt lefnadsyrke, skulle villigt foga sig efter Sifferthals önsksningar. Då likvisst sådant, på sätt redan antydts, icke visade sig fallet, utan den unge mannen, just kort före närvarande tidpunkt, ej blott vägrade att beträda den för honom af Sifferthal utstakade banan, utan der-

utöfver förklarar sig ärna omfatta skollärarens, i Sifferthals tycke, föga eftersträfvansvärda kall, verkade dessa omständigheter dertill, att Sifferthal fattade helt andra planer rörande Evas framtid. I samma mån han nemligen öfver Alfreds "otacksamhet", såsom det hette, intogs af vrede, så mycket ansenligare som systersonen alltid tillförene visat sig eftergifvande, i samma mån skulle också hämdslaget, som komme att utdelas, blifva förkrossande. Om derigenom livvets hela lycka blefve sköflad icke blott för Alfred, utan äfven för Eva, tog han i sin sjelfviskhet ej alls i öfvervägande. Och derföre hade han ej heller räknat det för rof, att kort stund förut meddela den sistnämnda, det hon borde uppgifva alla tankar på Alfred och i stället bereda sig på — en förening med Tobias! Dödsblek hade Eva, som visste huru litet att leka med morbroderns ord plägade vara, åhört denna dom. Ödmjukt hade hon väl till förmån för Alfred erinrat, hurusom det för en hvar vore ett fel, att egna sin verksamhet åt ett håll, hvaråt någon kallelse icke funnes, samt dertill, med hänsyn både till honom och sig sjelf, fogat tillägget, att böjelsen emellan henne och Alfred ju uppmuntrats af samme deras frände, som nu, sedan de vexlat trohetslöften, skoningslöst fordrade att dessa skulle brytas. Härpå följde dock ej någon vidare verkan, än att den gamle mannen beviljade Eva två timmars betänketid, efter hvars förlopp hon borde underrätta om beslutet, att antingen bryta med Alfred och öfverlemna sig åt Tobias,

eller — för alltid vika från sitt barndomshem! I förbindan på denna tids utgång, som nu helt nära förestod, hade Sifferthal vidtagit omförmälte arbete, om ock med föga odelad uppmärksamhet. Han liksom kände det i luften, att närvarande fall komme att blifva ett af de få, då Evas medgörlighet skulle förneka sig. Fann han äfven, den gamle mannen, att på samma gång i hans eget öde en ofantlig omhvälfning, just ej till det bästa, skulle ega rum?

Vid Sifferthals nyssbeskrifna, till Tobias ställda yttrande, spratt denne till jemte det han framstammade: "farbror ve—et att ja—jag—"

"Jag vet, jag vet", afbröt Sifferthal, hvarefter han tillade: "Och Eva får han åt sig till hustru."

Tobias, som synbart hade svårt att tro sina egna öron, beredde sig dock på att uttala några tacksägelseord, men afbröts återigen af Sifferthal, hvilken till sin förra förklaring bifogade: "om Eva vill ha honom."

Sifferthals energi vid genomdrifvandet af favoriserade planer, ej mindre än Evas fogliga, försakande sinne, voro väl kända för Tobias, som derföre var fullkomligt uppriktigt då han, med möda dämpande den inom honom svalande segertriumfen, inföll: "Eva skall alltid värda sin morbrors beslut."

"Låt se", förklarade Sifferthal tort, hvarefter man åter vidtog räkenskapen.

Länge gaf sig den gamle mannen dock icke till tåls, innan han helt och hållet afbröt arbetet och bortskickade

Tobias, derå en tjensteflicka förständigades tillsäga Eva att oförtöfvadt infinna sig. Den sistnämnda träffades å gårdsplanen i samtal med Agneta, som, sedan budet framfört uppdraget, på sitt vanliga trumpna vis sökte intala Eva mod.

“Icke alls,” sade hon, “behöfver Eva känna sig orolig. Ty om den gamle björnen verkligen har hjerta att bortdrifva Eva derföre, att hon icke vill handla både samvetslöst och emot sin känsla, så låt honom göra det. Längre töfvar det ju ej, innan Alfred kan bygga eget bo och dit införa Eva såsom sin hustru, i förbidan hvarpå Eva har att påräkna ett hem hos Alfreds faster.”

“Snälla Agneta“, klagade Eva, “trots alla tröstegunder är jag grufligt ängslig, ehuru visst icke af oro öfver min utkomst, ty nog kan jag på ett eller annat vis taga mig fram. Men alltid har jag tänkt mig skilsmessan härifrån såsom fridfull och försonlig, ty så god har ju morbror ändå varit emot mig.“ Och härvid brast den unga flickan i gråt.

“Se så, inga onödiga tårar, utan gå nu bara, ju förr dess bättre“, manade Agneta.

Djupt uppskakad trädde Eva en stund härefter inför sin frände, hvilken dervid kort och utan omsvep frågade: “ditt beslut?”

“Morbror“, hviskade Eva med darrande stämma och så lågt, att Sifferthal blott med möda förmådde uppfånga hennes ord, “vore här fråga endast om min egen lycka, så skulle jag, huru påkostande det än vore, villigt upp-

offra densamma och inför morbrors fötter nedlägga det offer, som af mig begäres. Men då saken gäller också en annan, åt hvilken jag lofvat trohet för lifvet, så — kan — jag — ej!

“Välän,” förklarade Sifferthal mörkt, “du känner mitt beslut. Ännu denna förmiddag bortreser jag härifrån och vid återkomsten par dagar härefter hoppas jag att du ställt dig till efterrättelse detta beslut.”

“Morbror, morbror!” ropade Eva, i det hon störtade fram och, slående sina armar om den gamle mannens hals, tryckte sitt hufvud hårdt mot hans bröst. “Jag skall lyda dig och vika bort, vika ifrån ditt hem, hvilket så länge varit också mitt. Jag begär endast att få medtaga ett ogrumladt minne af all den kärlek jag hos dig fått åtnjuta. O, min dyraste morbror, låt skilsmessan försiggå utan bitterhet!”

Om härvid några ömma känslor rörde sig i den gamle mannens bröst, förmådde han dock fullkomligt beherska sig. Lösgörande sig från systerdotterns omfamning, sade han, utan att de kalla, stränga dragen hade undergått minsta förändring: “se så, inga uppträden. Jag har skyndsant, lemna mig derföre; farväl!”

Gråtande kysste Eva den emot henne framsträckta handen, hvarefter hon skyndade bort.

En half timme senare rullade från Kallio det åkdon, hvori Sifferthal och Tobias innehade plats. Den senare, i hvars anletsdrag de mest skiftande intryck afspeglade sig,

var, ehuru föga känslfull och ädel till sinnelaget, dock en ytterst passionerad natur. Fastän han derföre icke kunde för Eva hysa en ren, öm böjelse, kärlek i ordets bättre mening, intog lidelsen ett så mycket starkare rum i hans tycke för den unga flickan. Underrättelsen om Evas beslut tillskyndade honom också djupaste grämelse. Men jemte detta bittra intryck erfor han äfven ett annat, synnerligen hugnesamt. Vid det han nemligen nödgats bevittna den emellan Alfred och Eva sig utvecklande böjelsen, hade han med hela det våldsamma sinnets styrka begynt hata Alfred. Och när denne jemte Eva på uppgifna vis satt sig upp emot Sifferthal, skulle den sistnämnde, — annat trodde Tobias sig ej behöfva ifrågasätta — för all tid taga sin hand ifrån de forna fosterbarnen och i stället så mycket rundligare begåfva Tobias. Den öfvertygelse beredde hans egennyttiga och efter hämd törstande sinne största lisa samt var följaktligen egnad, att åtminstone något mildra det intryck af missräkning, som han genom Evas trohet nödgats vidkännas. Emellertid hade han, efter det åkdonet bragts i rörelse, önskat gifva luft åt ett och annat af de stormande intryck, som trängt sig på honom, men afbrutits af Sifferthal, hvilken med ett barskt och befallande: "tig", uttryckligen antydte, att något meningsutbyte vid detta tillfälle icke fick ifrågakomma. — Troligen började den gamle mannen redan nu känna huru djupa rötter den blomman, som så skoningslöst af honom förtrampats, slagit i hans hjerta.

Följande dag anträdde Eva färden till det af Alfred, som förutsett den nu inträffade katastrofen, åt henne anskaffade nya hem, der äfven Alfred då vistades. Fortfarande djupt uppskakad hade hon sjelf ej förmått i ordning ställa något för resan, utan blefvo alla derfor behöfliga anordningar vidtagna af den trogna Agneta, som icke två gånger lät för sig upprepas Sifferthals föreskrift, att Evas utrustning skulle göras fullständig. — Och så begaf hon sig bort från en plats, der hon och de, som med henne derstädes bott, kunnat föra den angenämaste tillvaro, men derifrån hon förjagats af människans svåraste fiende — passionerna!

3. I det fattiga hemmet.

Vid krökningen af backen helt nära sockenkyrkan står ett rödmåladt boningshus, alltför litet och jemväl i öfriga afseenden alldeles för oansenligt, för att kunna frigöra sig från torftighetens prägel. Invid detta hus och hörande dertill förefinnes visserligen en trädgårdstappa, hvilken dock, såsom innehållande en enda, nätt och jemt skugga förlänande berså, samt en föga betydlig blomrabatt, synbarligen är afsedd mera för nytta, än för nöje. Träda vi in i boningshuset, möta oss äfven der enkla,

oansenliga företeelser. Uti de två eller tre rummen äro väggarna klädda med ytterst simpla tapeter, takbräderna hvitlimmade, eldstäderna af tegel, möblerna målade. Men ändå är öfver det hela härstädes utbredd en fläkt af obeskriplig trefnad. Hvaraf kommer sig detta? Männe deraf, att de enkla anordningarna på ett utmärkande vis äro parade med ordning och snygghet? Eller deraf, att solljus och blomdoft, såsom goda englar, sväfvä öfver stället? Eller derföre, att den närbelägna skogen susar och doftar så ljufligt, eller bäckens klara vatten sorlar så stilla? Nej, nej, icke derföre eller åtminstone ej uteslutande derföre, utan trefnaden, lyckan hafva det ringa hemmets invånare förskaffat sig hufvudsakligast genom förnöjsamhet och en i öfrigt god sinnesriktning.

De äro i besittning af det sinnelag, som bjuder dem att deltaga i hvarandras fröjder och sorger, att bemöta den ena den andra med kärleksfullt undseende, att vara nöjda med sin lott. Dock, äfven här måste jordlifvets halfhet göra sig gällande, i det merendels alltid ett drag af stilla sorgbundenhet förefinnes hos det yngre af de två fruntimmer, hvilka jemte en ung man hafva sitt hem å stället.

Då läsaren der införes, har qvällen redan skridit fram. Det äldre fruntimret och den unge mannen uppehålla sig uti samma rum, sysselsatta, den sistnämnde med läsning och fruntimret med ett af dessa skenbart oansenliga hushållsgöromål, deraf dock trefnaden inomhus i så

hög grad beror. Sedan en stund sålunda förgått, frågade den unge mannen, fastslående boken:

“Men faster, hvar måntro Eva håller hus?”

“Sannolikt är hon ute å gården“, lydde svaret.

Skådande ut genom det öppna fönstret, upptäckte den frågande å anvisad plats en ung flicka, som utströdde korn för en hop kycklingar.

De små kräken, som tycktes vara särdeles goda vänner med sin beskyddarinna, trängde sig fram till hennes omedelbara närhet, plockade frön ur hennes händer, ja till och med hoppade upp på hennes axlar. En i närheten befintlig präktig, grå huskatt tyckte väl, att omsorgerna alltför uteslutande slösades på den befjädrade skaran samt begynte vandra framåt med gravitetiska steg, utan att detta framryckande i minsta mån syntes bekomma de eljest af naturen rädda små fåglarna, hvilka, sedan katten hunnit till målet och genom strykningar mot herskarinnan gifvit sin närvaro tillkänna, lika obekymradt fullföljde attackerna emot den tillbudna födan. Sämjan hos de mänskliga varelserna å stället syntes hafva meddelat sig till sådana, derstädes befintliga husdjur, hvilka dock vanligen pläga genom fiendskap vara åtskilda.

“Men sluta då en gång att paja om tipporna“, ropade skrattande Alfred, — läsaren har ju igenkänt våra unga bekanta från Kallio — “eljest måste också jag blifva afundsjuk som kissan.“ Och härvid sträckte sig den unge mannen ut genom fönstret.

Eva, som nu upphörde med sin nyssbeskrifna sysselsättning, sprang fram till det endast obetydligt öfver marken sig höjande fönstret, uppsteg å en der nedanför befintlig sten samt omfattade med sina armar Alfreds hals, ropande: "vänlig som kissan, men mera pålitlig!"

Sedan flickan inträdt i rummet, begynte man sysselsätta sig med planer, rörande hennes och Alfreds bosättning, hvilken snart förestode, emedan den sistnämnde kort förut lyckats erhålla en skolläraretjänst. Dessa planer afsågo inrättandet af ett enkelt, anspråkslöst hem och härunder begynte Eva känna sig alltmer lifvad samt utbrast slutligen:

"O, huru lycklig är jag icke! Men riktigt fullständig blir min lycka först då, när jag får försona mig med morbror. Om jag ändå finge emottaga ett enda vänligt ord ifrån honom!"

"Hvem vet huru snart försoningens timme slår", inföll fastern tröstande. "Jag kan omöjligt tro annat, än att den gamle, förståndige mannen ganska snart besinnar sig."

"Gud gifve, att faster vore sannspådd!" bifogade Eva längtansfullt. Och liksom för att ingjuta hopp och förtröstan i hennes försagda sinne, vidtog i kyrkornet den klämtning, som en del qvällar plägar förekomma å landsbygden och ljuder så högtidlig. Hörsammande klockljudets maning att höja tanken till honom, som länkar allas öden, sammanknäpte flickan i stilla bön sina händer.

Fridfullt stämd häraf, skulle hon begynna utöfva den menniskan förunnade förmågan att verka med sitt arbete, då postbudet inträdde i rummet och framlemnade ett bref, som till en början emottogs af Alfred, men af denne, helt bestört, öfverräcktes åt Eva, till hvilken brefvet var adresserad. Jemväl Eva erfor, sedan hon kastat blicken å utanskriften, största öfverraskning: här förelåg Sifferthals välkända handstil. Efter att hafva afsltit omslaget och påögnat innehållet, brast flickan ut i gråt. Lemnande brefvet åt Alfred, sade hon:

“Någon stor olycka har säkert drabbat morbrorstackare; jag måste genast uppsöka honom och afresa till Kallio.”

Brefvet innehöll endast följande med ostadig handskrifna rader:

“Mitt snälla barn! En händelse, som djupt träffat mitt allra innersta, har bragt mig i sjuksängen. Mer än fyra veckor har jag här kämpat emot sjukdomen och — högmodsdjefvuln. Mot den förra fortfar kampen, men den senare är, Gud vare lof! öfvervunnen. Ty arm och förkrossad ber jag: återvänd, mitt barn, återvänd!

Mera förmår ej
din olycklige frände

Karl Sifferthal.”

Sedan Alfred och fastern erhållit kännedom af brefvets innehåll, ansågo likaledes de att Eva borde oförtöfvadt afresa till Kallio. Och knappast två timmar derefter

befann hon sig, ledsagad af Alfred, på väg tillbaka till det ställe, derifrån hon några månader förut under förhållanden, för henne så ytterst smärtsamma, nödgats afresa. Men hvad för en märkelig tilldragelse hade derstädes under tiden timat och förmått den stolte husbonden att, i skarp matsats till hans förut ådagalagda sinnesbeskaffenhet, rent af bönfalla om den unga flickans återkomst?

---

4. Afslöjad nedrighet.

Dagen efter Evas bortresa från Kallio återvände Sifferthal dit. Den ledsnad, som redan de sista tiderna derförinnan rådt derstädes, kändes vida mer tryckande nu, sedan ställets goda engel vikit derifrån. För sin enskilda del försökte väl Sifferthal fördrifva sagnaden och, må det tilläggas, sjelfförebräelserna, derigenom att han med ökad, med en faders ömhet begynte omfatta Tobias. Men sinneslugnet kunde icke på detta vis återköpas. Långa och tunga voro dagarna, ej mindre för honom, som vållat förändringen, än för Kallios öfrige invånare, fastän de ej på något sätt medverkat dertill.

Snart blef vistelsen i hemmet för den gamle mannen så outhärdlig, att han måste begifva sig bort. Altför stolt att blotta sitt inre och erkänna, det intet annat än

oron dref honom åstad, utan mål och syfte, föregaf han, att angelägna affärer påkallade hans närvaro å uppgifven annan ort. Men den frid, som hemma saknades, fans ej heller borta, och efter föga mer än en veckas frånvaro återfördes han af bantåget mot hemtrakten.

Oupphörligt under det tåget var i rörelse drefs den gamle mannen af de aggande själsqvalen att förflytta sig från en kupé till en annan. Vid ett af dessa ombyten upptäckte han till sin stora förvåning att Tobias, som likvisst erhållit uppdraget att handhafva husbondetillsynen å Kallio, befann sig bland de resandes antal. Ganska förtretad häröfver, helst den otrogne förvaltaren uppenbarade sig i sällskap med en högst ruskig personlighet, skulle Sifferthal snart måsta vidkännas en annan, mycket, smärt-sammare öfverraskning, hvilken emellertid hade med sig det goda, att den förblindade mannens ögon fullständigt öppnades.

Efter inträdet i den kupé, hvarest Sifferthal gjort omförmälda upptäckt, satte han sig ned på en af sofforna derstädes, utan att blifva bemärkt af Tobias. Denne befann sig med stallbrodern i lifligt samspråk, hvälfvande sig, till Sifferthals förvåning, just kring den sistnämnde, hvarvid Tobias, som tycktes anse sig ej behöfva gent emot de uti kupén befintliga allmogepersonerna iakttaga någon förbehållsamhet, uttryckte sig fullkomligt öppet och uppriktigt. Och hvilken uppriktighet!

I råa, ondskefulla ord gaf han tillkänna sin fägnad öfver brytningen emellan Sifferthal och Eva. Han jublade öfver den derigenom för honom öppnade utsigten att blifva ensam egare till Sifferthals ansenliga förmögenhet samt hoppades, att den efterlängtade stund, då sådant komme att ega rum, snart skulle infalla. Och liksom för att lägga kronan till den af honom sålunda blottade nedrighet, gjorde han med sin upplyftade högra fot en vältalig rörelse, ådagaläggande derigenom, huru gerna han ville befordra sin välgörare all verdens väg!

Detta uppträde, hvarvid Tobias i sjelfva verket uttryckte sig mycket mer utförligt, än hvad ofvan upptecknade skildring deraf antyder, utöfvade till en början å Sifferthals yttre varelse ett nästan förlamande inflytande. Men i stället begynte de inre förmögenheterna hos honom verka så mycket raskare. Inom några ögonblick hade han i minnet genomgått, huruledes Eva städse mot morbrodern skickat sig med vördnadsfull kärlek, men icke dess mindre från denne förjagats derföre, att hon icke velat blifva förrädisk emot sitt eget hjerta och den person, hvilken hon lofvat trohet för lifvet; samt huru deremot Tobias redan ofta tillföre uppfört sig tvetydigt, tills han nu omsider, efter att hafva på allt upptänkligt vis hyllats af Sifferthal, fullständigt blottat sig samt i dagen lagt den skändligaste otacksamhet och låghet.

Sifferthals häftiga, stolta sinne, hvilket under senare tider, modstulen som han varit, framträdte i vida mindre

grad än tillförene, hade ej heller vid början af uppträdet på allra minsta vis gjort sig gällande. Men omsider tog det ursprungliga sinnelaget hos honom ut sin rätt. Och då Tobias, sekunderad af stallbrodern, med ett rätt gapskratt jubilerade öfver sitt påhitt med fotrörelsen, rusade Sifferthal upp samt ropade, efter att hafva stält sig framför den förskräckte Tobias, med dundrande stämma, öfverröstande sjelfva jernvägsdånet, visserligen blott ett enda ord, men detta så mycket mer betecknande, ordet: "usling!" hvarefter han med fast gång och utan att tillägga något vidare begaf sig bort ur kupén.

Der må vi gerna lemna den skälfvande Tobias. Huru han fördrog sitt öde, om han förebrådde sig sjelf, för det han genom oförstald öppenhet med ens beröfvat sig de mest lysande utsigter, eller om han, med den feges vanliga sed att för ådragna vidrigheter antasta andra, beskyldde reskamraten att hafva framlockat det olycksaliga uppträdet, — allt detta kan vara för oss ganska likgiltigt. De, hos hvilka endast dålighet framskymtar, väcka föga intresse. Må vi derföre vända oss ifrån den med fullt skäl såsom usling betecknade personen och i stället selsätta oss med Kallios gamle husbonde.

Rak och styf samt efter utseendet fullkomligt lugn innehade Sifferthal åter plats uti den kupé, dit han efter det ödesdigra sammanträffandet förflyttat sig. Småningom begynte dock å hvardera af den gamle mannens kinder bilda sig en röd fläck, häntydande uppå inre strid. Och

då tåget slutligen uppnådde stationen, derifrån Sifferthal skulle med ett för hans räkning anländt ekipage fortsätta vägen, var det icke utan möda han förmådde göra denna återstående, lyckligtvis blott korta färd. Efter hemkomsten måste han, lidande som han var af en ganska stark feber, genast intaga sängen. Och der kvarhölls han utan synnerlig förändring, dag efter dag och vecka efter vecka, kämpande, såsom han sjelf i brefvet till Eva uppgaf, mot sjukdomen och högmödsanden. Sistantydda strid, afseende undertryckande af den stolthet, som icke ville tillåta honom hemkalla Eva, slutade äntligen, såsom läsaren känner, med seger.

Vi bedja att få införa läsaren uti Sifferthals sjukrum några dagar efter det han till Eva aflåtit sitt förut omfördälda bref. I en slummer, som sannolikt var föga angenäm, kastade sig den sjuke på bädden. Då öppnades dörren till rummet och in trädde en mensklig varelse med steg, så ljudlösa, att de icke kunde hafva uttagits af någon annan, än en kärleksfull kvinna. Så var också fallet! Systerdottern hade, drivven af sitt ömma, deltagande hjerta, skyndat att uppsöka den lidande morbrodern och stod nu invid hans läger.

Med vemod fann Eva, att sjukdomen påtryckt djupa spår i Sifferthals förr så kraftfulla drag. Långvariga betraktelser hann hon dock icke anställa, emedau den gamle, få ögonblick efter hennes inträde i rummet, uppslog ögonen.

Blicken, som han dervid fäste å Eva, uttryckte till en början blott en viss medvetlös förvåning. Men ju längre denna blick hvilade på det älskliga föremålet, desto tydligare begynte deri afspegla sig en stilla glädje. Slutligen tillslötos ögonen åter och utan att hafva talat ett ord föll patienten uti en synbarligen lugn, djup, sömn, derunder Eva utan uppehåll kvarblef vid hans sida.

Plötsligt samt aldeles på samma gång, som Sifferthal vaknade och uppslog ögonen, utropade han: "Eva!" ådagaläggande derigenom, att minnet af den kort förut uppenbarade synen troget bevarats. "Eva," upprepade han frågande, sedan flickan vänligt småleende lutat sig fram öfver honom, "du hatar och afskyr mig ju ej?"

"Jag älskar dig, morbror," hviskade systerdottern trofast.

"Godt, mitt barn! må äfven jag å min sida tillstå, det jag, sedan mina ögon numera öppnats, innerligt håller af dig och gerna samtycker till din förening med Alfred. Jag vet, att mitt bifall icke är dig likgiltigt. Tacka mig ej, mitt barn! Huru mitt sinne ändtligen upphört att vara förvilladt, skall jag genast för dig omtala."

"Gode morbror, icke nu, då du är så sjuk och svag; en annan gång."

"Nej, nej, nu;" sade ifrigt den sjuke. "Hjelp mig blott att sitta upp i sängen."

Eva, som insåg att motsägelser voro gagnlösa, efterkom nyssnämnda önskan, hvarefter Sifferthal omtalade

den af oss kända, i jernvägskupén försiggångna tilldragelsen.

“Sedan öfverraskningen och den derpåföljande vreden“, slutade Sifferthal sin berättelse, “lagt sig, intogs jag af en smärta, så förkrossande, att jag näppeligen skulle hafva kunnat lida mer, om man med glödande tänger genomstuckit min lekamen.“

Eva fann att Sifferthal, hvars kinder börjat låga och i hvars öga lyste en matt glans, framför allt hade behof af stillhet. Utan att dock förmana honom att lugna sig eller öfverhoppa honom med tillgifvenhetsbetygelse, på sätt mången oförståndig skulle hafva tillvägagått, begynte hon med låg, jemn röst förfråga sig om hvarjehanda ämnen, hvilka väl ej voro för den sjuke likgiltiga, men ej heller på minsta vis oroade honom, hvarjemte hon vidtog åtskilliga lugnande anordningar. Hon undansköt, för att åt rummet förläna ett gladare utseende, en flick af fönstergardinen, framräckte åt patienten en istoppad och påtänd tobakspipa samt lockade till sängen den i dörren sig visande stora gårdshunden Caro, hvilken jemväl åtlydde kallelsen och lade sitt hufvud på bädden. Och medan Sifferthal sög på pipan samt lät sina magra händer smekande öfverfara det trogna djurets hufvud, begynte ett allt belåtnare uttryck afspegla sig i hans drag, tills han åter för andra gången inslumrade i en lugn, stärkande sömn.

Och nu föll Eva på sina knän, anropande Gud för den lidande morbrodern. Hon bad, att denne skulle

icke blott återfå kroppens helse, utan ock af den öfver-
ståndna pröfningen bekomma ovanskligt gagn för själen. Hon bad, att honom skulle hädanefter tillgodokomma ett ödmjukt, försonligt sinne, verksamt äfven gent emot denn arme Tobias.

5. Den gamles bröllopostal.

Och Eva blef bönhörd! Ty Sifferthal, hvars i grunden goda hjerta under tidernas lopp förvillats af den beständiga medgången, blef, sedan han åter tillfrisknat, af motgången väckt till helsosam sjelfpröfning. Och när en gång besinningen vaknat hos honom, hvars karakter ej tillät honom stanna på en till hälften tillryggalagd väg, såå måste han undergå fullständig förändring samt blef derefter lika mild och öfverseende, som han förut varit hård och ofördragsam.

Gumman Agneta, som icke varit föremål för någon kraftig väckelse och för hvilken de ständiga striderna med husbonden nästan blifvit ett behof, hade väl i förstone svårt att finna sig i de nya, lugna förhållandena. Snart upptäckte dock den sträfva hushållerskan, som i i åren hunnit ännu längre än husbonden, att ålderdomen och freden passa bäst för hvarandra.

Äfven med den person, som låtit Sifferthal vidkännas den svåraste förnärmelse, deraf han under sin långa lefnad drabbats, eller Tobias Slant slöt Sifferthal försoning. På Tobias' i bref framställda begäran om tillgift för ett fel, som han sade sig hafva begått under rusets inflytelse och af öfverilning, gaf fosterfadern fullständig förlåtelse, ehuru han, påverkad af sin starka rättskänsla, allvarligen förestälde den felande samt uppmanade honom att, förnöjsamt njutande af det redliga arbetets afkomst, bekämpa otacksamhetens och egennyttans svarta brott.

Och så reddes å Kallio Evas och Alfreds glada bröllopsfest! När dagen, då denna för de båda unga betydelsefulla högtid infallit, sågs den gamle husbonden, hvilken personligen tagit del i anordningarna till festen, strålände som ett solsken röra sig bland gästerna. Vid bröllopsmåltiden fattade han sitt glas och utbragte en skål för brudparet. Många voro väl ej de ord han dervid talade; tre enda, fattiga ord. Fattiga likvisst endast med afseende å antalet, men rika, ljufva i betraktande af innehållet. Ty dessa tre ord, hvilka bildade den gamles bröllopstal och af honom framsades med höjd stämman, men vek, kärleksfull betoning, lydde:

“Gud välsigne barnen!”

Alten nach den Personen, wenn nicht billigerweise entgegen-
 aus den rechtlichen Beziehungen durch den Tod der Person
 beendigt werden, oder wenn nicht die Billigkeit die Abgrenzung
 des Todes, in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 von ihm nach sich ziehenden Todes nach dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-

Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-
 zu sein, gleichwohl in dem Sinne, dass der Tod dem Tode des
 Absterbens, der Todesursache, billigerweise entgegen-

und die gleiche Sache ist

Innehållsförteckning.

Hemlandsbilder:

I. Hvertill den dramatiska konsten duger	1.
II. "Fyra rubel åttatio kopek"	12.
III. Huru nya slupen fick namn	33.
IV. God vilja	50.

Familjteckningar:

I. Huru Malaki blef snäll	134.
II. "Du och jag"	143.

I Kupén.

I. En jernvägsidyll	168.
II. Bror Manne	178.

Gamle Sifferthal.

1. Kamreraren och hans närmaste	195.
2. Brytningen	203.
3. I det fattiga hemmet	210.
4. Afslöjad nedrighet	215.
5. Den gamles bröllopostal	222.

Innehållsförteckning

Medlemsbilder

- I. Högsta och första styrelsen 1932 1
- II. Första styrelsen 1931 2
- III. Första styrelsen 1930 3
- IV. Första styrelsen 1929 4

Festföreläsningar

- I. Högsta styrelsen 1932 1
- II. De öfriga 2

I Kupan

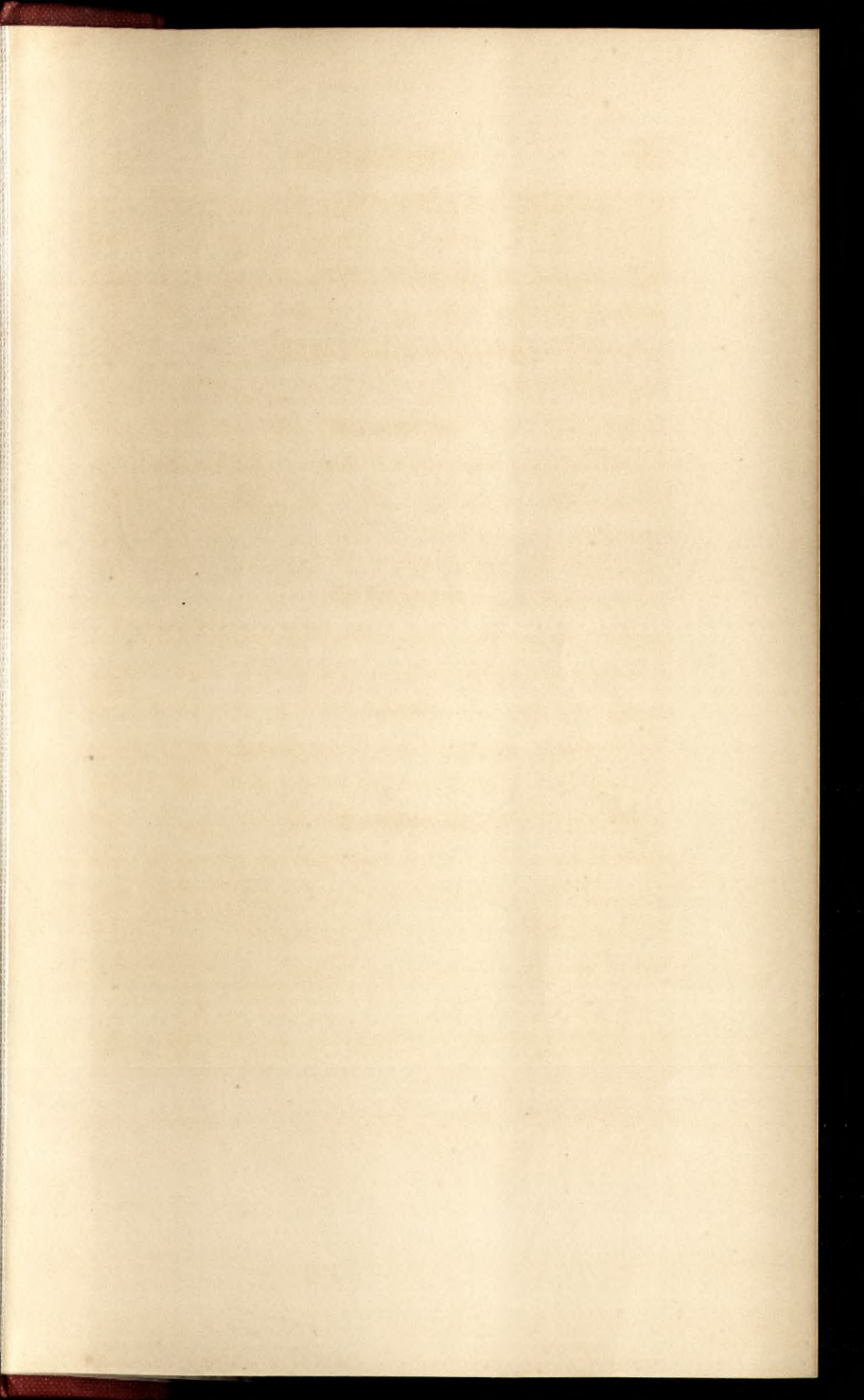
- I. En föreläsning 1
- II. Den andra 2

Gamla Siffertal

1. Kampanjen och dess resultat 1
2. Förtäningen 2
3. I det aktiva arbetet 3
4. Aktiva arbetet 4
5. Den gamla föreläsningen 5

X⁴ 1932
313

In lit.
Rom

Preis: 3 mark.